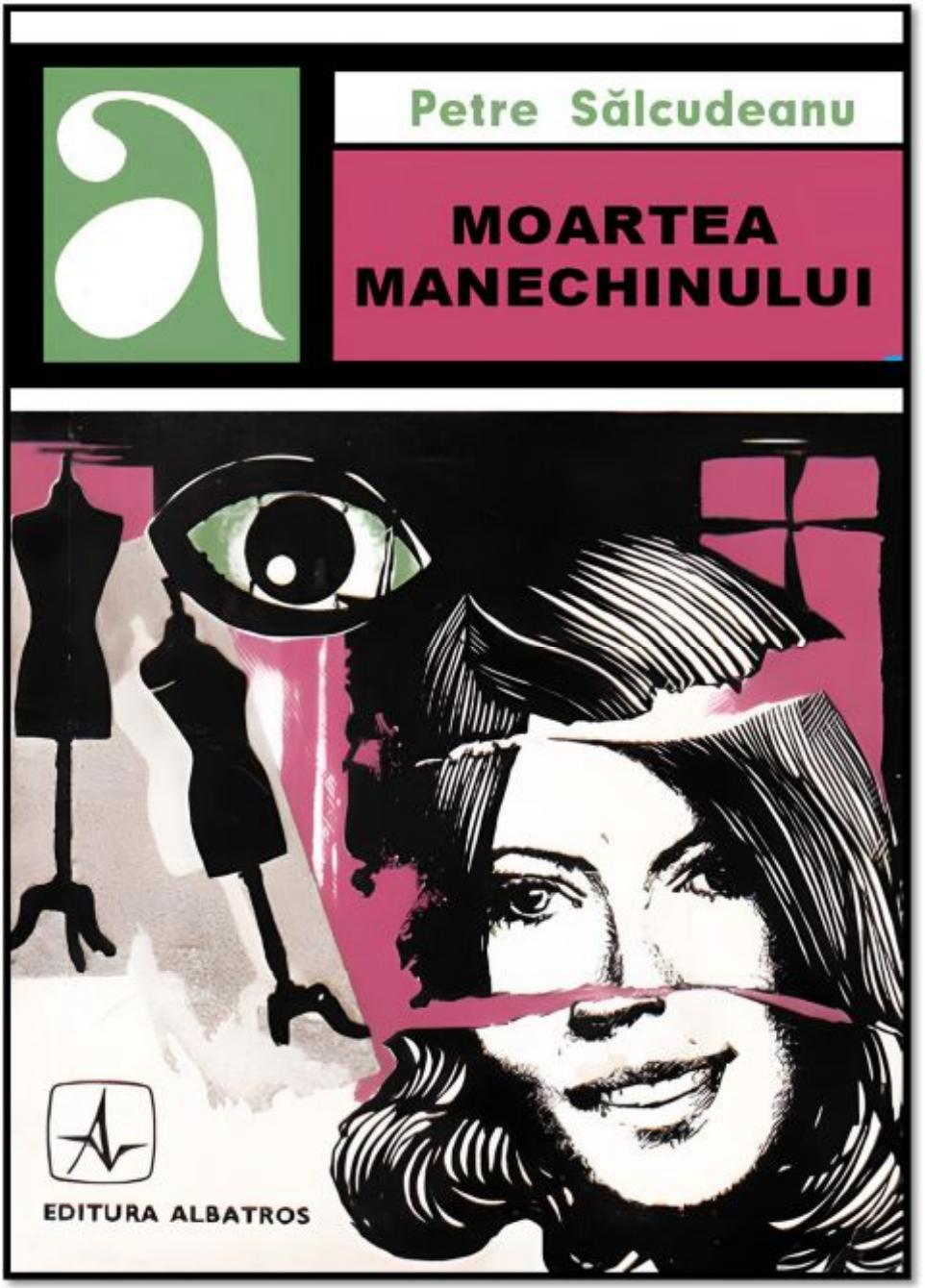
Petre Sălcudeanu
MOARTEA MANECHINULUI
EDITURA ALBATROS

Petre Sălcudeanu

MOARTEA MANECHINULUI

Bunicul #2

Editura Albatros
Colecţia «Aventura»
Bucureşti, 1970

Petre Sălcudeanu
© 1970, « Moartea manechinului »
Bunicul #2
Editura Albatros
Colecţia «Aventura»

1.

Sub cireşul din curte, aşezat la masa de brad, crăpată şi înnegrită de vreme, Bunicul îşi sorbea cafeaua în tihna. Se uita din când în când la mugurii ceruiţi şi cruzi încă ai pomului sub care se afla şi simţi sub părul de la ceafă bătăile, altădată bolovănoase, acum molcome, ale inimii. Împlinise nu de mult şaptezeci şi unu de ani, o cifră destul de modestă, după părerea Bunicului, dacă se gândea la anii pe care ar mai fi dorit să-i trăiască, dar destul de puţin încurajatoare, dacă făcea o simplă comparaţie între ceea ce simţea în această primăvară şi ce simţise, să zicem, exact cu treizeci de ani înainte, în acelaşi loc, plin de sensibilitate, care era ceafa. Transformările din natură, se petreceau o dată cu transformările din el, cu singura deosebire că aceste transformări erau acum abia perceptibile, ca un somn leneş, în care doar câteva celule vii mai voiau să spargă prin impulsurile lor încă tinereşti o stare generală de amorţire.

Panaitescu scotea şerbetul din adâncurile puţului – frigiderul lui permanent – şi se gândea cât de măgulit o să se simtă bătrânul lui maestru că în adâncurile cele reci ale pământului îi păstrase încă din toamnă, la temperatură constantă, şerbetul lui de zmeură. Nu apucă să scoată însă găleata amenajată special, cu rafturi de diferite mărimi, când soneria de la poartă, al cărei ţârâit nu se deosebea prea tare de dangătul clopotelor de la mitropolie, se auzi aruncându-şi în eter strigătul ciudat, în stare,

la nevoie, să-l scoale din somn şi pe vecinul de la a zecea casă. Soneria era invenţia lui Panaitescu, cum în general, pornind de la casa modestă cu un cat în care locuia, până în cele mai mici amănunte ale aceleiaşi case, erau opera propriilor lui mâini. Avea un somn greu, cu vise, în ultima vreme tot mai dinamice, populate de obicei cu două personaje: un criminal ce nu putea fi prins niciodată şi un detectiv, care nu era altul decât el în persoană. Visând atât de profund, era şi normal să-şi construiască o sonerie deosebită de toate celelalte, capabilă să-l scoale din somnul lui de plumb.

Căpitanul Alexiu intră pe poartă. Călcă pe vârfuri nu atât pentru a mai câştiga câţiva centimetri la statura lui de loc de invidiat, ci din pricina taloanelor de la cizme, înălţate – nu suntem de loc răutăcioşi – exact din acelaşi motiv.

— Bine te-am găsit, Bunicule, spuse Alexiu şi luându-şi chipiul îşi şterse chelia cu o batistă uriaşă în carouri, care, ca să dăm curs ironiei tacite a bătrânului, ar fi putut, cu o oarecare îngăduinţă, fi folosită şi ca faţă de masă. Te-am căutat peste tot, mai spuse căpitanul, în timp ce dădea mâna cu Panaitescu, a cărui poziţie de drepţi se dovedi, şi de astă dată, impecabilă.

Bunicul nu-şi mărturisi bucuria. Din moment ce-l căuta Alexiu în persoană însemna că era vorba de o acţiune importantă, dar, ca să nu se dea de gol, se mulţumi să tacă, aşteptând ca noul venit să-şi deşarte sacul cu noutăţi.

Căpitanul aruncă un dosar pe masă, destul de gros, sau suficient de gros ca Panaitescu, om vechi în meserie, să priceapă că de data asta căpitanul nu-i învrednicea din milă cu cine ştie ce mărunţiş, ci cu ceva din cale afară de serios.

— Tovarăşul colonel, personal, te-a rugat să te ocupi de acest caz, spuse căpitanul, şi dintr-o dată burta lui Panaitescu, lăsată în jos cu o indiferenţă plină de ostentaţie, se supse sub presiunea

unor muşchi ce-şi păstrau, după cum reacţionaseră la impulsurile lăuntrice, flexibilitatea şi forţa.

— Buickul e uns, în ordine, peticile puse, se declanşă Panaitescu într-o enumerare ce tindea să nu se mai sfârşească, ca şi cum de rabla lui de maşină – care îşi aniversase şi ea nu de mult şaizeci de ani de la prima rugină – ar fi depins rezolvarea tuturor problemelor nedezlegate din acel dosar.

— Luaţi loc, luaţi loc! O cafea, o ţuică sau un vin rece, la pahar, cu sifon, se grăbi să spună Panaitescu, amintindu-şi că în datoria sa de gazdă intrau şi aceste formale propuneri care îl întristau atunci când voitul sau nevoitul musafir nu avea bunul simţ să se mărginească la un refuz politicos.

— Un pahar cu apă, dar nu prea rece, spuse Alexiu şi Panaitescu se grăbi să-i îndeplinească dorinţa, spunându-şi în gând că pe ziua aceea câştigase un şpriţ şi o cafea.

— Despre ce-i vorba, domnule căpitan? întrebă Bunicul, stând în aceeaşi poziţie de resemnată aşteptare.

Se împliniseră aproape patru luni de când Alexiu sau nu avusese, sau nu catadicsise să-i dea ceva de lucru Bunicului, şi acesta se răzbuna, ca şi în alte dăţi, printr-o răceală vecină cu indiferenţa.

— La prima vedere tot un accident de circulaţie. La câţiva kilometri de şoseaua principală Bucureşti-Constanţa a fost găsită o fată de nouăsprezece ani. Moartea a survenit în urma unei lovituri la baza craniană. Interesant este că Fiatul o mie trei sute care a lovit-o a rămas pe loc. Şoferul a dispărut. Aseară, pe la ora unsprezece, miliţia a fost anunţată de furtul maşinii. Proprietarul, un contabil pensionar, pe nume Leonte Scurtu.

Alexiu bătu dosarul cu mâna şi se ridică. Luă paharul cu apă din mâna lui Panaitescu şi bău apa din câteva înghiţituri lacome. Puse paharul pe masă şi scoase din buzunar nişte bonuri.

— Ca şi altădată, benzina o dăm noi. Diurne etc. Maşină numai la mare nevoie... Corpul fetei se află la morgă.

Bunicul se ridică şi-l conduse pe Alexiu până la poartă, neînţelegând de ce Panaitescu, care mergea alături de el, îl trăgea mereu de mâneca pardesiului.

— Tovarăşe căpitan, îmi permit respectuos... Chestia aia... Ştiţi... Maestrul a făcut... Am şi eu dreptul la o decoraţie... Împlinesc peste nouă luni şaizeci de ani...

— Nicio grijă, Panaitescule. Spuse Alexiu, mângâindu-şi mustaţa deasă, ca să-şi ascundă zâmbetul.

Căpitanul se urcă în „Volga" cu care venise şi, după ce le mai făcu un semn cu mâna „tancul în frac", cum îi spunea Panaitescu acestui tip de maşină, se făcu nevăzut după primul colţ.

Până la masa de sub cireş, Bunicul nu scoase niciun cuvânt. Panaitescu era convins că bătrânul tăcea din două motive: unul pornind de la dosarul care aştepta să fie răsfoit, apoi cercetat cu minuţie, iar al doilea viza intervenţia lui care, mai mult ca sigur, Bunicului nu-i plăcuse de loc. Ca să elimine cel de-a doilea motiv dintr-o discuţie imediată, Panaitescu se îndreptă grăbit spre Buickul care aştepta în şopron şi, cu o cârpă, începu să şteargă maşina cu o grabă care voia să ascundă o anumită tulburare, dar în acelaşi timp şi o dragoste a aceluia care vede în maşină nu o adunătură de fiare, ci un tovarăş de muncă.

Bunicul tocmai voise să-i spună lui Panaitescu câteva cuvinte calme dar usturătoare, însă, după sunetul claxonului încercat de câteva ori, îşi dădu seama că Panaitescu se sustrăsese cu abilitate intenţiilor lui.

Deschise dosarul. Îl izbi frumuseţea fetei din fotografie şi, dacă prima reacţie fusese de ordin vizual, pe cea de-a doua o constată fizic, prin bătăile destul de grăbite ale bătrânei lui inimi. În ultimii douăzeci de ani, de fiecare dată când se afla, ca acum, în

faţa unui deces prematur, îl cuprindea o stare de melancolie dublată de o revoltă surdă. Şi de data asta se nimerise ca viaţa să fi părăsit un trup tânăr şi de o frumuseţe aproape neverosimilă. În privinţa bărbaţilor morţi, indiferent de vârstă, era mai puţin înclinat spre cugetări. Cugetările veneau însă singure când era vorba de femei şi mai ales primăvara, când natura... Căci, după Bunic, femeia era aceea în care natura zămislise superiorul, necunoscutul şi viaţa, bărbatul, în concepţia lui, fiind doar o simplă necesitate biologică, sublimă şi ea – doar era bărbat – dar nimic mai mult. Îşi scoase lupa lui mare din buzunar şi parcurse prin claritatea de cristal a sticlei liniile perfecte ale chipului fetei şi oftă de câteva ori profund. Era convins că va reuşi şi de data asta să prindă făptaşul, cum fusese convins întotdeauna, când victima avea asupra lui şi influenţe de ordin estetic. Se simţea atras de frumos în toate formele lui şi nu o dată, în tinereţe, când lucrase cu comisarul Isbăşescu, refuzase cazuri care ar fi avut poate asupra carierei lui repercusiuni pozitive, pornind de la simplul motiv nemărturisit, că avea de-a face cu figuri brutale, sau, ca să ne exprimăm în termenii lui, iniţiale. Bunicul fusese de totdeauna un dezinteresat, un artist, am putea spune, în meseria lui şi îşi păstrase această calitate şi acum, cu toate că – era dator s-o recunoască – din plictis şi din lipsă de activitate, acum, la vârsta la care ajunsese, ţinut cu lunile pe tuşe, nu s-ar fi dat îndărăt de la „cazuri" în care latura estetică ar fi fost mai puţin semnificativă. Ioana Rarău – dacă acesta îi era numele, înscris pe o brăţară aflată la mâna stângă – era fotografiată în toate poziţiile, îmbrăcată şi dezbrăcată, şi Bunicul, dintr-un gest de firească revoltă faţă de brutalitate, îşi scoase stiloul cu pastă albă şi acoperi petele negre ale fotografiei, readucând nudul cât mai aproape de perfecţiune.

— Sunt gata, maestre, anunţă Panaitescu aproape strigând, ca să-l scoată pe Bunic din contemplaţia lui pioasă.

— A, da, remarcă bătrânul, aducându-şi de-abia atunci aminte unde se află şi cine stă în faţa lui, şi, cu o grabă egoistă, ca şoferul să nu poată vedea nimic, închise dosarul.

— Cred că la o chestie ca asta o să ne pişte cu câteva miare, maestre, ce zici? Nu mi-ar strica două cauciucuri noi.

Bunicul nu comentă. Se urcă în maşină şi rămase tăcut. Obiceiul prietenului său, de a găsi mereu câte un motiv pentru a-şi explica nevoia de bani, nu era atât de nou ca să-l mai tulbure cu ceva.

— La morgă, Panaitescule, spuse Bunicul şi întorcându-se spre perna din spate a maşinii, mângâie capul Alsacianului, care îl fixa trist cu ochiul de sticlă.

— Copile, se pare că avem o treabă importantă, se adresă Bunicul câinelui, care stătea în continuare impasibil, cu limba scăpată printre dinţi.

— Unde ne facem concediul anul ăsta, maestre? întrebă Panaitescu încet, ca să nu-l tulbure prea mult pe omul de lângă el, faţă de care, de patruzeci de ani, de când lucrau împreună, avea o stimă şi o preţuire vecină cu admiraţia.

— La morgă, Panaitescule, la morgă, răspunse bătrânul cu gândul la ale lui, neauzind întrebarea şoferului.

Şocul produs de răspuns se simţi imediat în viteza maşinii care, la treizeci de kilometri pe oră, cu cât mergea în mod obişnuit, încetini până la graniţa maximă pe care o poate dezvolta orice vehicul cu un cal putere.

— Precauţia este mama înţelepciunii, spuse Bunicul văzând acul kilometrajului, necunoscând motivul acelei atât de bruşte încetiniri.

2.

Aşezat pe un scaun, Gogu Pomişor stătea în faţa mesei de autopsii, privind cu îngândurare chipul unui cadavru. Nu-şi putea lua ochii de la el. De jur împrejur erau împrăştiate flori şi Bunicul îşi spuse că numai Gogu, cu sensibilitatea lui ieşită din comun, fusese în stare de aşa ceva. Din când în când autopsierul ofta şi îşi ştergea cu dosul mâinii fruntea acoperită cu broboane mărunte. De-abia într-un târziu îl zări pe Bunic, dar nu-l întâmpină cu gestul lui de bucurie de altădată, cu toate că nu se văzuseră de câteva luni.

— Nu pot, spuse Gogu şi începu să se plimbe prin încăpere... Atât de frumoasă şi tânără, mai spuse el, voind într-un fel să-şi argumenteze starea de tristeţe totală.

Pe masă era întinsă Ioana Rarău. Bunicul o recunoscu imediat după trăsăturile chipului, incomparabil mai frumos de cum şi-l întipărise în minte văzând fotografia aflată la dosar. Fata era cu ochii deschişi şi cu toate încercările lui Gogu pleoapele nu voiseră să se lase peste luminile verzi şi întrebătoare ale ochilor. Până la urmă, Gogu renunţase şi, lucru ciudat, pentru prima dată în viaţa lui nu se putea apuca de o autopsie, cu toate că în cei patruzeci de ani de activitate neobosită făcuise nu puţine trupuri.

— Nu pot, nu pot... Uite cum se uită... Am impresia că este vie, meştere, ce zici?

Bunicul nu zise nimic. Cunoştea felul de a fi al lui Gogu. Era capabil să taie urâtul şi apoi să-l înfrumuseţeze de i se dusese vestea, dar era neputincios să pună mâna pe bisturiu şi să taie acolo unde natura cheltuise atâta energie pentru a construi frumosul în formele lui cele mai superioare.

În camera alăturată, Bunicul puse reşoul în priză şi turnă în ibric apă pentru cafea. Luă de pe un birou teancul de ziare din ziua aceea. Voia să-i dea răgaz autopsierului să-şi mai contemple câteva minute viitorul obiect de disecţie, ştiind că după aceea, odată începută operaţia, Gogu, în virtutea curiozităţii, va tăia cu o plăcere de nedescris, distrugând aproape cu plăcere întruchiparea frumosului pentru a-l putea apoi reconstitui în formele nu mai puţin perfecte de la început.

— N-a venit nimeni s-o vadă? întrebă Bunicul, trăgând pe nări aburul cafelei.

— Nimeni... Dumneata te ocupi, meştere, de acest caz?

— Eu... Şi nu prea am timp să aştept, Gogule... Mai bine zis, exact atât cât să beau cafeaua şi să citesc pagina externă.

Acest imbold fu suficient pentru Gogu. Închise uşa de la biroul unde se afla Bunicul şi nu peste mult timp bătrânul detectiv, în timp ce-şi sorbea cafeaua, auzi în încăperea alăturată fluieratul arhicunoscut al autopsierului cu care acesta îşi însoţea de obicei mişcările dibace ale mâinilor.

— Gravidă în luna a treia, auzi Bunicul, şi grăbit îşi scoase din buzunar un carton pe care începu să noteze. Lovitură mortală la baza craniului, continuă Gogu.

Câtva timp domni o tăcere adâncă. Bunicul asculta, cu creionul pregătit, gata să scrie.

— Urme de degete pe gât, încercare de strangulare, mai auzi Bunicul şi, convins că n-o să mai afle mare lucru, îşi vârî cartonul în buzunar.

Bunicul urmări în fugă articolele de pe pagina a patra şi simţi că-l dor ochii. Nu avea obiceiul să citească, prefera să asculte ştirile la radio, dar cum în ziua aceea fusese mai mult pe drumuri, nu putuse să-şi înfrângă curiozitatea de a afla ce se mai petrecea prin lume. Îl interesau în mod deosebit stupefiantele.

Bunicul se ridică şi intră în camera alăturată. Cu lădiţa lui de farduri în preajmă, Gogu, cu o atenţie nemaipomenită, făcea genele moartei cu rimel.

— Ce crezi, Gogule?

— Ce cred şi cei de la miliţie.

— Nu se vede însă nicio lovitură la nivelul picioarelor. Bara ar fi trebuit s-o lovească întâi la picioare, apoi, în cădere, urmând să-şi fractureze baza craniană, remarcă Bunicul.

— Ai dreptate. Dar s-ar fi putut tot atât de bine ca fata să fi sărit pe capotă şi izbitura la craniu să se fi produs după aceea. Semnul de sub sân explică într-un fel...

— Capota n-are nicio îndoitură.

Gogu ridică din umeri şi se aşează din nou pe scaun.

— În viaţa mea n-am văzut aşa ochi, spuse Gogu.

Bunicul îl lăsă pe autopsier să privească ochii fetei şi ieşi în grabă. Panaitescu era lângă maşină şi făcea gimnastică. Când îl văzu pe Bunic, se opri din îndeletnicirea lui şi-şi duse o mână la pântec.

— Am să scap eu într-un an, doi de burdihanul ăsta, spuse el pipăindu-şi proeminenţa.

În loc să răspundă, Bunicul începu să se plimbe pe trotuar trei paşi înainte şi trei înapoi. Plimbarea aceasta fu un semn pentru Panaitescu că bătrânul se afla într-o mare încurcătură.

— Colega, spuse Bunicul într-un târziu, cred că s-a apropiat clipa, după numărul impresionant de ani de când colaborăm, să-ţi ofer şansa de a lucra, în anumite compartimente ale misiunii mele, pe cont propriu.

Panaitescu se apropie de Bunic cu spatele aplecat, într-un gest de mare recunoştinţă şi de teamă totodată.

— Da nu-mi dai ceva periculos, maestre! N-aş vrea ca taman la anii ăştia să-mi pun pielea în joc pentru cine ştie ce muieruşcă.

Bunicul îşi încruntă sprâncenele stufoase.

— Cheia aceasta a fost găsită în contactul maşinii. Nu este originală. Te duci pe la toate atelierele şi te interesezi unde s-a confecţionat această cheie şi, ce-i mai important, de către cine.

Panaitescu îşi şterse cu batista sudoarea de sub gulerul cămăşii şi zâmbi satisfăcut, nevăzând nimic periculos în misiunea încredinţată de bătrân.

— Înţeleg, maestre.

— Acum mă duci pe strada Liniştii, la numărul patruzeci şi unu.

Bunicul intră în maşină şi Buickul demară, fără să dea niciun rateu, aşa cum îi era obiceiul.

— Maestre, întrebă Panaitescu, devenind dintr-o dată volubil, ce-ţi mai fac „Memoriile"? Mi-ar place, aşa, să-mi mai dai să citesc, da' numai acolo unde e vorba şi de mine.

— Stimate Panaitescule, ţi-am promis că ţi le las moştenire. Dar deoarece nu vreau ca activitatea noastră să fie umbrită de nemulţumiri ce ţi-ar putea apărea pe parcursul lecturii, persoana ta nefiind totdeauna oglindită chiar aşa cum ai dori, prefer să-ţi amân această plăcere, cu toate că, sincer să fiu, aş avea nevoie de nişte păreri, mai ales că te ştiu un cititor neobosit de romane poliţiste. Din păcate nu de cea mai bună calitate.

— Îmi pare rău, maestre. Dacă vreţi să ştiţi, eu nici nu citesc orice îmi pică în mână. Citesc numai pe alese. O clipă numai...

Panaitescu opri maşina pe dreapta, trase frâna de mână dintr-o obişnuinţă devenită lege, şi scoase de sub perna pe care stătea o carte.

— Uite, eu cred că ceea ce a făcut „ăla" ori „aia" cu maşina şi cu fata noastră din dosarul matale, autorul a făcut cu zece ani înainte în această carte.

Bunicul luă cartea din mâna şoferului şi începu s-o răsfoiască.

— Simplu, continuă Panaitescu. A iubit-o, a rămas grea, apoi a urcat-o în maşină, a scos-o afară din oraş, a dat-o jos, a lovit-o, a lăsat maşina la locul accidentului, s-a întors frumuşel acasă şi a anunţat miliţia că cineva i-a furat maşina. Criminalul, deci, maestre, e acolo unde mergem noi acum.

— Interesant, interesant, foarte interesant, spuse Bunicul, în felul ăsta dovedind maximum de interes faţă de cele auzite.

3.

De la un telefon public. Bunicul îl chemă pe Alexiu. Trebui să consume aproape un buzunar de fişe până reuşi să dea de el, căpitanul având în ziua aceea notate pe agenda de lucru un număr impresionant de şedinţe. Îl anunţă de cauzele decesului, de părerea medicului şi pronunţă câteva presupuneri cu totul personale, neuitând să amintească şi de ipotezele lui Panaitescu.

— Acum o oră a venit aici o prietenă de-a Ioanei, spuse Alexiu de la celălalt capăt al firului.

Bunicul îşi notă adresa pe unul din cartoanele lui. Ieşi în stradă şi urcă scara unui bloc de pe strada Liniştii, unde locuia familia Scurtu.

Apăsă de câteva ori pe butonul soneriei. Într-un târziu se auziră pe covorul din vestibulul apartamentului paşii târşâiţi ai cuiva. Uşa se deschise fără ca omul din spatele ei să mai întrebe cine-l caută.

— Poftiţi, spuse un bărbat uscăţiv, trecut de cincizeci de ani, care-şi ţinea braţul stâng într-o eşarfă, făcută dintr-un batic vechi.

Bunicul intră în sufrageria mobilată modest, dar cu gust, şi, după felul cum erau amplasate uşile, îşi dădu imediat seama că se afla într-un apartament tip, cu trei camere, construit în 1956. De altfel vechimea blocului se vedea şi după cercevelele ferestrelor scorojite şi după parchetul care, acolo unde nu era acoperit de covor, lăsa să se vadă distanţele mari şi negre dintre lame. „Lucru de mântuială", îşi spuse Bunicul, dar după câteva clipe îşi mărturisi în continuare că nu i-ar fi stricat nici lui un asemenea apartament, chiar dacă nu cu trei camere, în care să-şi odihnească mai în voie trupul obosit ce începea uneori, în ciuda duşurilor reci şi a gimnasticii zilnice, să-i dea de furcă.

— Cu ce vă pot fi de folos? Sunteţi de la miliţie, deşi nu prea arătaţi, constată Leonte Scurtu.

De-abia atunci observă Bunicul că omul din faţa lui, aşezat pe un fotoliu, vorbea rârâit şi era galben la faţă de parcă ar fi suferit de hepatită epidemică.

Bunicul îşi trase scaunul ceva mai departe de fotoliul în care Leonte respira greu, de parcă din clipă în clipă ar fi fost gata să se sufoce.

— Dumneavoastră sunteţi proprietarul maşinii Fiat o mie trei sute, cu numărul 2 B-4566? Dumneavoastră personal aţi reclamat dispariţia ei în noaptea de 5 aprilie?

— Da, eu sunt proprietarul, dar dispariţia ei a reclamat-o băiatul meu, Vasile. Eu, cum vedeţi, am ajuns într-o stare când de-abia mă mai pot da jos din pat. Am avut o congestie cerebrală.

Mâna stângă mi-e paralizată, în plus am şi o anghină pectorală[1]. Primăvara mă omoară.

Bunicul îşi ceru voie şi după ce primi încuviinţarea îşi aprinse o jumătate de mărăşească. În cameră era aer închis, persista un miros ascuţit de medicamente şi Bunicul preferă să „împrospăteze" aerul cu miros de tutun, pentru el plăcut şi familiar.

— Dacă înţeleg bine, aţi cumpărat maşina pentru fiul dumneavoastră, spuse Bunicul, luând de pe bufet o scrumieră în formă de scoică.

— Am luat-o pentru noi, nu pentru el în mod deosebit. Conduce nevastă-mea şi fiul meu. Eu m-am îmbolnăvit chiar înainte de examen. Băiatul zice că de emoţii am făcut congestia. S-ar putea să aibă dreptate. Noi nu ne-am născut cu simţul volanului în sânge, cum se nasc alţii, prin alte părţi, unde copiii conduc de la vârsta de paisprezece ani. Dar ca să nu vă obosiţi şi să nu obosesc nici eu prea mult, vreau să vă spun de la bun început că băiatul meu n-are prieteni care să fi putut lua maşina şi niciunul dintre noi n-are vreo legătură cu accidentul.

Bunicul zâmbi.

— De unde sunteţi chiar aşa de sigur că este vorba de un accident şi de ce-aţi ţinut neapărat să vă scoateţi băiatul din culpă? N-am pronunţat niciun cuvânt împotriva lui.

— V-am spus, sunt bolnav, soţia e la serviciu, băiatul s-a dus să ridice maşina. Vedeţi, eu abia respir...

— Îmi cer scuze, stimate domn, pentru că vă inoportunez, dar este vorba de o viaţă de om care s-a încheiat mult prea timpuriu, de împrejurările, cel puţin ciudate, în care s-a petrecut

[1] Anghină pectorală (sau de piept) = boală care se caracterizează prin dureri în regiunea inimii şi prin accese de asfixie şi care se datorează unor alterări funcţionale sau anatomice ale arterelor coronare. (n. hy.)

accidentul... Doresc şi eu – şi sunt convins că şi dumneavoastră – să elucidez cât mai repede acest caz, pe care nu pot să-l calific decât foarte tragic. Unde lucrează soţia dumneavoastră?

— Medic, la Spitalul de copii numărul 2.

— Băiatul dumneavoastră cu ce se ocupă?

— Nu lucrează nicăieri. A dat examen la arhitectură şi a căzut. Acum se pregăteşte ca la sesiunea următoare să dea din nou. Un băiat excelent, vă pot spune, deşi e adevărat că părinţii îşi cam supraapreciază odraslele.

Bunicul îşi stinse ţigara.

— Dumneavoastră unde aţi lucrat?

— Am fost contabil-şef la Întreprinderea 4 construcţii. Am ieşit la pensie, ca să nu zic că m-au scos.

— Cum aţi aflat de dispariţia maşinii?

Leonte Scurtu se încruntă şi câteva clipe, în loc să răspundă, tuşi uşor, ducându-şi mâna sănătoasă la gură.

— Băiatul meu a ieşit pe la unsprezece să plimbe câinele şi a văzut că maşina nu era la locul ei.

Ca o confirmare a existenţei în acea casă a unui câine, dintr-o cameră alăturată se auzi un lătrat piţigăiat şi Bunicul deduse imediat că era vorba de un Caniche Royal.

— În afară de băiatul dumneavoastră n-a mai observat nimeni dispariţia maşinii?

— Nimeni, era târziu, cum v-am spus.

— În contactul maşinii s-a găsit o cheie. Sper că nu era una dintre cheile dumneavoastră.

Leonte se îmbujoră la faţă, apoi se îngălbeni şi începu să tuşească din ce în ce mai tare.

Bunicul nu insistă. Aduse de la bucătărie un pahar cu apă şi Leonte, după ce sorbi câteva înghiţituri, se mai linişti.

Într-o cameră alăturată se auzi un râs, apoi o uşă se deschise încet şi în rama ei apăru un cap enorm. Bunicul remarcă, nu fără oarecare teamă, gura deschisă a tânărului, cu dinţii galbeni şi strâmbi, ochii de culoare nedefinită, tulburi. La vederea străinului, tânărul încetă să mai râdă şi închise uşa brusc.

— Băiatul cel mare... O nenorocire... A căzut, când era mic, de la balcon... Soţia a mai fost căsătorită o dată, spuse Leonte şi obosit îşi rezemă capul de spateaza fotoliului.

Bunicul îşi luă pălăria din vestibul.

— Am să vă mai caut. Îmi pare rău... Va trebui să vă obosesc şi pe dumneavoastră şi pe băiatul dumneavoastră.

Liftul era stricat. Bunicul coborî scările celor două etaje, stăpânit de un sentiment straniu.

4.

Ajuns în stradă, sună laboratorul miliţiei şi operatoarea de la centrală îi făcu imediat legătura cu locotenentul Oprişan.

— Nicio urmă de amprente pe volan, Bunicule, nici măcar urme vechi. Bara de la maşină nu indică nicio curbură, ceea ce înseamnă că maşina n-a lovit victima cu partea din faţă. Nu s-a văzut decât o frână de doi metri, iar distanţa de la maşină până la marginea drumului, de aproape un metru şi jumătate, mă duce la supoziţii care-mi dau de gândit.

— Şi mie, răspunse Bunicul, încruntându-se dintr-o dată.

— S-au găsit urme de nisip sub pedala de accelerație. Structura nisipului, cuarțat, indică malul unui râu. În orice caz nu este vorba de nisip de mare. În plus, urmele de parfum sunt identice cu parfumul fetei decedate, ceea ce...

— Înseamnă că fata a fost întâi în mașină și abia apoi sub roțile ei.

— Tot ce-i posibil, spuse locotenentul.

Bunicul așează receptorul în furcă și coborî de pe treptele blocului pe trotuar. Se uită în sus, la etajul doi, și perdeaua, dată până atunci la o parte, reveni grăbită la loc, nu înainte ca Bunicul să fi surprins figura din dosul ei. Nu era nici a tânărului zărit în spatele ușii și nici a lui Leonte. Înseamnă că celălalt băiat, Vasile, fusese acasă și că Leonte nu-i spusese nimic. Bunicul avu intenția să urce din nou, dar se răzgândi și, ca și cum n-ar fi văzut nimic deosebit, își văzu de drum.

Era un aer proaspăt de primăvară și vrăbiile ciripeau gureșe în pomii cu muguri înverziți. Bătrânul numără câteva zeci de cărucioare cu copii și își zise că anul avea să fie bogat din toate punctele de vedere. Gândurile lui dădeau primăverii o prospețime și o tinerețe în plus. Deși „cazul" i se păruse la început destul de dificil – de altfel i se mai părea și acum – bătrânul detectiv își zise că un singur omagiu îi mai putea aduce Ioanei Rarău, acela de a prinde pe criminal înainte de înhumarea ei. Nu voia să mărturisească nimănui acest lucru, dar odată mărturisit sieși, Bunicul simți cum inima începe să-i bată mai puternic și, cu toate că nu-și putea vedea obrazul, aproape că îl simți cum se înroșește în urma hotărârii aproape imposibil de realizat.

Își mai luase un asemenea angajament în tinerețe față de comisarul Isbășescu – avusese de-a face cu o crimă pe anumite coordonate similară cu aceasta de acum – și câștigase pariul.

Atunci era tânăr, nimic nu era imposibil pentru el, de aceea şi avusese curajul să-i înmâneze comisarului în scris hotărârea lui. Acum această hotărâre şi-o înscrisese în propria voinţă şi era chiar mai puternică decât o hârtie pe care, de altfel, ar fi putut oricând să i-o dea lui Alexiu.

Intră la un bufet din apropiere şi ceru un iaurt. Mai fusese în acest magazin la câteva zile de la deschidere, şi Bunicul rămase prost impresionat de felul cum evoluase activitatea magazinului. Băuse iaurtul fără poftă, iar de cornul tare ca o ţeavă de pistol nici nu se atinse. Ar fi riscat să rămână fără dinţii din faţă. Tăie strada pe la zebra reglementară şi după ce schimbă două autobuze ajunse pe strada Doctor Lister, la numărul indicat de Alexiu.

Urcă până la mansarda unei vile. Nu bătu în uşă. În cameră se auzea un plâns mocnit, obosit, şi Bunicul intră aproape tiptil, curios să vadă cu ce primă reacţie îl va întâmpina Doina Ciumedrea. Fata nu se sperie când îl văzu pe bătrân şi nici nu schiţă vreun gest din care Bunicul să fi putut să înţeleagă că era luat în seamă.

Doina Ciumedrea stătea întinsă pe pat, îmbrăcată sumar, poate prea sumar pentru ochii destul de ortodocşi ai Bunicului. Pe sub furou i se vedeau chiloţii de culoare portocalie, iar după tremurul sânilor, bătrânului nu-i fu greu să ghicească absenţa sutienului. Îi spusese Alexiu că Doina Ciumedrea era manechin la o fabrică de confecţii, deci era obişnuită să se îmbrace şi să se dezbrace cu repeziciune, dar de data aceasta fata nu întreprinse nimic. Divanul era acoperit cu o cergă groasă, albă cu dungi negre. Bunicul îşi dădu seama dintr-o ochire că fata tăiase picioarele canapelei ca să fie mai joasă şi să se înscrie astfel în armonia generală a încăperii. În cameră nu era niciun scaun. Mai multe perne erau azvârlite pe un covor mochetă. De altfel, în

afară de pat şi de un tablou pe care puteai să-l intitulezi cum voiai, deşi era mai bine să nu-l intitulezi nicicum, nu exista vreun alt mobilier. Contau culorile tabloului şi desenele triunghiulare care se potriveau perfect cu triunghiurile acoperişului intrat în mansardă, cu pernele care aveau aceeaşi formă şi, de ce-am minţi, chiar cu picioarele Doinei care, aşa cum stătea, forma şi ea, prin alcătuirea braţelor şi prin felul cum îşi ţinea picioarele, alte triunghiuri, rotunjite paradoxal de natură într-un fel aproape de sublim.

Doina coborî din pat şi îşi îmbrăcă pe tăcute un halat de culoare verde-pal a mochetei şi-i făcu semn Bunicului să se aşeze. Într-un târziu îşi dădu seama că era necuviincios să aşeze un bătrân pe podea şi atunci, grăbită, cerându-şi scuze, se duse la baie şi veni cu un scaun pliant pe care îl desfăcu din mers.

— Probabil sunteţi de la miliţie, spuse Doina, ştergându-se la ochi.

— În camera aceasta sunt convins că n-a intrat un bărbat care să aibă mai mult de treizeci de ani, spuse Bunicul zâmbitor, voind să mai descarce atmosfera.

— În camera aceasta, de când o locuiesc eu, n-a intrat niciun bărbat, spuse Doina şi ochii, până atunci plini de lacrimi, se limpeziră, luminiţele din ei: de culoare albastră, devenind dintr-o dată tăioase şi cenuşii.

— Scuză-mă, n-am vrut să insinuez nimic.

— Puţin îmi şi pasă de ce vreţi să insinuaţi. Ioana a murit şi pentru mine nimic nu poate fi mai grav. Habar n-a veţi cât de mult sufăr... Era aşa de bună şi de curată la suflet.

— Când aţi cunoscut-o pe Ioana, domnişoară Doina?

— Ne-am revăzut acum trei ani, la un ceai, la Vasile Scurtu.

— Deci Vasile Scurtu o cunoştea totuşi?

— De ce totuşi? Sigur că o cunoştea. Dar să ştiţi, între ei nu era nimic. Pot să garantez.

— Din câte sunt informat, Ioana locuia cu dumneavoastră, deşi mama ei domiciliază în Bucureşti, cel puţin aşa i-aţi spus dumneavoastră căpitanului Alexiu.

Doina se aşează pe o pernă şi îşi acoperi genunchii cu halatul.

— Da. Este adevărat. Ca manechin nu poţi locui oriunde. Afară de asta, mama ei are o singură cameră, undeva în fundul unei curţi, lângă policlinica Vitan. Ştiţi, noi suntem obligate şi în oraş să umblăm foarte frumos îmbrăcate. Ne cumpărăm lucruri la un preţ convenabil de la fabrică. Mai bine zis, după ce modelele au fost prezentate, mă refer la acele modele care nu au o valoare foarte mare, le cumpărăm noi. În camera aceea Ioana n-ar fi avut nicio perspectivă.

— Ce înţelegi dumneata, domnişoară, prin perspectivă?

— Păi aşa, vine vârsta să te măriţi; nu poţi duce un bărbat oriunde.

Bunicul îşi aprinse o jumătate de mărăşească.

— Dacă nu mă înşel, stimată domnişoară, adineauri aţi spus că în această încăpere n-a intrat niciun bărbat.

Doina îşi muşcă buza de jos.

— Am spus purul adevăr, dar asta nu înseamnă că şi de aici înainte o să stăm ca nişte mironosiţe.

Bunicul se încruntă şi Doina înţelese că vorbele ei nu i-au plăcut bătrânului.

— Poate nu vă place cum vorbesc, dar eu numai aşa ştiu vorbi. Cum vă spuneam, am rugat-o pe mama Ioanei să-i dea voie să stea la mine, mai ales că fiind două suportam şi cheltuielile de întreţinere mai uşor. Noi ne găteam, acolo în baie, puteţi să şi vedeţi, avem un aragaz cu două ochiuri. Ne-am zis că până nu ne îmbrăcăm, să avem şi noi o garderobă bună, şi până nu învăţăm

o limbă străină, să n-avem de-a face la modul, ca să zic aşa, serios, cu bărbaţii. Că ştiţi cum sunt.

— O cunoaşteţi de mult pe Ioana? întrebă Bunicul cu voce mai blândă.

— Am fost colege de liceu. Dintr-a noua. Că până atunci eu am făcut la Urziceni. Acolo îmi sunt părinţii. Tatăl Ioanei a murit într-un accident de tren. Lucra în afară de Bucureşti. A fost o tamponare cu un tren, sau aşa ceva.

— Aveţi cumva un pahar cu apă, domnişoară?

— Vai, se poate? Cum să nu. Dacă vreţi şi dulceaţă, că noi am făcut-o.

Bunicul bău apa rece şi puse paharul la loc, pe tavă. Începea să-i placă Doina, cu toate că, la început, atât fata, cât şi încăperea, cu mirosul ei greu de parfum, nu-i inspiraseră o prea mare încredere.

— De ce v-aţi ales această meserie?

— Eram frumoase şi bine făcute, cum a spus tovarăşa care ne-a selecţionat şi care a mai zis că ne dă imediat afară dacă nu suntem serioase atât în fabrică, cât şi pe stradă. Puteţi să vă uitaţi în jurnalul nostru de zi, că noi scriam tot ce făceam. Am zis că sărace cum suntem, numai dacă suntem serioase ne putem căsători şi noi bine. Am încercat amândouă să dăm la facultate, dar n-am reuşit, că erau multe pe-un loc şi n-aveam bani.

— Bine, domnişoară Doina, dacă v-am reţinut bine numele, când aţi văzut-o ultima dată pe Ioana? întrebă Bunicul, gândindu-se să sfârşească convorbirea cât mai repede cu putinţă.

— Eram plecată la Sinaia, că prezentam acolo nişte rochii de primăvară. Că ştiţi, noi suntem mai multe şi nu totdeauna mergem toate când prezentăm.

Dacă la Sinaia am stat o zi, înseamnă că acum două zile. Da, exact acum două zile.

— N-aţi observat nimic înainte, ceva deosebit, ceva care să vă fi reţinut atenţia?

— De câtăva vreme încoace era tristă. O dată mi-a zis că s-a săturat de viaţă, da pe urmă a râs şi am crezut că-i o glumă. Acum o săptămână mi-a mărturisit că era s-o calce un camion, că ea şi-a dat seama că este în pericol şi cu toate astea a stat în mijlocul străzii şi n-a avut putere să fugă spre trotuar.

Bunicul îşi aprinse o altă jumătate de ţigară.

— În afară de dumneata, n-avea alţi prieteni?

— Fetele de la noi de la fabrică. Băieţi nu. Doar aşa când mergeam la câte un ceai, rar. Că noi ne-am jurat acum un an, puteţi citi – şi Doina se duse la dulap şi scoase de sub nişte pulovere un caiet cu copertele de nylon – ziua şi cum ne-am jurat. Dar altceva să nu citiţi, că sunt numai gândurile noastre.

Bunicul citi la pagina indicată şi-i înapoie caietul Doinei.

— Deci, după părerea dumitale, n-a avut de-a face cu niciun bărbat.

— Nu. De când stăm împreună.

— Domnişoară, nu crezi că vrei să faci pe naiva cu mine? Cum poţi să-mi spui că n-a avut de-a face cu niciun bărbat când ea era însărcinată în luna a treia? Sau poate nu ţi-a spus?

Doina rămase cu gura căscată. Voi să zică ceva, dar nu reuşi, vorbele-i rămaseră în gâtlej.

— Poate nici dumneata n-ai avut de-a face cu un bărbat, nu-i aşa? Aş vrea atunci să ştiu al cui e pardesiul acela de pe cuier? Femeiesc nu e, în niciun caz.

— E al fratelui ei. Militar. E de patru luni acolo, spuse Doina şi lacrimile începură să-i curgă pe obraji. N-aş fi crezut niciodată că are să mă mintă.

— Poate ai fost prea autoritară cu ea. Din pagina pe care am citit-o reiese că dumneata ai compus jurământul, ea doar l-a

semnat. În plus, dumneata plecai şi în deplasare, cum mi-ai spus, deci ea avea posibilitatea să primească aici pe cine voia. Nu sunteţi de părerea mea?

— Nu, nu sunt, spuse Doina ferm, o fermitate care-l descumpăni pe Bunic.

— De ce sunteţi atât de sigură? Ceea ce v-am spus despre ea este purul adevăr, spuse Bunicul stingându-şi ţigara în tava pe care îi fusese adus paharul cu apă.

Doina se grăbi să arunce mucul şi să-i aducă Bunicului o scrumieră.

— Scuză-mă! spuse el.

Fata se aşează din nou pe pernele de pe mochetă şi rămase dusă pe gânduri. Spuse după un timp, numărând pe degete:

— Vasile nu putea fi, nici Doru, nici Viky. Am fost la două ceaiuri, atâta tot. În afară de deplasarea de la Sinaia, celelalte deplasări le-am făcut împreună.

Bunicul se ridică.

— Domnişoară, ar fi deosebit de important dacă ţi-ai aduce aminte. Acum trei luni n-a lipsit mai mult timp de acasă? O noapte, sau poate o zi în care să fi fost singură.

Doina nu se clinti de la locul ei şi nici nu răspunse.

5.

Bunicul îl găsi pe Panaitescu la locul de întâlnire de pe strada Lăpuşneanu. Şoferul îşi terminase treaba destul de repede şi după voioşia de pe obraz se părea că şi cu oarecare rezultate.

— Spune, dragul meu, ai reuşit să faci ceva?

Panaitescu se uită în stânga şi în dreapta şi, văzând pe trotuar o pereche, îi făcu semn Bunicului să se urce în maşină. Numai după ce trecură cei doi, şoferul se hotărî să vorbească:

— Maestre, nici n-a trebuit să merg prea de parte. Am fost pe Dorobanţi, pe urmă m-am gândit că atunci când vrei să faci o cheie şi o faci fără scopuri ascunse, n-ai de ce să te depărtezi prea mult de casă. Nu-i aşa? Dar atunci când ai sufletul încărcat nu te duci la doi paşi de tine ca să faci matrapazlâcuri. Ei bine, ştiam la capătul Colentinei un atelier, cred că-l ştii, la nea Gică. Omu' mi-a spus pe faţă că acu o lună de zile a făcut o cheie de Fiat. A şi întrebat despre ce maşină e vorba şi o fată brunetă, de vreo douăzeci de ani, frumoasă foc, a zis că-i vorba de un Fiat o mie trei sute. Nea Gică ar recunoaşte-o dintr-o ochire.

— Panaitescule, ai făcut o treabă pe cinste.

Bunicul îşi scoase portofelul, stătu o clipă pe gânduri şi-i dădu şoferului cincizeci de lei.

— Ce să fac cu ei, maestre, doar nu vrei să mi-i dai mie; înţelegerea noastră a fost alta, un miar juma.

— Pentru nea Gică. Panaitescule. Te duci, îl iei cu maşina şi-l cobori la capătul străzii Doctor Lister. Fiţi cu ochii pe casa cu numărul treizeci şi unu. Nea Gică să spună dacă cunoaşte pe cineva care iese de acolo.

Bunicul ieşi din maşină şi-i făcu semn Alsacianului să coboare şi el. Câinele sări scheunând încet. Nu-i prea convenea că fusese trezit din somn.

— Ai îmbătrânit, copile, spuse Bunicul, scărpinând câinele între urechi.

Buickul întoarse.

— Dacă nu iese nimeni, aruncă cu ceva în geamul de la mansardă, dă spre stradă. Fă în aşa fel însă ca nea Gică să nu fie văzut, mai spuse Bunicul.

— Lasă pe mine, maestre, ce dracu, doar nu-s de ieri de azi în meserie.

Bunicul făcu câteva sute de metri pe jos, apoi Alsacianul refuză să meargă mai departe. Se oprise lângă fereastră şi plescăia din fălcile lui mari. Bunicul se uită la soare şi înţelese. Era trecut de amiază. Se aşeză la o masă în grădiniţa liniştită, aproape pustie la acea oră şi ceru pentru el un muşchi de vacă bine prăjit şi pentru copil un cotlet de porc crud, fără grăsime.

Bunicul mâncă cu poftă, Alsacianul de asemenea şi în timp ce Bunicul îşi bău porţia de bere, câinele ieşi în stradă şi, într-un parc din apropiere, zăbovi câteva secunde. Porniră din nou la drum.

Bunicului aproape îi părea rău că îşi pusese în gând să rezolve cazul într-un timp atât de scurt. Nu se aşteptase însă din partea Doinei la date aşa de puţin concrete în privinţa Ioanei. Mai mult, mirarea ei la aflarea veştii despre sarcina Ioanei îl descumpănise şi Bunicul recunoscu că nu crezuse ca fata să nu ştie nimic despre intimităţile prietenei ei.

Soarele ardea mult prea nemilos pentru ziua aceea de primăvară şi Bunicul. Îngrijorat de soarta bobocului de trandafir prins în butoniera de la reverul hainei, se opri o clipă locului. Se apropie de un chioşc cu răcoritoare şi ceru vânzătorului voie să-şi ude trandafirul pentru cumpărarea căruia Panaitescu umblase cu o zi înainte jumătate de Bucureşti. Vânzătorul se cruci văzând asemenea obiceiuri la un bătrân, dar nu refuză să primească leul pe care Bunicul, cu discreţie, i-l plasă direct în palmă, în timp ce curtenitor îi strânse mâna. Bobocii de trandafir erau destul de

rari primăvara şi Bunicul se certă că uitase de hrana talismanului atâta timp.

Urcă din nou la Leonte Scurtu, fără ca Bunicul să-şi mai anunţe vizita telefonic. Pentru a se cruţa ar fi putut foarte bine să-i cheme la Miliţie, printr-o depeşă pe toţi cei de care avea nevoie, dar Bunicul prefera metoda vizitelor acasă. Se dovedise, în lunga lui experienţă, cea mai bună. Altfel surprinzi reacţiile unui om.

Îi deschise de data asta chiar Vasile Scurtu, un tânăr de statură mijlocie, palid şi el la faţă ca şi taică-său. Cearcănele mari, a căror linie se sfârşea undeva spre pomeţii obrajilor, dădeau ochilor negri, frumoşi, dar fără strălucire, un aer de permanentă îngândurare şi de tristeţe totodată. Din primul moment Bunicul observă că unghiile tânărului sunt roase până la rădăcină, iar degetele albe, expresive, tremurau uşor.

— Aş vrea să discutăm în camera dumitale, spuse Bunicul şi tânărul, după ce se codi câtva timp, deschise o uşă şi-l invită pe bătrân să treacă primul.

Camera în care locuia Vasile Scurtu nu avea mai mult de zece metri pătraţi. De jur împrejur, pereţii erau plini de cărţi, aşezate în rafturi din scânduri de brad alb, ars din loc în loc cu fierul. Un pat, o masă şi două scaune constituiau restul mobilierului. În aer plutea un miros închis şi după ce Bunicul văzu într-un colţ al camerei câteva oase într-o farfurie de plastic, îşi dădu seama că mirosul venea probabil de la câinele aflat acum la plimbare. Bunicul se uită la tânărul aşezat în faţa lui pe un scaun. Privea undeva în gol şi îşi rodea unghiile.

— Din spusele tatălui dumitale am înţeles că n-ai cunoscut-o pe Ioana Rarău, spuse Bunicul egal, pe un ton de constatare.

Vasile nu răspunse imediat. Se ridică de pe scaun şi se îndreptă spre fereastră. O deschise. Nu se aşează la loc. Începu să

se plimbe prin cameră şi bătrânului detectiv nu-i fu greu să remarce starea de agitaţie în care se afla tânărul.

— Aşa v-a spus tata?

— Aşa mi-a spus.

— Înseamnă că tata avea dreptate, zise Vasile sec şi se aşează pe scaun în aşa fel încât Bunicul cu greu îi mai putea vedea faţa.

— Domnule Scurtu, n-are importanţă că dumneata ai anunţat miliţia de dispariţia maşinii; faptul că această maşină a omorât un om, un om pe care dumneata l-ai cunoscut şi încă foarte bine, deşi negi, trebuie să-ţi dea serios de gândit. Primul culpabil eşti în orice caz dumneata. Văd că nu vrei să faci niciun efort să ieşi din această culpabilitate.

Tânărul nu păru de loc surprins de afirmaţia Bunicului cum că ar fi cunoscut-o pe Ioana. Se mulţumea să tacă, să privească undeva spre un perete şi să-şi roadă unghiile pe rând, cu o perseverentă greu de imaginat.

— Nu vrei să vorbeşti? Spune, ca să nu mai pierdem vremea de pomană.

— Am cunoscut-o pe Ioana. Am iubit-o... Prima mea dragoste... Am vrut să mă căsătoresc cu ea... N-au vrut părinţii.

— Ioana îţi împărtăşea sentimentele?

— Cred că da.

— Adică nu eşti sigur.

— De cinci luni n-a mai vrut să mă vadă.

— Dar dumneata ai făcut vreo încercare s-o vezi?

Tânărul trecu la degetul mare al mâinii drepte. Îl privi întâi atent, apoi îl bagă în gură. Se uită la Bunic şi văzând pe chipul acestuia o umbră de dezaprobare, îşi scoase degetul şi, ca să nu mai fie tentat să-şi roadă unghiile, îşi bagă mâna în buzunar cu un fel de jenă copilărească.

— Am încercat. M-a ocolit. Sunt convins că s-a întâmplat ceva cu ea. Nu-mi dau seama ce anume. Dar în aceste cinci luni s-a întâmplat ceva, de asta sunt sigur. Cine v-a spus că am cunoscut-o?

— Ce importanţă are. Dacă dumneata într-adevăr ai iubit-o înseamnă că în primul rând dumneata trebuie să mă ajuţi. Cred că nu-ţi este indiferentă această întâmplare, altfel mi-ar fi foarte greu să cred că ai nutrit pentru ea sentimentele de care mi-ai vorbit.

— De luni de zile mă chinuie o întrebare. Această întrebare nu-mi dă pace, din pricina ei nu pot să dorm... De ce m-a ocolit în ultima vreme? Ce s-a întâmplat cu ea?

— Asta vreau să aflu şi eu, tinere. Cum ai cunoscut-o?

Vasile îşi aprinse o ţigară, apoi jenat se ridică şi-l servi pe Bunic. Acesta refuză, aprinzându-şi jumătatea lui de mărăşească.

— Mama mai primeşte din când în când câte un cadou. E medic, explică el prezenţa ţigărilor străine. Am fost coleg cu Ioana. Nu chiar colegi, eu eram mai mare cu un an. Vreau să vă spun că învăţam la aceeaşi şcoală. Am văzut-o într-o recreaţie, cu mult timp în urmă. Era un copil. Am zis în sinea mea că mă voi căsători cu această fată. Am aşteptat un an, răstimp în care personal n-am vorbit cu ea, dar o urmăream după orele de curs. Îmi luasem sarcina s-o păzesc, dacă mă pot exprima aşa. În clasa a noua, ţin minte ca acum, era într-o joi, după orele de curs am aşteptat-o în parc, pe acolo avea obiceiul să se întoarcă acasă, şi i-am spus de la bun început că peste doi ani, adică după ce eu aveam să intru în facultate, doream să mă căsătoresc cu ea.

— Scuză-mă că te întrerup. Au existat raporturi intime între dumneavoastră?

Tânărul dădu din cap în semn că nu.

— Te rog să fii foarte sincer, de acest răspuns depind foarte multe lucruri.

— Ce motiv aş avea să mint? Ioana era fată. Mi-a spus-o şi mi-a mai mărturisit că nu va fi niciodată a altuia decât a bărbatului cu care se va căsători.

— Cum s-a produs ruptura între dumneavoastră?

— Trebuia să ne întâlnim într-o sâmbătă, ca de obicei. N-a venit. M-am dus la ea acasă şi prietena ei, cu care locuia, mi-a spus că Ioana nu mai vrea să mă vadă. Fireşte, nu m-am mulţumit cu atât. Am intrat în casă, bruscând-o pe Doina, aşa o cheamă pe prietena ei. Ioana era în pat. Se uita în tavan cu o privire străină. Nici măcar nu s-a uitat la mine. Nu ştiu de ce, dar am avut impresia că în clipa aceea nici nu m-a recunoscut, sau în orice caz s-a prefăcut că nu mă cunoaşte. Doina m-a prins de mână şi m-a dat afară. Nu suporta bărbaţi în garsoniera ei. De altfel Ioana mi-a povestit înainte, cu alt prilej, că în general Doina avea repulsie faţă de bărbaţi.

Bunicul stinse ţigara.

— Nu ţi-a povestit de ce avea această repulsie?

Tânărul zăbovi cu răspunsul.

— Nu.

— S-ar putea totuşi să ştii, dar dacă nu vrei să vorbeşti, nu eşti obligat. Ioana a fost de multe ori aici?

Vasile Scurtu încercă să-şi aducă aminte.

— Nu, nu de foarte multe ori. După un ceai, la care un coleg de-al mamei, doctorul Pătraşcu, a încercat să-i facă curte, mi-a mărturisit că nu-i place prietenul mamei mele şi n-a mai vrut să vină la noi.

— Nu ţi-a spus de ce nu-i place de prietenul mamei dumitale?

Tânărul dădu din cap în semn că nu.

— Şi unde vă vedeaţi?

— Mergeam cu maşina în afara oraşului. De obicei pe malul Argeşului, vara. Iarna ne duceam la Băneasa şi stăteam în maşină sau ne plimbam.

— Doctorul Pătraşcu era un prieten al casei?

— Vine destul de des. El îl îngrijeşte pe tata.

— Fratele dumitale unde este?

Tânărul se sperie.

— Îl cunoaşteţi?

— L-am văzut de dimineaţă, când dumneata ai stat ascuns în această cameră.

— Tata mi-a spus că nu este bine să mă amestec într-o treabă murdară. Nu mi-a dat voie să ies. Fratele locuieşte alături. Acum e plecat cu câinele la plimbare. De fapt mi-e frate numai după mamă. Tata s-a căsătorit cu mama când Vincenţiu avea doi ani,

— De când este bolnav?

— La vârsta de trei ani a căzut de la balcon.

— Ioana l-a văzut vreodată?

— Trebuie să vă mărturisesc, atât cât am putut, i-am ascuns prezenţa lui. Mama a despărţit dormitorul în două, printr-un perete. Vincenţiu nu poate ieşi decât trecând prin camera lor. Când l-a văzut prima dată, Ioana s-a speriat. Apoi s-a obişnuit cu el. Cred că avea chiar un soi de milă. Nu o dată m-a rugat să-l luăm şi pe el la plimbare cu maşina. De altfel maşina mai mult pentru asta am cumpărat-o, ca să-l putem scoate şi pe el la aer.

— S-ar părea că boala lui este incurabilă.

— Doctorul Pătraşcu a spus că numai printr-un miracol s-ar putea îndrepta. Un puternic şoc emotiv ar putea avea asupra lui o reacţie care să schimbe un anumit proces glandular. Să ştiţi, în ciuda aparenţelor, Vincenţiu nu e prost de loc. A învăţat să scrie şi să citească ajutat de mine şi de mama. Citeşte destul de mult. Până îl apucă crizele.

— Cum se manifestă aceste crize? întrebă Bunicul din ce în ce mai atent la relatările tânărului.

Vasile se şterse la ochi. Răspunse:

— Plânge. Câteva zile în şir plânge de dimineaţă până seara. Pe tăcute. Fără zgomot. Câteva săptămâni zace apoi într-o stare de totală prostraţie. În ultima vreme îşi revine din această stare tot mai greu.

— Spune-mi, te rog, nu aveţi femeie de serviciu?

Vasile Scurtu roşi. Îşi plecă privirile în pământ.

— Niciuna n-a stat prea mult la noi. Acum avem o femeie în vârstă. Vine de trei ori pe săptămână.

— De ce nu stăteau femeile de serviciu la dumneavoastră? întrebă Bunicul, în timp ce se juca cu o cutie de chibrituri, ca să nu trebuiască să se uite la tânăr.

— Nu e pentru nimeni plăcut să rămână în casă cu Vincenţiu. Nu trebuie să uitaţi că altfel el este dezvoltat normal.

— Ioanei nu-i era frică de el?

— Nu. De altfel, de când Ioana n-a mai venit pe la noi, crizele lui s-au repetat tot mai des. Dar să ştiţi, nu trebuie să mergeţi cu gândurile prea departe. Vincenţiu ţine atât de mult la mine, încât nu-mi aduc aminte să mă fi jignit vreodată nici cu cel mai mic lucru.

Bunicul se ridică.

— Domnule Scurtu, în ultimele trei săptămâni ai fost cumva la mare?

Tânărul se ridică şi el în picioare.

— Nu.

— Nimeni n-a fost din familia dumneavoastră?

Urmă o pauză.

— Au fost tata, doctorul Pătraşcu şi mama.

— Cu maşina care a fost furată?

— Nu, cu maşina doctorului Pătraşcu.

— De ce n-au mers cu maşina dumneavoastră?

Tânărul ridică din umeri.

— Aceasta este adresa mea, domnule Scurtu. Diseară la şase aş vrea să vii la mine. Cred că ai exact acelaşi interes pe care îl am şi eu. Vreau să-ţi spun de la bun început că am serioase îndoieli că este vorba doar de un simplu accident. Dar, te rog, asta o spun doar pentru dumneata.

Bunicul coborî. La colţul străzii îl zări pe Vincenţiu. Când îl văzuse prima dată nu-şi putuse da seama de statura tânărului. Era mai înalt decât Vasile şi cu mult mai solid. Dar cu toate acestea, capul enorm abia se putea ţine pe gâtul subţire. Vincenţiu zâmbi şi Bunicul se cutremură de acel zâmbet adresat unei fete care alerga speriată pe lângă el. Câinele pe care îl ducea de lesă nu era un Caniche, ci un Buldog.

Bunicul îl luă pe Alsacian din borcanul unui miliţian, în grija căruia îl lăsase înainte de a intra în bloc, şi se îndreptă spre telefonul public ca să-l informeze pe Alexiu despre ultimul lui interogatoriu.

6.

Doctoriţa Camelia Scurtu îl primi pe Bunic în cabinetul ei de neurologie de la spitalul de pediatrie numărul doi. Din primul moment Bunicul rămase impresionat de frumuseţea femeii, în ciuda celor patruzeci şi ceva de ani pe care-i avea. Se aştepta să

vadă o femeie obosită, nu atât de grijile pe care i le da munca profesională, cât de necazurile casei şi când Bunicul se gândise la aceste necazuri, avusese în vedere în primul rând pe soţul ei şi pe Vincenţiu. „Interesant, interesant", îşi spuse Bunicul în gând şi luă loc pe scaunul de consultaţii, alt scaun neexistând în încăpere. Ochii mari, negri, neverosimil de mari şi de strălucitori, tenul neted, pal, aşa cum îl aveau şi cei doi copii ai ei, buzele subţiri, dar frumos conturate, la care se adăugau dinţii sănătoşi de o albeaţă ireproşabilă, toate acestea îi produseră Bunicului o impresie mai mult decât plăcută. Era destul ca doctoriţa Scurtu să deschidă gura şi să zâmbească, şi zâmbea destul de des, ca întreaga ei faţă să capete un aer de liceană, puţin obraznică şi sigură de ea.

Bunicul îi văzuse fotografia în treacăt când stătuse de vorbă cu soţul ei, Leonte, dar fotografia nu fusese în stare să-i redea imaginea acestui chip atât de plăcut, atât de plin de viaţă.

— Mi-a spus soţul meu că ne-aţi vizitat, spuse ea după ce dădu dispoziţii unei surori să nu fie deranjată.

— Da, stimată doamnă, este adevărat. Bănuiţi şi de ce?

Camelia îşi scoase stetoscopul din buzunar, probabil o deranja, şi îl aşeză pe masă, lângă ciocanul cu ajutorul căruia cerceta reflexele pacienţilor.

— Vreau să vă spun de la bun început că băiatul meu n-are nicio legătură cu accidentul care vă interesează. Sunt convinsă că soţul meu, care nu este cel mai curajos om de pe lume, v-a spus că Vasile nici n-a cunoscut-o pe Ioana. Este de înţeles, în situaţia în care se află nu doreşte deranjuri inutile. Adevărul este însă că Vasile nu numai că a cunoscut-o, dar cred că a încercat şi o pasiune pentru ea. A vrut să se căsătorească. Nu i-am dat voie şi orice părinte în locul meu ar fi procedat la fel. Întâi să-şi facă o situaţie şi pe urmă n-are decât să se căsătorească cu cine vrea. Ca

mamă sunt datoare să-l îndrum, să-l ajut să-şi dobândească această situaţie. După aceea responsabilităţile asupra vieţii şi le poate lua singur.

— Stimată doamnă, o întrerupse Bunicul pe doctoriţă, în noaptea dispariţiei maşinii eraţi acasă?

Camelia se uită întâi cu asprime la Bunic, apoi zâmbi arătându-şi dinţii mari şi tăioşi, aşezaţi cu o regularitate perfectă în potcoavele maxilarelor.

— Am aerul unei femei care umblă nopţile, în timp ce o familie destul de dificilă, după cum aţi putut vedea, se află acasă?

Bunicul se şterse la frunte.

— Vă rog să nu mă înţelegeţi greşit, doamnă. Nu intră în obiceiul meu să ocolesc adevărul apelând la insinuări. Dar uneori, din motive cu totul paşnice, ca să nu le zic normale, se mai întâmplă ca un om să fie uneori nevoit să lipsească. În special dumneavoastră, ca medic...

— Tovarăşe dragă, vreau să vă fiu de cel mai mare ajutor în limitele timpului pe care îl am la dispoziţie şi în numele adevărului la care ţin şi eu. Ioana nu mi-a fost o străină. Nu-ţi este indiferentă soarta unui om, chiar atunci când nu-l cunoşti, darămite atunci când acel om ţi-a intrat în casă, a mâncat la masa ta, mai mult, când acel om reprezintă pentru propriul tău copil foarte mult. Natura m-a înzestrat cu mult optimism şi cu o sănătate care să compenseze, probabil, marile mele amărăciuni. De aceea le şi suport, deşi, credeţi-mă, nu mi-e uşor de loc. M-am pregătit în facultate pentru psihiatrie şi mi-am schimbat specialitatea pentru a încerca într-un fel să-i fiu de folos propriului meu copil. În multe privinţe am reuşit, altfel Vincenţiu ar fi fost sortit să stea toată viaţa în pat. Sunt convinsă că-l voi putea vindeca definitiv. O să vi se pară ciudat, dar dacă

vreţi să ştiţi, pentru el trăiesc, pentru el muncesc. El n-a greşit cu nimic pentru această viaţă şi totuşi viaţa a fost atât de nedreaptă cu el. Poate nu sunt o soţie bună pentru soţul meu, o mamă prea atentă cu Vasile, dar o mamă este totdeauna mai aproape de sufletul celui mai nefericit.

Ochii Cameliei se înceţoşară uşor, apoi se umeziră, dând irisului o şi mai mare strălucire.

— Vă înţeleg, doamnă, şi vă rog să mă iertaţi dacă sunt totuşi obligat să insist asupra unor lucruri care v-ar putea părea plictisitoare. Dar pornind da la aceleaşi sentimente umanitare sunt obligat s-o fac. Din câte am aflat numai Vasile şi dumneavoastră ştiţi să conduceţi maşina.

— Da, e adevărat, dar mai mult umblă Vasile cu ea. Se înţelege, în timpul liber. Se pregăteşte pentru examen. Dimineaţa, până la spital şi la amiază când mă întorc acasă, o folosesc eu.

— Doctorul Pătraşcu nu v-a folosit maşina niciodată?

Camelia Scurtu se încruntă uşor, abia perceptibil, dar Bunicului nu-i scăpă acest amănunt.

— De câteva ori, într-o perioadă când maşina lui era stricată. El are grijă de soţul meu. Vă daţi seama, nu este atât de simplu nici pentru Leonte. Se împlinesc aproape doi ani de când a paralizat. Uneori, deşi nu cred în forţe supranaturale, am impresia că peste casa noastră apasă un blestem. Eu sunt fiică de miner. Primul meu soţ a fost inginer miner. Tata era un om admirabil, dar după ce a rămas şomer, după închiderea minei de la Vulcan, a dat în patima beţiei. L-am găsit într-o iarnă mort în abatajul în care lucrase toată viaţa. Un atac de cord. Voise să iasă afară printr-o galerie de securitate. Urcuşul, aşa cum era ameţit, l-a doborât. M-am despărţit de primul meu soţ într-o zi când a venit acasă beat. De felul lui nu era beţiv, dar aveam oroare şi de

sticlele de alcool pe care le vedeam în rafturile magazinelor. Înainte de a ne căsători l-am rugat să nu se îmbete niciodată, că n-am să-l suport. Nu m-a ascultat. M-am mutat apoi la Bucureşti. Îl aveam pe Vincenţiu. La vârsta de trei ani a căzut din balcon. L-aţi văzut. Am toate motivele să cred, uneori se-nţelege, că ne urmăreşte un destin nefericit.

Pe uşă intră o soră cu o tăviţă pe care abureau două ceşti cu cafea.

— Vă mulţumesc. Se vede că sunteţi medic şi încă un medic care citeşte dorinţele oamenilor.

— O cafea reconfortează.

— Da, aveţi dreptate.

Bunicul sorbi din cafeaua fierbinte şi cu îngăduinţa Cameliei îşi aprinse o jumătate de ţigară.

— Ciudată meserie aveţi, spuse Camelia aprinzându-şi şi ea o ţigară. Vă înţeleg, mai mult chiar, vă aprob şi cu toate acestea mi se pare ciudat. Dumneavoastră suspectaţi absolut pe toată lumea cu care aveţi de-a face? Exagerez?

— Nu exageraţi, doamnă, spuse Bunicul zâmbind. De fapt, într-un fel, meseriile noastre, pe un anumit plan, se aseamănă. Când vine la dumneavoastră un bolnav stabiliţi diagnosticul prin eliminare. Nu cercetaţi numai boala propriu-zisă de care se plânge bolnavul. Se întâmplă de multe ori să nu găsiţi nimic, pretenţiile pacientului asupra bolii lui fiind simple presupuneri. În asemenea cazuri vă liniştiţi şi dumneavoastră şi liniştiţi şi bolnavul. Şi eu procedez la fel. Nu vreau să vă ascund faptul că, pentru mine, fiecare om, participant direct sau indirect la un act necugetat, până când mă conving pe deplin de nevinovăţia lui, este un prezumtiv delicvent. Acestea sunt regulile meseriei, doamnă, ale unei meserii pe care, cu mici intermitenţe, o practic de cincizeci de ani.

— Trebuie să vă mărturisesc că nu-mi place această meserie, spuse Camelia râzând.

— Dumneavoastră, stimată doamnă, nu precupeţiţi, bănuiesc, niciun efort pentru ca membrii acestei societăţi să fie cât mai sănătoşi. Să ştiţi că şi eu fac acelaşi lucru.

— Chiar şi atunci când beţi o cafea de o calitate îndoielnică?

— Mai ales atunci, doamnă, deşi trebuie să vă mărturisesc că este o cafea cât se poate de bună. Dar ca să nu ne depărtăm prea mult de subiectul nostru, deoarece înţeleg că sunteţi mai mult decât ocupată, mi-aş permite să vă întreb: Aveţi la maşină o singură pereche de chei?

Camelia aşează ceaşca cu cafea pe birou.

— Una singură.

— Doamnă, mi s-a părut din cale afară de curios că femeile de serviciu n-au stat la dumneavoastră prea mult timp. De ce credeţi că plecau aşa de iute? Nu vă supăraţi că vă întreb. Este în interesul amândurora, cred, să rezolvăm cât mai repede acest caz. Greşesc?

— Nu greşiţi de loc. Dar vreau să vă mărturisesc că în egală măsură doresc să nu fiu prea mult sâcâită. Când am un bolnav cu o sensibilitate marcată nu pornesc niciodată de la ideea că bolnavul trebuie suspectat de nebunie.

— Totuşi, insistă Bunicul, fiţi amabilă şi răspundeţi-mi.

Camelia se ridică de pe scaun, luă dintr-o pungă o pilulă şi o înghiţi. Bău din paharul de pe masă câteva înghiţituri de apă.

— Nu oricine poate suporta toanele lui Vincenţiu, nu oricine se obişnuieşte uşor cu nişte bolnavi. Unele femei pur şi simplu nu voiau să se ocupe de bolnavi. Or, eu am doi.

— Vă înţeleg, doamnă! Nu înţeleg însă de ce nu l-aţi internat pe Vincenţiu într-un sanatoriu.

— De ce să-l internez? Şi ce legătură are Vincenţiu cu furtul maşinii? Dacă vreţi să ştiţi, l-am internat de două ori. Nu poate trăi departe de mine. De fiecare dată a fugit. O dată iarna, desculţ. Sunt mamă şi cred că nu vă este greu să înţelegeţi sentimentele unei mame. De altfel, vreau să vă spun, n-am să mai răspund la întrebări legate de viaţa noastră. Consider că n-au legătură cu cele întâmplate.

— Vă rog să mă scuzaţi, doamnă. V-am întrebat dintr-o pură curiozitate.

Camelia îşi şterse ochii cu o batistă.

— Ce părere v-a lăsat Ioana? A fost în casa dumneavoastră nu o dată.

— O părere cât se poate de bună. Până în clipa când mi-am dat seama că vrea să pună mâna pe Vasile.

— Credeţi că a vrut să pună mâna pe el?

— Eu aşa cred. I-ar fi convenit. Mi-e nu-mi convenea să am în casă un manechin.

— Vă înţeleg, doamnă. Nu se ridica la nivelul băiatului dumneavoastră.

— Exact. Altfel era din cale afară de atentă cu mine şi în general cu toţi ai casei.

— Puteţi să-mi spuneţi ceva de atitudinea ei faţă de Vincenţiu?

— Corectă. Nimic mai mult. Am surprins-o o dată făcând o grimasă, nu prea încurajatoare pentru mine ca mamă, la adresa lui.

Bunicul tăcu câtva timp.

— Doamnă, ştiţi ce mă intrigă şi sunt sigur că vă intrigă şi pe dumneavoastră? Această coincidenţă. O fată pe care o cunoaşteţi este omorâtă de propria dumneavoastră maşină. Indiferent că această maşină a fost furată.

— M-am gândit şi eu. De altfel atunci când v-am vorbit de blestem sau destin am avut în vedere şi acest lucru. Dacă maşina ar fi lovit un necunoscut, gravitatea ar fi fost identică, dar moral vorbind, pentru mine şi ai mei, ar fi fost mai mică. Vasile, de când a avut loc accidentul, nu mai e el. Mi se pare nu numai ciudată această coincidenţă, dar şi penibilă şi, credeţi-mă, tocmai de aceea îmi dau toată osteneala să vă ajut. La prima vedere s-ar părea că la mijloc este ceva cusut cu aţă albă. Nu mă feresc să vă spun acest lucru.

— Într-adevăr, asta m-a mirat şi pe mine cel mai mult. De ce tocmai această maşină a lovit-o pe fata care, în concepţia băiatului dumneavoastră, trebuia să-i fie soţie? Şi încă ceva, doamnă. Această fată era însărcinată în luna a treia. Şi acest lucru cred că vă mira. Nu i-am spus băiatului dumneavoastră şi, v-aş ruga, în măsura în care nu doriţi să-i produceţi un şoc, să n-o faceţi nici dumneavoastră.

Bunicul urmări cu atenţie mişcarea liniilor de pe faţa Cameliei, dar în afară de pleoapele care se închiseră grăbit de câteva ori şi de o încruntare a sprâncenelor, nu zări pe chipul ei altceva nimic.

Camelia se ridică de pe scaun şi începu să se plimbe prin cameră.

Se apropie de Bunic şi se opri în faţa lui.

— Să ştiţi că băiatul meu n-a avut nimic cu ea. Aş putea să jur. Mi-ar fi spus.

— Băiatul dumneavoastră vă spune de obicei totul?

— I-am educat ca pe nişte prieteni. Totdeauna i-am spus lui Vasile că fata nu-mi lasă o impresie prea favorabilă.

— Doamnă, acea fată este acum moartă. Indiferent de vina ei, în clipa de faţă, ea este cel mai puţin vinovată.

Bunicul se ridică.

— Doctorul Pătraşcu i-a făcut curte, sau în orice caz, lui nu-i era indiferentă frumuseţea ei, spuse Bunicul.

— Nu vă pot da niciun indiciu în această privinţă. Pot doar să vă spun că doctorul Pătraşcu este un om serios.

— N-am insinuat nimic, doamnă. Dar pentru astăzi destul. Cu voia dumneavoastră va trebui să vă mai deranjez.

Bunicul ieşi. Era mai dezorientat decât în clipa când intrase la doctoriţa Camelia Scurtu.

7.

Alexiu era în biroul lui, asculta la magnetofon vocile celor şapte odrasle pe care le avea. Când intră Bunicul îi făcu semn să se aşeze şi să tacă. Câteva minute Bunicul ascultă un plânset şi câteva râsete.

— Ei spune, Bunicule, care e Ion, care e Haralambie şi care e Piky, că pe ăla mic îl recunoşti după plâns.

Bunicul ridică din umeri.

— Asta e că nici eu nu ştiu. Formidabil, domnule, cum schimbă magnetofonul vocile! Ţi-ai luat pensia? întrebă Alexiu.

— Încă nu.

— Ţi s-a mărit cu două sute de lei. Ca să vezi cum preţuieşte regimul ăsta activitatea pe care ai desfăşurat-o în regimul celălalt. Dar să ştii că Panaitescu n-a primit aprobare să fie decorat. Încuiatul de Maxim... Că „ce merite are el”. Am să vorbesc cu tovarăşul colonel.

— Te-aş ruga, domnule Alexiu. După mine un om trebuie decorat sau, în sfârşit, gratificat moral nu numai pentru merite, ci pentru pasiunea pe care o pune ca să aibă alţii merite evidente.

— Ar trebui să scriu această frază sub formă de lozincă, Bunicule, dar mi-e teamă că nu ajută. Aşa că zic s-o lăsăm baltă şi să-mi spui ce-ai mai făcut. Vânturile, pare-se, nu-ţi sunt prielnice.

— De loc. Am impresia că mă învârt într-un cerc închis, iar soluţia este undeva în afara acestui cerc.

— Păi să băgăm şi soluţia în cerc, poate aşa dai de ea.

— În orice caz, tovarăşe Alexiu, sunt aproape sigur că nu este vorba de un accident. Pentru asta bag mâna în foc.

— Dacă mi-ai zis tovarăşe şi nu domn, înseamnă că dac-o bagi ai să te arzi. Şi pentru că mi-ai zis cum mi-ai zis, n-o să mă refuzi dacă-ţi dau o ţigară bună.

Alexiu îi întinse pachetul, dar Bunicul, atent la altceva, privea undeva în gol. Alexiu ridică din umeri şi aşează pachetul pe birou.

— Aş avea nevoie de adresele femeilor care au lucrat la familia Scurtu.

— Asta în cazul că au avut contract. Ceea ce nu cred.

— De obicei, cele venite din Ardeal ştiu una de alta, se angajează prin cunoştinţe. Am mare nevoie de una. De celelalte dau eu. Şi mai am nevoie de ceva, tovarăşe căpitan. Tot ce se poate şti despre trecutul doctoriţei Camelia Scurtu.

— Din câte îmi dau seama soluţia e la o mie de kilometri de cercul în care te învârţi dumneata.

— S-ar putea să fie înăuntrul cercului şi să n-o văd eu.

Alexiu îşi trecu mâna peste mustaţă, apoi se apucă să bată cu un creion în birou. Deschise un caiet aflat în faţa lui şi, ţuguindu-şi buzele, spuse:

— Un amănunt, dar un amănunt din acelea care dumitale îţi fac plăcere. Maşina n-a putut fi pornită de la locul, să-i zicem accidentului, deşi văd că nu-ţi place termenul. N-avea benzină.

Bunicul se îmbujoră la obraz.

— Interesant, interesant, foarte interesant!

— Dacă ai spus de trei ori, e într-adevăr interesant. Dar de Doina Ciumedrea ce zici?

— Încă nu zic nimic.

— Să ştii însă că ideea lui Panaitescu cu romanul lui poliţist, deşi mi se pare o glumă, m-a pus pe gânduri.

— În ce sens? întrebă Bunicul.

— Ai discutat cu Pătraşcu?

— Nu încă.

— Eu cred că între el şi Camelia Scurta nu-i doar o simplă amiciţie colegială.

Bunicul oftă.

— După ce-am văzut-o cum arată...

— Şi încă ceva, spuse Alexiu. Doina Ciumedrea a fost înscrisă pentru examenul de conducători auto. A căzut.

— Pe ce maşină a dat examen?

— Dacă nu ştiu nici eu, înseamnă că trebuie să te interesezi dumneata. Aş putea pune pe cineva de la noi, dar ştiu că nu-ţi place să mănânci cu lingura altuia.

— Azi-noapte s-a produs în oraş vreo crimă?

— Ce-ţi umblă prin cap? întrebă Alexiu uitându-se atent la Bunic.

— Nimic, vă întreb.

— Niciuna. Două spargeri, patru furturi de maşini. Trei violuri în comunele învecinate. Hazliu mi se pare un singur lucru. A fost spartă o vitrină în care se aflau doar manechine dezbrăcate. Întrucât tot te ocupi de manechine, mi-am zis...

— Când s-a întâmplat asta?

— Pe Ştefan cel Mare, azi-noapte. Ora, greu de stabilit. Nu s-a furat nimic. Este însă greu de presupus că cineva s-a introdus, sau a vrut să se introducă într-un magazin de confecţii intenţionând să spargă la rând două geamuri. Cel de-afară şi cel de dinăuntru. Asta a făcut-o un novice sau geamul putea să fie spart foarte bine de un beţiv. Informaţia s-a primit de dimineaţă.

— Interesant, interesant! spuse Bunicul.

— Asta chiar că nu mai pricep de ce poate fi interesantă?

— Dacă n-ar fi fost interesantă nu mi-aţi fi spus-o, tovarăşe Alexiu. Mi-aţi fi spus că au fost totuşi patru crime, dar astea nu mi le-aţi spus, cu toate că înainte de a veni aici am fost la operaţional. Cu alte cuvinte, mi-aţi spus exact ceea ce vă preocupa şi pe dumneavoastră.

Alexiu râse:

— Bunicule, din stimă pentru anii dumitale să ştii că eu nu te contrazic.

Alexiu apăsă pe un buton aflat undeva sub birou şi în încăpere intră un sergent. Îi dădu o bucată de hârtie pe câre scrisese înainte câteva rânduri.

— Tovarăşe sergent, urgenţă supersonică.

— Am înţeles, să trăiţi, spuse sergentul şi ieşi.

Alexiu se îndreptă spre dulapul metalic aflat într-un colţ al încăperii şi scoţând din buzunar o cheie legată cu un lanţ de centura pantalonilor deschise uşa grea.

— Bunicule, măcar o Bereta. Ţi-am făcut şi permisul de port-armă, spuse el şi, ca să ajungă la raftul de sus al dulapului, fu obligat să-şi pună sub picioare câteva anuare de telefon, aflate în apropiere.

Bunicul se uită cu dispreţ la pistol.

— Adică nu-l vrei, spuse Alexiu citind dezaprobarea pe faţa bătrânului.

Bunicul nu spuse nimic. Îşi scoase ochelarii cu lentile groase ca nişte faruri de automobil şi îi întinse căpitanului. Acesta îi puse pentru o clipă la ochi. Şi-i scoase repede, ştergându-se cu dosul mâinii la frunte.

— Da, spuse Alexiu, şi, luând pistolul, ridică din umeri şi-l duse din nou la dulapul de unde îl luase. Câte dioptrii?

— Treişpe şi opt.

— Bunicule, ar fi bine să lucrezi la laborator. Cu aşa microscoape...

— N-am purtat în viaţa mea pistol. Degradează, spuse bătrânul cu o voce în care se putea uşor desluşi dispreţul.

— Bunicule, eu nu zic nimic, dar să nu-mi vii aici degradat de alţii, sau, Doamne fereşte, să ajungi pe mâna lui Gogu, ca să văd cum te degradează el.

Alexiu închise uşa de la dulap cu putere, apoi învârti cheia de patru ori în broască.

— Tovarăşul colonel mi-a dat dispoziţii. I-am spus c-ai să-mi râzi în nas. Dar să ştii, lui am să-i spun că ţi l-am dat. Altfel...

— Tovarăşe Alexiu, vrei să-ţi spun un mic secret profesional? Eu n-am tras în viaţa mea cu un pistol sau cu vreo armă. Nici în armată. Câtă bătaie am luat, numai eu ştiu. Tot timpul mi-a fost teamă că dacă trag cu arma mi se sparg ochelarii. Ori fără ochelari pot cel mult pipăi.

— Cum, n-ai tras cu pistolul?! întrebă Alexiu mirat din cale-afară.

— Cum v-am spus. În viaţa mea. Succesele mele s-au datorat deducţiilor. Eu m-am ocupat toată viaţa de lucruri fine, domnule Alexiu. Eu dacă aud un pocnet de pistol, pot să jur, vomit imediat, şi nu din teamă, din scârbă. Din pricina asta, niciun

bandit, criminal sau ce-a fost el, după ce-a ieşit din puşcărie nu mi-a purtat pică. Dimpotrivă, aş putea spune că ne respectam. Cu câţiva am şi băut după aceea şi le-am povestit deducţiile pe baza cărora i-am prins. Acum una două, poc, poc, parcă am fi copii, cu toate că pe atunci nu era o problemă să ai un pistol. O singură dată am purtat în buzunar un pistol cu apă şi m-am făcut de ruşine. Eram la o recepţie. Mă ocupam de nişte bijuterii furate. Probabil că s-a stricat pompa. Apa a început să curgă din buzunar pe pantofi. A fost penibil. Ani de zile nu i-am putut convinge pe mulţi că n-am făcut pe mine.

— Văd că ne critici, Bunicule, ne critici.

— Arma aceasta a criticii n-am inventat-o eu.

— Dar te foloseşti de ea.

— Nu înseamnă că nu mai trebuie să umblu cu maşina numai pentru că n-am inventat-o eu.

— Este adevărat, spuse Alexiu zâmbind. Dar să ştii că nici deducţiile noastre nu dau greş. Altfel n-ai fi aici. Noi apărăm o revoluţie şi pe toţi cei care s-au dedicat sau s-au integrat de bună voie. Din punctul acesta de vedere pentru mine eşti un adevărat fenomen. Dar să ştii, să nu-mi mai tot lauzi atâta metodele alea. Le mai cunoaştem şi noi. Eu sunt un produs al metodelor de azi şi n-o să mă fac niciodată un port-drapel al celor din trecut. Să ştii, a evoluat nu numai lumea, ci şi cei care atentează la liniştea ei materială şi umană.

— Sunt cu totul de acord.

— Mă bucură că din când în când mai cădem şi de acord, spuse Alexiu şi îşi aprinse o nouă ţigară.

8.

Vitrina magazinului de confecţii, de pe strada Ştefan cel Mare, era spartă. Bunicul stătu câtva timp în faţa geamului spart, încercând să ghicească mobilul presupusei infracţiuni. În vitrină erau trei manechine goale şi nimic altceva. Erau de fabricaţie cehoslovacă şi Bunicul se miră de atenţia cu care erau lucrate până în cele mai mici detalii. Perucile a două manechine erau de culoare neagră, cea de-a treia avea culoarea paiului uscat. Unul din manechine era răsturnat şi, probabil, cel ce spărsese vitrina avusese intenţia să-l sustragă prin gaura mare făcută în geam. Ceva îl oprise însă în ultimul moment. „Ce anume îl oprise?", se întrebă Bunicul, dar oricât se strădui nu putu ajunge la o concluzie cât de cât plauzibilă. Nimeni nu auzise zgomotul făcut de sticla spartă, nimeni nu intervenise la prinderea presupusului hoţ. Altfel miliţia ar fi fost anunţată. Sau cineva îl oprise pe hoţ să-şi ducă intenţia până la capăt având tot interesul ca făptaşul să intre în anonimat! Bunicul se gândi că Alexiu nu întâmplător îi relatase această încercare de spargere şi, cu toate că la prima vedere acest incident nu putea avea nimic comun cu moartea Ioanei, ceva nedezlegat încă, ceva neconturat, îl făcea pe Bunic să dea acestei vitrine o importanţă deosebită. Hotărât, cel ce voise să fure blonda de carton nu era un simplu hoţ, sau mai bine-zis se putea foarte bine să nu fie hoţ, gestul lui datorându-se altor motive. Care erau însă acele motive? Se uită încă o dată cu atenţie la sticla spartă, la marginile tăioase care ar fi putut păstra un cât de mic indiciu care să-l ducă pe urma infractorului, dar nu găsi nimic. O bucată de carton vopsit, din piciorul zdrelit al manechinului, era prinsă de un colţ al vitrinei sparte. Nimic altceva. Bunicul intră în magazin. Se interesă unde putea să dea

de responsabil şi o vânzătoare îi arătă o uşă în spatele tejghelei unde se vindeau stofele de damă.

Responsabilul era un om mic de statură, mai mult lat decât înalt, cu un surâs confecţionat din naştere. Bunicul se uită la caninul de viplă dezvelit chiar şi atunci când responsabilul se străduia să-şi ţină buzele strânse şi se stăpâni cu greu să nu zâmbească. Şi-l închipui pe corpolentul gestionar cu acest surâs în momentele grave ale vieţii lui şi aproape că îl apucă mila.

În timp ce controla legitimaţia Bunicului, pe fruntea şefului de magazin sudoarea se întinse ca o pastă subţire. Şi-o ştergea numai cu două degete, cu arătătorul şi mijlociul, ţinându-le pe celelalte, cine ştie din ce raţionament, curate.

— Poftiţi, luaţi loc, ştiţi, din fericire nu s-a furat nimic. Noi am anunţat totuşi miliţia. Adică, cum s-ar spune, ne-am făcut datoria.

Bunicul se aşează pe scaunul de lângă el şi se uită la chilia în care lucra responsabilul. Era o nişă de cel mult patru metri pătraţi în care în afară de o masă, două scaune şi un dulap cu eşantioane prăfuite nu se mai afla nimic. Câteva facturi erau prinse pe perete, dar după culoarea şi praful de pe ele Bunicul îşi zise că ele fuseseră uitate acolo poate chiar de la înfiinţarea magazinului.

— Să ştiţi că ne-au sosit nişte pulovere din import, îi şopti responsabilul peste masă, dacă vă interesează...

Bunicul se uită câtva timp cu răceală la gestionar şi aproape observă cum transpiraţia acestuia dădea de pe frunte înapoi, ca şi cum sub pielea lui s-ar fi aflat nişte pungi cu lichid, capabile de flux şi reflux, în funcţie de presiunea mai mare sau mai mică pe care o exercita organismul omului asupra lor.

— Vă mulţumesc, dar nu mă interesează. În schimb mă interesează altceva, domnule...

— Păcuţan, vă rog frumos...

— Domnule Păcuţan. Când aţi observat că vitrina a fost spartă?

— Azi-dimineaţă la şapte fără douăzeci, că ştiţi, noi din disciplină venim mai devreme. Salariaţii mei, că aşa i-am învăţat, vin la fără douăzeci şi eu la fără un sfert, că numai eu şi şeful grupei sindicale avem chei. Atunci eu le zic: „Bună dimineaţa”, sindicatul îmi arată cheia, eu i-o arăt pe a mea, el deschide prima uşă cu cheia lui şi eu a doua cu cheia mea. Că vedeţi, numai cu o cheie nu se poate intra. Aşa că atunci când am venit, sindicatul mi-a arătat vitrina şi zău că după ce am cercetat magazinul şi am văzut că nu s-a furat nimic, am rămas trăsnit. Nu-i aşa? La ce dracu spargi o vitrină dacă nu vrei să furi nimic?! Era demoazelele alea de carton în vitrină, atât; bine făcute, mama lor, că parcă ar fi vii, spuse Păcuţan şi zâmbetul lui permanent se desfăcu ca baierele unei pungi, lăsând privirilor întreaga dantură îmbrăcată în metale.

— Când aţi achiziţionat manechinele?

— Acu patru zile. Ne-au venit prin repartiţie, că numai aşa lucrăm, cu dispoziţii şi hârtii, că noi cu bani, nu. Am văzut în centru şi mi-au plăcut şi am zis să-mi trimită şi mie. Aţi văzut, pielea piele, ochii, ce mai! Femeie în toată regula, că dacă stai aşa şi te uiţi, juri că sunt femei. Da ce dracu să facă hoţul cu cartoanele alea? Zău că nu ştiu! O fi fost vreun smintit sau vreun beţiv. Acum o să plătim noi geamul.

— Înainte ce-aţi avut în vitrină?

— Nişte cartoane pe care atârnau diferite stofe şi mătăsuri. Da’ nu noi, că avem un aranjator de vitrine, că şi asta, aranjatul frumos, înseamnă artă. Cred că sunteţi de acord.

— Domnule Păcuţan, când aţi introdus manechinele în vitrină?

— Acu patru zile. Aranjorul, nu noi. Da' pe urmă a avut de lucru în centru şi n-a mai venit. A zis că vine astăzi, da' acu cu geamul spart o să amânăm, căci nici nu ştiu unde o să găsim aşa un cogeamite geam, că noi trebuie să plătim, dacă Centrala nu ne aprobă să-l plătească ea.

— Aţi mai avut vreo tentativă de spargere în acest gen?

— Nu, niciodată de când sunt eu responsabil, că luăm măsuri.

— Nici n-aţi văzut pe nimeni uitându-se într-un anumit fel la aceste manechine din ziua când le-aţi pus?

— Nu pot să zic nimic. Eu stau mai mult în birou, că-s responsabil şi fac socoteli şi mă gândesc la idei. Poate fetele, că ele se mai uită şi prin vitrină. Dacă vreţi le pot chema.

— Aş dori, dacă sunteţi amabil.

Păcuţan ieşi şi în câteva secunde se întoarse împingând de spate o fată.

— Ce ţi-e frică, tu, Florenţo, că dumnealui nu-ţi face niciun rău.

— Domnişoară, aş vrea să ştiu dacă n-aţi observat în ultimele patru zile, în faţa vitrinei cu manechine, ceva deosebit! Un bărbat sau o femeie care să se fi uitat cu mai multă insistenţă.

Fata se încruntă, încercând să-şi amintească. Bunicul se uită la chipul ei. Vânzătoarea n-avea mai mult de douăzeci de ani. Avea ochii negri, mici, buzele groase, frumos arcuite şi un nas cât un degetar. Din pricina emoţiei sânii mari îi săltau ritmic sub halatul albastru, strâns prea tare cu un cordon din acelaşi material.

— Nu-mi amintesc, tovarăşe. Dar să ştiţi că eu n-am făcut niciun rău. Eu sunt conştiincioasă.

— Pentru Dumnezeu, domnişoară, dar de ce plângi? Nimeni nu te acuză de nimic. Vreau doar să ştiu dacă ai văzut cumva în zilele care au trecut pe cineva care s-a oprit mai mult decât s-ar fi cuvenit în faţa manechinelor.

— Ieri, în pauza de masă, eu m-am uitat mai mult la ele, că au nişte corpuri şi sunt frumoase.

— Nu dumneata, domnişoară, cineva străin de magazin, cineva de pe stradă. Dacă-ţi aminteşti, mă rog.

Fata ridică din umeri.

Responsabilul aduse o altă vânzătoare, îmbrăcată la fel ca şi prima, mai în vârstă şi mult mai sigură de ea. Aproape că îi plăcea că fusese chemată şi răspundea la întrebările Bunicului cu o minuţiozitate, după părerea bătrânului detectiv, demnă de toată lauda.

— Mi-a atras atenţia un singur lucru. Alaltăieri, dacă nu mă înşel, dar nu mă înşel, pe la orele patru şi jumătate, îmi aduc perfect aminte acum, că noi deschidem după-masa la patru. M-am dus pentru câteva minute în depozit ca să aduc un set de pulovere pentru o doamnă. Am rămas surprinsă când mi-a spus că vitrina aceea cu manechinele arată foarte indecent şi că ar fi cazul să nu lăsăm ca oamenii să se uite la acele trupuri de carton care imită aşa de bine femeile.

— A cumpărat puloverele pe care le-aţi adus?

— Nu. Cred că i-am şi spus Viorichii, nu fata asta care a fost, alta, care are acum gripă şi n-a venit, că asta, adică doamna de care vă vorbeam, cred că a intrat în magazin numai ca să-mi spună ce mi-a spus. Pe urmă s-a apropiat de vitrină şi m-a întrebat de unde le-am cumpărat, că sunt foarte frumoase.

— Ce i-aţi răspuns?

— Nu i-am răspuns nimic, că doar nu-s plătită ca să pierd vremea, ci ca să vând marfă. Cum nu m-a întrebat de marfă şi cum n-a vrut să cumpere nimic, m-am strâmbat, fără să mă vadă, şi mi-am văzut de ale mele.

— N-aţi putea să-mi spuneţi cum arăta femeia aceea? Dar vă rog să vă gândiţi bine, mă interesează orice amănunt, spuse Bunicul şi-şi aprinse o jumătate de mărăşească.

— Părul nu ştiu cum îl avea, că avea pe cap un batic, aşa verde deschis şi o poşetă tot de culoarea aceea. Era îmbrăcată cu un pardesiu de culoare deschisă.

— Dar faţa, domnişoară, nu i-aţi reţinut faţa?

— N-aş putea ca să spun precis, că eu am strabism, vedeţi, şi tovarăşul Păcuţan mi-a zis să mă uit cu discreţie la oameni ca să nu mi se vadă ochii, că nu-i chiar aşa plăcut să se uite un ochi la făină şi altul la slănină. Noi trebuie să atragem cumpărătorii, nu să-i depărtăm.

Bunicul se uită la responsabil. Fruntea acestuia transpira din nou.

— I-am zis, tovarăşe, că vedeţi şi dumneavoastră, spuse Păcuţan, arătând spre ochii fetei.

— Şi n-aţi observat din chipul ei absolut nimic?

— Când s-a întors lângă vitrină, m-am uitat la ea. Când a zis că manechinele sunt frumoase i-am văzut numai gura. Era frumoasă şi avea nişte dinţi foarte frumoşi, cu toate că erau mari. Altceva n-am văzut.

Bunicul se ridică.

9.

După ce ieşi de la magazinul de articole de damă „*Femina*", Bunicul îi telefonă din nou lui Alexiu, rugându-l să trimită de la laboratorul miliţiei o echipă pentru a lua eventualele amprente de pe piciorul manechinului răsturnat şi de pe geamul vitrinei. O făcea mai mult dintr-o obligaţie profesională, pentru a fi cu inima împăcată, şi nu din convingerea absolută că ar fi pe o anumită pistă pe care trebuia s-o urmeze. Era convins că apelând atât de des la ajutorul lui Alexiu o să-i dea acestuia de gândit asupra nesiguranţei în care se afla, iar mai târziu, chiar prilej de ironii. Era pentru prima dată, de foarte mulţi ani încoace, când Bunicul, cu toate străduaniile lui deductive, nu era în stare, din multele amănunte pe care le avea la îndemână, să construiască o linie, un plan pe care să-l urmeze de la început până la sfârşit. Altădată, fiecare detaliu venea ca o cărămidă şi se aşeza într-o construcţie ai cărei piloni erau dinainte construiţi de el. Acum cărămizile veneau una după alta, se îngrămădeau şi el nu era în stare să facă cu ele nimic.

Vârful bastonului, tocit de cât se lovise de pavajul trotuarelor, îi cadenţa şi acum paşii şi numai în clipa când auzi zgomotul des şi sec al metalului din vârful lemnului de tec îşi dădu seama că merge neînchipuit de repede. Se uită la ceas. Era destul de târziu. La şase avea întâlnire cu Vasile Scurtu, iar până atunci nu mai avea la dispoziţie decât o oră şi un sfert. Refuză să meargă acasă şi să-l aştepte pe tânăr. Îşi zise că era mai bine să discute cu Pătraşcu, mai ales că se afla în apropierea spitalului unde lucra acesta.

Îl găsi pe doctor gata de plecare, îmbrăcat. Cu destulă greutate medicul se lăsă convins să-şi dezbrace pardesiul pentru o discuţie pe care Bunicul i-o făgădui scurtă. Se duseră amândoi în camera de gardă a surorilor – în camera medicilor era o consfătuire oarecare – şi Pătraşcu o rugă pe sora-şefă să nu-l

deranjeze nimeni un sfert de oră. Bunicul reţinu faptul că Pătraşcu îi stabilea audienţa, dar păstrându-şi calmul nu zise nimic.

— Acum că suntem între noi, îmi permit să vă întreb, spuse Pătraşcu supărat, ce amestec am în treaba asta? Există, cred, nişte reguli pe care sunteţi obligat să le respectaţi şi dumneavoastră. Cum se spune, şi doctorul Pătraşcu zâmbi, voind să mai îndulcească atmosfera, pisica vecinului a fătat în podul dumneavoastră şi, culmea, vreţi să verificaţi acest grad de rudenie prin mine.

Bunicul îşi şterse ochelarii şi pentru o clipă, atât cât îşi ţinu pleoapele deschise, văzu în faţa lui o umbră deformată. Îşi puse ochelarii la loc şi Pătraşcu îi reapăru Bunicului în formele lui reale.

— Domnule doctor, sincer regret că vă inoportunez. Poate din pricina mea pierdeţi o întâlnire sau poate ceva cu mult mai preţios, dar, credeţi-mă, deşi gradul de responsabilitate şi de interes în privinţa dumneavoastră este cel pe care l-aţi stabilit, această meserie parşivă pe care mi-am ales-o are nişte reguli ce se cer respectate. În aceste reguli intraţi şi dumneavoastră şi eu trebuie să-mi fac datoria. Ştiu că sunteţi un bun neurolog şi nu mă îndoiesc că atunci când stabiliţi un diagnostic datoria dumneavoastră de medic vă obligă să luaţi în considerare toate elementele presupusei boli. Îmi iertaţi această aproximativă comparaţie, dar şi eu sunt obligat să ţin cont de toţi factorii adiacenţi întâmplării propriu-zise.

Doctorul Pătraşcu se uită la ceas şi tăcu în aşteptarea întrebărilor pe care, mai mult ca sigur, Bunicul avea să i le pună.

— Mi se pare că Ioana Rarău nu vă era indiferentă, spuse Bunicul, intrând direct în subiect.

— Nicio femeie frumoasă nu-mi este indiferentă, domnule.

— Trebuie să vă mărturisesc că sunt întru totul de acord cu dumneavoastră. Întrebarea mea nu se referea însă la frumos în general. I-aţi făcut curte, după câte sunt informat.

Pătraşcu se încruntă. Ar fi vrut să i se pună întrebări delicate la care să răspundă la fel de delicat, dar pentru că bătrânul din faţa lui eliminase din discuţie ceea ce el considera că ţine de bunul simţ şi de stimă, zise cu brutalitate:

— Probabil că informatorul dumneavoastră avea complexe. Nu-i aşa?

— Domnule doctor, vă rog ca la întrebările mele să nu răspundeţi prin alte întrebări. Sfertul de oră pe care aţi binevoit să mi-l fixaţi va fi în acest caz cu mult depăşit şi să ştiţi că eu am timp destul la dispoziţie. Sunt în orele mele de program, dumneavoastră nu.

— Şi ce-aţi vrea să vă răspund, vă rog?

— Pentru că la prima întrebare nu mi-aţi răspuns, încerc să vă pun alta. În ultimele trei luni n-aţi fost rugat de cineva, să zicem de Ioana Rarău, sau de altcineva în numele ei, să o ajutaţi să facă un chiuretaj?

Pătraşcu se încruntă. Siguranţa şi jovialitatea de la început îi dispărură, trăsăturile feţei înăsprindu-i-se uşor.

— Nu, domnule, nu ţin minte să mă fi rugat cineva aşa ceva. Iar dacă m-ar fi rugat, răspunsul meu ar fi fost categoric, mai ales că nu sunt în specialitate.

— Nu mă îndoiesc că răspunsul dumneavoastră ar fi fost negativ. Legea pedepseşte cu asprime şi pe făptuitori şi pe intermediari. Fiţi amabil şi spuneţi-mi de când o cunoaşteţi pe doamna Camelia Scurtu?

— Destul de demult.

— O prietenie trainică, după câte se vede. Mai mult, îl şi îngrijiţi pe soţul ei. Eu cred în asemenea prietenii dezinteresate, domnule Pătraşcu, sunt rare, dar eu cred în ele.

Pătraşcu se ridică în picioare.

— Aş vrea să ştiu unde vreţi să ajungeţi?

— Nimic mai simplu, doar dumneavoastră aţi spus. Să stabilesc de ce pisica vecinului a fătat într-un pod străin şi să văd ce amestec aveţi dumneavoastră în toată această treabă. Domnule doctor, Ioana Rarău era însărcinată în luna a treia. Este practic imposibil, cunoscându-vă şi dumneavoastră nefiind străin de ea, ca fata să nu fi apelat la ajutorul dumneavoastră. Raţionamentul este simplu. Îl iubea pe Vasile, dar Vasile n-a avut relaţii intime cu ea. Prima reacţie a ei nu putea fi decât aceea de a scăpa de copil. În situaţii de acest fel, de obicei, fata se agaţă de autorul unei asemenea fapte. Dumneata nu puteai fi autorul, pentru că atunci lucrurile ar fi fost simple; Ioana poate n-ar fi murit şi mai mult ca sigur că dumneata puteai lua, ca medic, măsurile de precauţie ca să nu se întâmple aşa ceva. Fiind unica ei cunoştinţă în domeniul medical, o asemenea cerere din partea ei mi se pare mai mult decât justificată. Răspunsul mi l-ai dat. Dar ce să fac dacă eu nu cred în acest răspuns? Iar în clipa când un om de meserie, ca mine, face asemenea afirmaţii, el trebuie să aibă şi argumente, altfel există articole de lege pe baza cărora calomnia, chiar formulată în doi, fără martori, poate fi pedepsită. Ca om al legii nu pot să încalc legea, cu toate că o lege la fel de clară îmi dă dreptul, ca într-o anchetă, să folosesc toate argumentele şi toate căile civilizate pentru a ajunge la adevăr.

Pătraşcu făcu câţiva paşi prin cameră, apoi se aşează din nou pe scaun.

— Domnule comisar, sau nu ştiu cum să vă spun, credeţi-mă că o asemenea propunere nu mi s-a făcut. Vreau să fiu foarte

deschis cu dumneavoastră şi foarte sincer. După o serată, Camelia le organiza pentru a mai înveseli atmosfera din casa ei, Vasile m-a rugat s-o conduc pe Ioana acasă. Nu înregistraţi deocamdată nimic. Nu era singură. Era cu Doina Ciumedrea. Am schimbat pe drum câteva cuvinte fără importanţă şi atâta tot.

— De ce v-a rugat Vasile s-o conduceţi, doar şi el avea maşină şi ştia să conducă.

— O toană de-a Cameliei. Şoferul care a învăţat-o să conducă i-a spus să nu umple niciodată rezervorul cu benzină mai mult de jumătate. La o eventuală ciocnire a maşinii, rezervorul este bine să fie... Prostii. Mi-a spus că după drumurile pe care le-a făcut în după-masa aceea rezervorul era la roşu. Ar fi riscat dimineaţa să nu ajungă la spital. Aşa s-a făcut că le-am dus eu.

— Ce motive avea Vasile să spună că i-aţi făcut curte Ioanei? întrebă Bunicul.

— Absolut niciun motiv. Este complexat, atâta tot. De altfel, prietenia mea cu maică-sa n-a văzut-o niciodată cu ochi buni, cu toate că, vreau să vă asigur, ea s-a înscris şi se înscrie în limitele strictei prietenii. Camelia este o femeie foarte inteligentă şi, ca bărbat, cred că puteţi să înţelegeţi, mai ales atunci când eşti singur, o tovărăşie de pe urma căreia are de câştigat mintea nu este de lepădat.

Bunicul îşi aprinse o jumătate de ţigară.

— Aveţi perfectă dreptate, domnule doctor.

Bunicul se ridică. Îi întinse medicului mâna.

— S-ar putea să vă mai deranjez. De pe acum îmi cer scuze, mai spuse el şi ieşi.

Bunicul coborî scările în grabă şi după primul colţ se urcă într-un taxi. Îi arătă şoferului legitimaţia şi îl rugă să aştepte. În primele zece minute nu se întâmplă nimic. Tocmai când voia să renunţe, Bunicul îl văzu pe Pătraşcu coborând în grabă. Înainte

de a se urca în maşină, se uită în stânga şi în dreapta, apoi se aşează grăbit la volan. Bunicul tresări. Maşina lui Pătraşcu era tot un Fiat o mie trei sute.

— Te rog, urmăreşte-l la distanţa de cincizeci de metri.

Fiatul lui Pătraşcu ocoli câteva străzi, ca până la urmă să iasă în aleea principală de lângă spital, exact de unde plecase. Pătraşcu conducea cu destulă grijă, aşa că şoferului de taxi nu-i fu greu să se ţină după el. Maşina doctorului se opri în spatele spitalului unde lucra Camelia, şi Bunicul, bucuros că una din deducţiile lui începea să se materializeze, îi spuse şoferului să nu mai oprească. Îi indică strada pe care locuia el. Bunicul ajunse acasă exact la ora şase. Plăti şoferul, dându-i doi lei bacşiş şi coborî. În faţa casei îl aştepta Vasile Scurtu.

10.

Faţa tânărului părea cu mult mai obosită ca la prima întâlnire, iar ochii de culoarea antracitului aveau sclipirile stinse. Vasile Scurtu îşi roti privirile prin camera Bunicului mai mult din nevoia de a face ceva, apoi şi le fixă asupra câinelui care stătea pe rogojina lui din colţ, uitându-se undeva, în gol, cu ochiul lui albastru de sticlă. Vasile îşi duse un deget la gură, dar îşi aduse repede aminte de ceva şi renunţă să-şi mai roadă unghia.

Bunicul puse reşoul în priză şi o vreme îl lăsă pe tânăr în linişte fără să-i adreseze niciun cuvânt. Voia să-i lase timp pentru

a se putea linişti şi în acelaşi timp pentru a se familiariza, atât cât era posibil, cu mediul în care se afla.

Cafeaua începu să fiarbă şi Bunicul, fluierând o melodie, turnă licoarea cafenie în ceşti.

— Domnule Scurtu, începu el încă înainte de a se aşeza pe scaun, ştiu foarte bine că discuţiile cu mine nu pot fi pentru dumneata plăcute. Pe de o parte este vorba de un om care ţi-a fost foarte apropiat sufleteşte, mă refer la Ioana Rarău, iar pe de altă parte, în colaborarea noastră – cred că nu te superi că o numesc aşa – am nevoie de elemente foarte precise privind unele relaţii de familie. Reţinerile dumitale, pe care le-am observat încă de la prima noastră întâlnire, privind părinţii dumitale, le înţeleg, şi ele sunt justificate, dar este tot atât de adevărat că în funcţie de dumneata, în mare parte, voi putea să ajung sau să nu ajung vreodată la adevăr. Apelez la integritatea dumitale. Eşti la începutul vieţii şi aş vrea să intri în această viaţă cu conştiinţa eliberată de tot ceea ce mai târziu ar putea să-ţi dăuneze făcând din dumneata un neom. Asta nu înseamnă că n-ai dreptul să taci sau să nu-mi răspunzi la întrebările la care crezi de cuviinţă.

Vasile Scurtu îi ascultă pe Bunic cu atenţie, dar ochii lui erau îndreptaţi tot asupra Alsacianului, ca şi cum albastrul de sticlă, peste care pleoapa câinelui refuza să se lase, l-ar fi hipnotizat.

— Are un ochi de sticlă, îi explică Bunicul ca să dezlege misterul pentru tânăr şi în acelaşi timp să-i distragă atenţia de la câine.

Vasile Scurtu se întoarse spre Bunic şi sorbi de câteva ori din cafea. Mâinile îi tremurau.

— După ce-am discutat cu dumneavoastră, începu el, m-am gândit foarte mult. De altfel nici nu sunt capabil să fac altceva decât să mă gândesc. Am vrut să vin cu maşina, dar mi-am dat seama că nu pot să conduc. Parcă sunt lovit în cap. Nu mă

gândesc decât la ea, şi-mi fac reproşuri şi nu numai că mi le fac, dar am impresia că sunt şi vinovat de tot ce s-a întâmplat. Aş fi putut să-mi impun punctul de vedere, să mă căsătoresc chiar fără voia mamei. Dacă aş fi făcut aşa, poate Ioana n-ar fi murit. De-abia acum, în această situaţie, mi-am dat seama că am procedat ca un laş. N-ar fi trebuit. Ioana merita un altfel de comportament din partea mea. Poate o să vă mire, dar această fată mi-a dat aripi, m-a făcut să înţeleg că odată căzut la examenul de admitere, nu numai că nu mă prăbuşisem în vid, aşa cum crezusem, dar că trebuia să fiu tenace şi să iau totul de la capăt, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Poate nu ştiţi că ea, de fapt, n-a căzut la examen. L-a luat, asta am aflat-o mai târziu, dar şi-a dat seama că, pur şi simplu, mama ei şi ea n-aveau din ce să trăiască. A reuşit şi a renunţat, din dorinţa de a câştiga şi de a-şi ajuta familia. Dacă stau bine şi mă gândesc, eu n-aş fi fost capabil de aşa ceva. Dacă vreţi să ştiţi, n-am fost în stare nici să trec pe la mama ei să-i spun două vorbe bune. Am trecut de nenumărate ori prin faţa casei şi n-am avut curajul să intru. Ce puteam să-i spun? S-o consolez? Eu, care n-am avut curajul să pun în practică, să materializez propria mea, iubire? Îmi dau seama că sunt un om de nimic.

Bunicul îl ascultă în linişte. Dar timpul trecea şi oricât erau de interesante afirmaţiile tânărului, ele nu împingeau rezolvarea „cazului" cu nimic înainte.

— Te înţeleg, tinere, totuşi nu trebuie să exagerezi. Se întâmplă pe lumea asta lucruri pe care le regretăm, doar odată întâmplate nu le putem îndrepta cu nimic.

— Este adevărat.

Bunicul îşi masă fruntea, apoi se şterse la un ochi, la cel stâng, la care probabil trebuia să schimbe lentila ochelarilor.

— Domnule Scurtu, în măsura în care poţi şi nu te deranjează, n-ai vrea să-mi spui ceva de relaţiile existente, de prietenie – îşi îndulci Bunicul afirmaţia – dintre mama dumitale şi doctorul Pătraşcu?

Tânărul se uită fix la Bunic. Ochii, până atunci somnolenţi, scânteiară.

— Nu mi-au plăcut niciodată aceste relaţii, deşi am încercat să le înţeleg, mai mult, să-i dau mamei dreptate. Vreau să vă spun că fără mama nu s-ar fi ales nimic din noi, că puţinul la care am ajuns se datorează ei. Cred că s-a căsătorit cu tata mai mult din pricina lui Vincenţiu. Tata este un om admirabil, dar lipsit total de hotărâre, un om al cifrelor, al hârtiilor din care n-a putut fi scos niciodată. Când nu-i convine ceva îşi bagă capul în hârtii, mai bine-zis îl băga, până la pensie. N-am pomenit un om care să ştie să treacă atât de bine pe lângă lucruri atunci când nu vrea să le bage în seamă.

— Eşti bun să-mi spui Cum a făcut congestia? Ştiu că se poate produce la oricine şi la orice vârstă, dar tot aşa de bine ştiu că, în majoritatea cazurilor, asemenea întâmplări au un suport real de emoţie. Marile bucurii ca şi marile dureri au uneori drept urmare, şi nu la puţini oameni de o anumită vârstă, urmări similare.

— Aş prefera să nu vorbesc.

— Cum vrei dumneata. Eu nu te oblig, dar să ştii că nu-i vorba la mijloc de o simplă curiozitate.

— Dumneavoastră o bănuiţi pe mama?

— Domnule Scurtu, ca să fiu cinstit, încă nu bănui pe nimeni şi cu atât mai puţin, cred, voi putea cândva bănui pe mama dumitale.

— Să ştiţi, mama n-are nicio vină.

— Sunt convins, spuse Bunicul, dorind să-l liniştească pe tânăr.

— Nu vreau să vorbesc de posibilele raporturi dintre mama şi Pătraşcu. A avut o viaţă chinuită, o înţeleg, cu toate că dacă aş şti precis că între ei a fost sau este ceva, n-aş aproba gestul ei. Cred că în aceşti termeni gândeşte şi tata. Nu este mai puţin adevărat că Pătraşcu se comportă la noi ca la el acasă. Nu l-am auzit însă pe tata vreodată să-i reproşeze mamei ceva. Cred că din această cauză nici eu n-am reacţionat altfel. Tata o iubeşte la nebunie pe mama chiar şi acum. L-am văzut într-o zi, aşa cum e cu mâna bolnavă, curăţindu-i pantofii. Îi curăţa şi plângea. M-am dus în camera mea şi am vrut să mă arunc de la fereastră. Nu pentru că l-aş fi dezaprobat, ci pentru că atâta vreme nu l-am înţeles, că nu i-am priceput tăcerea, singura formă în care, prin felul lui de a fi, putea să se apere. Precis nu ştiu ce s-a întâmplat. Am auzit doar frânturi de conversaţie. Era vorba de Vincenţiu. S-a pomenit cuvântul spital. Mama a ţipat că nu îngăduie nimănui să-i ia copilul de lângă ea. Ca să nu mai aud, am ieşit afară. A doua zi tata a venit acasă destul da bine dispus. Eu mă pregăteam să plec la şcoală, nu ştiu ce-au discutat. Când m-am întors acasă de la şcoală, tata era la spital. Fata care lucra în casă ne-a părăsit în ziua aceea şi ea. Nu ştiu de ce. În orice caz, cred că era vorba tot de Vincenţiu. Pentru prima dată mama l-a bătut pe fratele meu. Dar între ceea ce i s-a întâmplat tatii şi faptul că a fost nevoită să-l bată pe Vincenţiu, eu cred că ea regreta mai mult bătaia. Vincenţiu, când este certat, săptămâni în şir nu mai vorbeşte cu nimeni. Mama suferă îngrozitor din pricina lui. A fost o vreme când Vincenţiu nu se putea ridica din pat cu lunile. Până şi lucrurile cele mai puţin plăcute, privind toaleta lui intimă, ea le făcea. Nu ţin minte să-mi fi cerut vreodată s-o ajut. Am impresia că mama se simte vinovată pentru el, cu toate că n-ar avea de ce.

— Cu câţi ani e mai mare Vincenţiu ca dumneata?

— Cu aproape trei.

— Deci avea trei ani când a căzut de pe balcon.

— Da. Doi ani şi ceva. Dar mama nu şi-a putut ierta accidentul lui niciodată. Cred că şi ceaiurile pe care le dădeam... în sfârşit, credeţi despre mine ce vreţi... Am impresia că m-a lăsat să le fac nu atât pentru mine, cât pentru el. Vincenţiu sta totdeauna lângă magnetofon, el schimba benzile şi asta îi făcea o mare plăcere. Vincenţiu nu e un redus mintal. Puteţi să vă convingeţi. Are însă momente când nu e el.

— Adică cum nu e el?

— N-aş putea să vă spun.

— Ai observat ceva deosebit?

— Trăim în aceeaşi casă, dar n-aş putea spune. După întâmplarea cu tata, mama a despărţit camera lor în două şi i-a făcut şi lui Vincenţiu cameră. Până atunci Vincenţiu dormea în hol. Niciodată nu m-a lăsat mama să dorm cu el. În orice caz, dacă mama, cu perseverenţa ei, nu s-ar fi ocupat de el, cred că ar fi fost într-o stare jalnică. Deşi era mai mare ca mine, când eram copii, cel puţin aşa ţin minte, nu vorbea aproape de loc.

— Vincenţiu umblă singur în oraş?

— Da. De ce mă întrebaţi? Să ştiţi că el e perfect normal şi dacă n-ar avea capul acela, nici n-ar atrage atenţia nimănui. Faptul că lumea se uită însă la el într-un fel aparte îl scoate din sărite. Mama luptă tot timpul ca să-i înlăture acest complex şi ţin minte că a şi rugat-o pe Ioana şi pe Doina să nu se uite la el în vreun fel deosebit.

Bunicul îl servi pe Vasile cu o ţigară, dar acesta refuză.

— Domnule Scurtu, mama dumneavoastră lipseşte des de acasă?

Tânărul se uită atent la Bunic, neînţelegând unde voia acesta să ajungă.

— Un medic este solicitat adesea şi noaptea. Mama lucrează şi la o policlinică cu plată. Dar de oriunde s-ar afla dă telefon, vorbeşte ori cu tata, ori cu Vincenţiu.

— Cu dumneata nu?

— Nu prea şi înţeleg de ce. Fiind sănătos, toată grija ei se răsfrânge asupra tatii şi a lui Vincenţiu.

— Tinere, dar în noaptea accidentului, mai bine-zis în seara dinaintea lui, ai fost prin oraş cu maşina?

— Nu, în ziua aceea Pătraşcu a fost cu ea. De altfel, vă puteţi interesa, el numai astăzi şi-a scos maşina de la reparat.

— Dacă a fost el cu maşina, cum ai aflat că maşina nu era în faţa casei şi cum ai anunţat miliţia că a dispărut?

Vasile tăcu câtva timp.

— Vreau să vă spun purul adevăr. Astăzi v-am minţit şi nici nu ştiţi cât m-a chinuit această minciună. Cu toate că mama m-a rugat să tac, nu pot, cred că n-ar fi cinstit şi drept din partea mea. Pe la ora zece, Pătraşcu a venit cu maşina. La zece jumătate, un copil din acelaşi bloc, care stă la etajul întâi, a venit sus la noi şi mi-a spus că cineva a luat maşina. M-am dus la fereastră şi, într-adevăr, maşina nu mai era acolo. Am dat imediat telefon la miliţie şi apoi am coborât. M-am dus la sector şi am discutat personal cu locotenentul de serviciu. Când m-am întors acasă, mama venise. I-am spus ce s-a întâmplat şi mi-a zis că sunt un prost, că ea i-a dat voie lui Pătraşcu să ia maşina. Mi-a spus că sunt un panicard şi că în general nu trebuie să uit că maşina este a ei. Am intrat în camera mea. Am auzit cum a dat telefon la miliţie şi a spus că maşina s-a găsit.

— Tatăl dumitale nu era acasă?

— Ba da. Dar tata la ora nouă se culcă. Mama dormea în hol. Am auzit apoi uşa de la intrare. Mama ieşise. M-am culcat, dar n-am putut să dorm prea mult. Nu-mi dau seama cât a fost ceasul, dar, trezindu-mă tot cu gândul la maşină, m-am dus la fereastră. Maşina era la locul ei. M-am culcat liniştit.

— Şi ce te-a rugat mama dumitale să nu spui?

— Să nu spun că a dat telefon la miliţie ca să anunţe că maşina s-a găsit.

— Interesant, interesant, spuse Bunicul, gândindu-se la ceva. Încă o întrebare, te rog. În ziua aceea, adică ieri, Ioana a fost pe la dumneata?

— A fost după-masă, mi-a spus tata, dar eu nu eram acasă. În fiecare zi sunt la Biblioteca Institutului de arhitectură. Citesc acolo. O ambianţă mai plăcută.

— Şi n-ai fost curios să afli de ce te-a căutat Ioana?

— Ba da. Ştiţi, ea n-are telefon. Atunci m-am dus pe jos la ea. Nu era acasă.

— Cum ţi-ai dat seama că nu era acasă?

— Am sunat la uşă şi nu mi-a răspuns nimeni.

— Ai încercat clanţa cu mâna ca să vezi dacă e închisă?

— Nu. Am sunat de câteva ori, atâta tot...

— Ai plecat după aceea?

— Da. Am scris un bilet şi l-am băgat sub uşă. I-am scris că am căutat-o şi i-am dat întâlnire pentru astăzi în faţa Universităţii.

— Îţi mulţumesc, tinere. Pentru astăzi ajunge.

Vasile Scurtu se ridică şi se îndreptă spre uşă.

O deschise, dar înainte de a ieşi, aşa cum era întors cu spatele spre Bunic, mai spuse:

— Vreau să fiu cinstit până la capăt. Mama trăieşte cu Pătraşcu, iar în ziua când tata a făcut congestia cerebrală, el a venit acasă cu o scrisoare anonimă. Ea a recunoscut şi a zis că n-

are nimic împotrivă să se despartă. Tata a căzut atunci şi s-a lovit cu capul de speteaza studioului.

Tânărul ieşi şi Bunicul se uită pe fereastră după el, cum mergea cu capul aplecat, de parcă s-ar fi dus la o înmormântare.

11.

După plecarea lui Vasile Scurtu, Bunicul se dezbrăcă şi făcu un duş, la început fierbinte, apoi rece. Îşi frecă cu prosopul pielea până la roşu, apoi îşi luă halatul pe el. Se întinse pe sofa şi rămase câtva timp într-o lungă meditaţie. Ceasul lui vechi, cu cuc, bătu sfertul de oră scurs, cu şase minute mai devreme, aşa cum îi era obiceiul şi Bunicul zâmbi la aducerea aminte. De câteva zile nu trecuse pe la cimitirul „Izvorul nou" să-şi facă conversaţia obişnuită cu fosta lui soţie şi Bunicul îi ceru în gând scuze pentru această lipsă de delicateţă. În dialogul mut dintre el şi răposata lui nevastă îi aduse argumente de profesie, ca ea să înţeleagă că n-a tras-o pe sfoară din comoditate sau uitare.

Se auzi telefonul sunând şi Alsacianul, după ce căscă de câteva ori, se îndreptă spre taburetul unde se afla aparatul şi-l împinse cu labele din faţă spre patul Bunicului...

Îl căuta Alexiu. Bunicul luă creionul din buzunarul halatului şi pe unul din cartoanele prinse cu un ac de stofa sofalei îşi notă în grabă datele transmise de căpitan.

Bunicul puse aparatul în furcă şi după ce câinele împinse scaunul pe rotile la locul lui, lângă cămin, Bunicul reciti noile

date primite de Alexiu prin Telex, de la Timişoara. Ceea ce îi spusese Camelia Scurtu, referitor la viaţa ei, se dovedea a fi adevărat. În plus, Bunicul mai află un amănunt, aparent neînsemnat, dar care pe el îl pusese pe gânduri. Camelia îşi susţinuse doctoratul în urmă cu câţiva ani şi tema nu era de domeniul neurologiei, ci al psihiatriei... „Dedublarea psihică" era tema cu care îşi susţinuse teza. Aşa cum se întâmpla de fiecare dată când nu-şi putea defini un anumit sentiment, şi de data asta se ridică din pat şi se plimbă prin cameră, în jurul mesei... Oricine s-ar fi uitat cu atenţie la covorul pe care era aşezată masa ar fi văzut cu siguranţă că ţesături de Buhara, unicul lucru de valoare din casa Bunicului, înregistra un cerc rezultat din milioanele de paşi pe care Bunicul îi făcuse în lunga lui carieră în jurul aceleiaşi mese, mânat de acelaşi îndemn interior. Şi acum se întreba, în gând, de ce Camelia Scurtu îşi susţinuse teza de doctorat cu o asemenea temă, când de fapt specialitatea ei era alta, cel puţin după indicaţiile de pe uşa camerei în care îşi făcea consultaţiile. S-ar fi plimbat mult şi bine încă, dacă n-ar fi auzit din baie un anumit zgomot. Era Alsacianul, care, obişnuit cu igiena, îşi ridicase un bătrân picior deasupra veceului... Se auzi un mârâit, apa se prăvăli din rezervor în jos şi numai după ce liniştea se întinse din nou stăpână peste întreaga casă, Alsacianul ieşi din baie. Bunicul se uită la ceas şi dădu din cap. Câinele întârziase să-şi facă toaleta de seară cu o jumătate de oră, ceea ce însemna, fără tăgadă, că bătrâneţea apăsa tot mai greu pe reflexele lui.

Bunicul voi să-şi reia plimbarea, dar telefonul sună din nou. Făcu un gest calm spre câine, în semn că nu era de data asta nevoie de ajutorul lui şi duse receptorul la ureche. Era locotenentul Prodan, care îl anunţă că dăduse de urma unei oarecare László Éva. În urmă cu un an fusese angajată la familia

Scurtu cu contract pe doi ani, dar rezistase numai o lună jumătate. Bunicul îşi notă noua adresă a fetei şi voios puse receptorul în furcă.

Tocmai îşi punea bobocul de trandafir la butoniera reverului când în casă năvăli, ca o furtună, după ce sunase la uşă cu semnalul convenit, Panaitescu. Pălăria îi era trasă pe frunte, iar ochii îi erau acoperiţi de ochelari cu lentile fumurii, cu toate că se înserase şi soarele nu-l mai putea deranja pe şofer în niciun chip. Panaitescu începu să facă doi paşi înainte şi doi înapoi, cu mâinile în buzunare, şi numai într-un târziu scoase mâna din buzunar. Puse pe masă douăzeci şi cinci de lei, iar o altă hârtie de douăzeci şi cinci şi-o trecu în celălalt buzunar al pantalonilor.

— Nu i-am dat lui nea Gicu, dă-l în brânză.

Bunicul se încruntă. Dacă nu-i dăduse cei cincizeci de lei lui Gicu, aşa cum convenise, nu înţelegea de ce Panaitescu îşi reţinea cu de la sine putere jumătate din sumă...

— Juma, juma, maestre, adică se cheamă că ai câştigat douăzeci şi cinci, iar restul pentru efortul, ca să zic aşa, al meu. Habar n-ai cât câştigă şmecherul. Matale crezi că el înregistrează tot? Aş, ce-i prost? Păi cu ce şi-a făcut omu' o casă cu etaj? Face şi el chitanţe de ochii lumii şi restul, la buzunar. Şi când mă gândesc că în tinereţe am luat nişte bătăi zdravene de la tata că n-am vrut să mă fac lăcătuş. Dacă stau bine şi mă gândesc, spuse Panaitescu după o pauză, nici n-am făcut rău. Meserie murdară.

Bunicul începu să le înţeleagă pe toate: şi aerul misterios al şoferului, şi împărţeala propriilor lui bani... Nu înţelegea însă de ce Panaitescu nu-i spunea nimic de îndeplinirea misiunii pe care o primise. Nu era pentru prima dată în cei patruzeci de ani de colaborare, că-i dăduse lui Panaitescu anumite sarcini concrete, care depăşeau meseria lui, şi nu era pentru prima oară când, acelaşi Panaitescu, o lungea la infinit, înainte de a povesti ce era

mai important. De astă dată Bunicul greşea. În clipa de faţă pentru Panaitescu cel mai important lucru era legat de însuşirea banilor şi de felul cum făcuse nea Gică avere. Doina Ciumedrea rămăsese în conştiinţa lui undeva în planul al paisprezecelea.

— Dar bine, colega, eu ard de nerăbdare să aflu dacă ţi-ai...

Panaitescu îşi scoase pălăria şi ochelarii şi aducându-şi aminte că la urma urmii el nu era decât ceea ce era, se înclină uşor în faţa Bunicului şi îşi băgă un colţ al mustăţii în gură. După ce mirosi câtva timp lavanda impregnată în firele ţepoase de păr, zise:

— Maestre, aşa cum ai zis, aşa am şi făcut. L-am luat pe nea Gicu cu maşina – am pus înainte o cârpă pe pernă că era îmbrăcat în salopeta de lucru – şi am venit amândoi la locul indicat. Am tras maşina pe o altă stradă, tot un doctor, da nu mai ştiu cum îi zice şi ne-am aşezat la pândă. Pomi prin preajmă, gârlă. După vreo două ore dumneaei iese din casă. În curte se opreşte, se uită în lungul străzii, că dacă era deşteaptă nu trebuia să se uite decât înainte şi dădea de noi, că nea Gicu – ce burtă am eu, dar a lui – de trei ori mai mare şi pomii sunt pomi şi ei, nu pot ascunde o burtă cât o căruţă. Din primul moment nea Gicu a recunoscut-o şi mi-a zis că ea e fata cu comanda cheilor. Ne-am dus repede la maşină şi, cum presupusa inculpată s-a îndreptat spre staţia de autobuze, noi ne-am luat frumuşel cu maşina după ea. Oprea autobuzul în staţie, opream şi noi. Tot aşa până ce a ajuns la nu ştiu ce spital. A urcat, a coborât, pesemne n-a găsit pe cine a căutat şi iar după ea. De data asta s-a dus la dracu în praznic, în Balta Albă, că la un moment dat mi-a fost teamă c-o s-o pierdem, că şi dumneata, maestre, nu mi-ai dat decât douăzeci de litri de benzină şi maşina e maşină serioasă, dom'le, înghite, nu glumă.

— Bine, Panaitescule, dar eu ţi-am spus s-o urmăreşti?

— Adevărat, maestre, dar ce misiune mai e aia, să stai să pândeşti şi pe urmă să vii acasă? Spune şi mata!

— Te rog continuă, spuse Bunicul şi îşi reluă plimbarea în jurul mesei, cu mâinile împreunate la spate.

— Mă uitam când la troleibuz, că de data asta era troleibuz, când la indicatorul de la benzinometru... Curgea transpiraţia de pe mine, râu. L-am dat pe nea Gicu jos, că era greu, şi i-am spus că se poate duce şi pe jos acasă şi am continuat cursa singur. Acu nu-mi mai era teamă că n-o să-mi ajungă benzina.

— Panaitescule, te rog fii amabil şi concentrează-ţi expunerea, spuse Bunicul galant, ca să nu-l supere cumva pe şofer.

— Ei, ce mai calea-valea, s-a dat jos şi aşa cum mă vezi dumneata aşa n-am mai văzut-o eu.

— Cum adică? întrebă Bunicul, oprindu-se din plimbat.

— Parcă a înghiţit-o pământul.

— Ai văzut-o coborând din troleibuz?

— Am văzut-o. Cum să n-o văd? Dar tocmai în apropierea staţiei se fac nişte reparaţii, că se dă o linie dublă în circulaţie, şi până m-am orientat pe unde s-o iau, ca să nu fac vreo greşeală de circulaţie şi să mă vadă vreun sticlete, s-a topit.

— Interesant, interesant! remarcă Bunicul.

— Că aproape, maestre, ca să fiu cinstit, că e mai interesant aşa decât dacă aş fi aflat unde se duce.

— Nu înţeleg.

— Simplu ca bună ziua. Dacă se ducea aşa, să zicem, să cumpere carne sau altceva? Ar mai fi fost interesant? N-ar mai fi fost, dar aşa a rămas un mister.

— Dragă colega, până mă pregătesc eu, fă-i te rog, copilului ceva de mâncare. Orezul e în cămară, laptele în frigider şi adaugă-i puţină Vitamina A şi C din sticlele aflate în scrin. Trebuie neapărat să vorbesc în seara asta cu László Éva.

Bunicul începu să se perie, apoi să se pieptene şi după ce se privi în oglindă se aşeză pe scaun, în timp ce Panaitescu făcea fiertura de orez cu lapte pentru câine. Bunicul îşi pili unghiile cu o meticulozitate proprie doar unei femei sau unui curtezan de meserie.

12.

Lászlo Éva locuia într-un subsol pe strada Spătarului şi îşi plătea locuinţa de cinci metri pătraţi făcând două zile pe săptămână menajul la o femeie în vârstă, care locuia în acelaşi imobil, la etajul doi. În restul zilelor lucra în câteva gospodării din apropiere. Bunicul o găsi pe Éva stând şi cântând de una singură, în timp ce în faţa ei, de pe perete o privea un tânăr cu mustăţi, căruia fără doar şi poate Éva îi închina cântecul ei plin de tristeţe. În cameră, în afară de pat, nu mai erau decât un scaun şi o masă, iar pe un perete, acoperite cu un cearşaf curat, erau agăţate câteva rochii de stambă.

— No ni că am lăsat uşa descuiată, spuse ea, speriată, trăgându-şi pătura până sub bărbie, ca să nu i se vadă cămaşa de noapte.

— Te rog să mă scuzi, stimată domnişoară, îşi începu Bunicul scuzele, că vă inoportunez la această oră, dar eram aproape convins că niciun bucureştean nu se culcă aşa de devreme.

Eva îşi îndreptă părul strâns într-o coadă mare şi grea şi spuse cu aceeaşi voce egală de la început:

— D-apăi eu nu-s bucureşteancă, io-s din Miercurea Ciuc, da dumneavoastră cine sunteţi, că dacă sunteţi hoţ ţip tare.

— Stimată domnişoară, încercă s-o liniştească Bunicul, nu sunt hoţ, dimpotrivă, lucrez la miliţie, acolo unde sunt prinşi hoţii, şi Bunicul îşi scoase legitimaţia şi i-o întinse fetei ca aceasta să se convingă că spusele lui sunt adevărate.

— Da' io n-am furat, că-s cinstită şi am flotant că mi-o făcut doamna pe-o lună, spuse ea fără să citească hârtia împăturită pe care Bunicul o ţinea în mână, gata să i-o dea la nevoie.

— Îmi pare rău că v-am deranjat, dar o chestiune de maximă importanţă, domnişoară, m-a determinat să vin la dumneavoastră şi să vă solicit ajutorul.

— Vai, doamne, că lung mai ziceţi şi io-s dezbrăcată, că azi am spălat rufe şi aşa un dor m-o apucat de Pişta că am plâns. Da' mă poci îmbrăca?

— Domnişoară, fireşte, îmi cer încă o dată mii de scuze, dar nu credeam că v-aţi culcat. Eu am să mă duc afară să fumez o ţigară şi dumneavoastră în acest timp vă îmbrăcaţi, dacă ţineţi cu orice preţ, cu toate că datele de care eu am nevoie mi le puteţi spune fără să vă mai deranjaţi.

— Atuncea duceţi-vă că io repede sunt gata, spuse Éva, şi fără să aştepte ieşirea bătrânului, sări din pat.

Oricât se strădui Bunicul să nu vadă, nu putu să treacă cu vederea picioarele robuste ale fetei, care în afară de cămaşă nu mai avea pe ea nimic.

Ieşi afară în stradă şi îşi aprinse o jumătate de mărăşească, meditând asupra condiţiei modeste în care erau obligate să trăiască aceste fete venite de la sute de kilometri, nu atât ca să câştige bani, după cum o ştia prea bine – cât trăise nevastă-sa avusese şi el femei de serviciu – ci pentru a învăţa cum trebuie dusă o gospodărie în termenii civilizaţi ai oraşului, ca o dată

întoarse acasă să-şi uluiască viitorii bărbaţi cu priceperea lor. Tuşi discret până îi veniră din nou în minte picioarele frumoase şi probabil tari ca piatra, ale fetei. Mai voi să facă câteva reflecţii referitoare la progeniturile sănătoase pe care trebuiau să le nască asemenea femei – în concepţia lui ele reprezentând sănătatea de aur a ţării – dar nu mai avu timp deoarece în uşă se ivi Éva împreună cu o altă femeie, probabil bătrâna la care lucra.

— Dumnealui e şi zice că nu-i hoţ, spuse Éva femeii în vârstă, şi Bunicul fu obligat din nou să-şi ceară scuze şi să spună în ce calitate a venit.

— Dumneaei stă cu mine până mă întrebi dumneata, că mie mi-e frică. Am mai auzit eu de oameni ca dumneata care intră aşa peste fete.

Bunicul roşi la aluzia directă făcută de fată, dar găsi că e inutil să mai comenteze.

Intră din nou în încăperea de la subsol, el aşezându-se pe scaun, iar cele două femei pe pat.

— Domnişoară Éva, mi se pare că acesta vă este numele, aţi lucrat acum un an la familia Scurtu, pe doamna doctor o chema Camelia Scurtu.

Eva se încruntă pentru câteva secunde, apoi zâmbi ca în urma unei descoperiri:

— Da, da, acolo unde au un copil şui, aşa cu capul mare, mai adăugă ea voind să fie mai explicită în privinţa acelui termen pe care Bunicul, după grimasa de pe faţă, cu siguranţă că nu-l înţelesese.

— Exact, domnişoară. Aţi avut un contract pe doi ani şi cu toate astea după o lună şi ceva aţi plecat. Vă pun această întrebare deoarece o fată, pe nume Ioana Rarău, care venea în această casă şi pe care probabil că o cunoaşteţi, a fost călcată de o maşină, iar menirea mea ca om al ordinii publice este de a

descoperi pe făptaş. Nu vă impacientaţi, dumneavoastră n-aveţi niciun amestec. M-ar interesa însă să ştiu de ce aţi plecat aşa de iute şi dacă vă amintiţi de domnişoara căreia adineaori i-am rostit numele.

Atât Éva, cât şi femeia în vârstă urmăreau cu greu vorbirea aleasă a bătrânului, dar acesta era felul lui de a vorbi şi nu-şi dădea seama că în ochii zâmbitori ai unguroaicei avalanşa lui de cuvinte părea puţin ridicolă...

— Spune, dragă Éva, domnul nu-ţi vrea niciun rău, de altfel vezi că are nişte maniere *bien choisies*, spuse bătrâna privind la trandafirul roşu de la butoniera Bunicului.

Éva se uită când la unul, când la altul, apoi se şterse cu dosul mâinii la gură şi zise:

— Da' mă închideţi?

— Vai, domnişoară, dar cum vă trece prin minte aşa ceva?

— Că-mi trece, că o zis Pişta să nu viu, că lumea-i stricată şi că dacă mă stric şi eu mă omoară de vie, aşa o zis, spuse Éva şi din ochii ei de un cenuşiu de *mouton*, cum îi definea bătrâna doamnă de fiecare dată când vorbea cu vreo prietenă despre Éva, începură să curgă şiroaie de lacrimi.

Bunicul îşi scoase grăbit batista şi îi şterse fetei ochii cu o grijă părintească.

— Domnişoară, pentru numele lui Dumnezeu, încep să regret enorm această vizită. Vezi doar că sunt un biet bătrân, lumea îmi zice Bunic, aşa că revino-ţi în fire şi dacă poţi ţi-aş fi recunoscător să-mi răspunzi la întrebările pe care ţi le-am pus.

— Hai, *ma chérie*, nu fi proastă, dragă, vezi că domnul te-a rugat frumos.

— Că am plecat că mi-o fost frică de domnişorul ăla bolnav, că eu dormeam în camera din mijloc şi de două ori m-am trezit noaptea că se uita la mine şi râdea aşa de nu se auzea nimic.

— Deci din pricina lui Vincenţiu ai plecat?

— Da, că aşa îl chema. Da' nu din pricina dumnealui, că era tare bun şi cumsecade, că îmi cumpăra bomboane şi curăţa el câinele în locul meu.

— Atunci aveai prea mult de lucru şi nu-ţi plăcea?

— Nu, că de lucru nu era tare mult, că io-s voinică şi dacă mă învârteam o dată prin cameră o şi terminam că trei camere aveau. Şi-mi dădeau şi bani mulţi, patru sute pe lună. Da' domnişorul Vincenţiu plângea mult şi-mi era milă de el, că era bun.

— Totuşi, ce te-a determinat să pleci, un motiv trebuie să fi existat, nu-i aşa? Fără motiv nu pleacă nimeni, mai ales că dumneata aveai un contract.

Éva îşi aduse coada grea în faţă. Îşi legă funda albastră din nou şi dintr-o zvâcnire a mâinii şi a capului îşi trimise coada iar pe spate.

— M-am speriat!

— Cum te-ai speriat?

— Într-o zi domnişorul Vincenţiu a lăsat uşa de la dulap deschisă şi io, aşa cum îs fetele curioase, cu toate că doamna a zis să nu umblu în dulapuri, Doamne fereşte, m-am uitat şi înăuntru, era o femeie.

Bunicul se încruntă.

— Cum o femeie, fii atentă, domnişoară Éva!

— Păi că-s atentă că şi atunci am fost. În dulap era o femeie goală, stătea aşa în picioare. Am ţipat şi m-am dus iute şi mi-am făcut bagajul şi-am plecat.

— Cum arăta femeia, nu-ţi aduci aminte? N-ai încercat să stai de vorbă cu ea?

Éva începu să plângă.

— Da dumneata dacă ai vedea aşa ceva ţi-ar mai arde să vorbeşti? Că stătea în picioare şi avea numai nişte chiloţi şi râdea,

da nu se auzea nimic din râsul ei şi era cu părul galben lung şi era tare frumoasă aşa cum stătea între haine.

— N-ai observat, nu cumva era domnişoara Ioana sau Doina, sau în general nu-ţi aduci aminte s-o mai fi văzut pe domnişoara aceea, înainte, în casă?

— Semăna cu domnişoara Ioana, că şi ea avea părul galben, da' parcă nu era ea. Sau poate o fi fost, Dumnezeu s-o ierte, da' io aşa am fugit, că până la o prietenă de-a mea, Agi, nu m-am oprit. Că şi fata care a fost înaintea mea tot de-aia o plecat, da' o plecat şi de altceva, că doamna i-o dat bani ca să trăiască cu domnişorul ăla bolnav, că o zis că numai dacă trăieşte cu o femeie se face bine. D-apăi cine dracu poate trăi cu aşa om? Că doamna crede că noi venim aicea să facem tot pentru bani. Da' noi nu venim numa pentru bani, noi venim să învăţăm, că toate avem câte un băiat acasă, că noi suntem cinstite. Da' doamna o fi zis în capul ei că o ţărancă e gata pentru bani să se vândă şi diavolului, Doamne, iartă-mă, că am zis aşa o vorbă.

— Domnişoară Éva, după ce-ai plecat de acolo, n-ai spus nimănui ce-ai văzut?

— N-am spus. Că o vint doamna şi eu m-am ascuns, că Agi a vorbit cu ea şi i-a spus Agi la doamna că am plecat acasă că mi-a murit mama. Da' aşa un păcat mare n-o făcut că mama a murit de mult. Că noi mai minţim când vrem să plecăm de unde nu ne place.

Bunicul îşi notă ceva pe unul din cartoanele pe care le purta mereu asupra lui. Ar fi vrut s-o mai întrebe pe Éva ceva în legătură cu femeia din dulap, dar era sigur că în afară de ceea ce îi spusese, fata nu mai ştia nimic. Încercă o altă cale:

— Domnişoara Ioana venea des în casă la familia Scurtu?

— Dumneaei era o fată tare bună. Venea şi când era acasă numai domnişorul Vincenţiu şi stăteau amândoi de vorbă. Că

domnişorul ăla urât nu-i prost, că şi eu am vorbit cu el. Numai că-i urât de te sperii când te uiţi la el. Domnişoara aia de care ziceţi îl lua la plimbare şi mergeau şi cu câinele. Că domnişorul mai mic, Vasile, nici nu stătea de vorbă cu Vincenţiu, iar când venea cineva la el îl certa şi îi zicea să se închidă în cameră. Că de două ori eu am văzut cum l-a închis Vasile cu cheia. Că io zic că la domnişorul Vasile îi era ruşine de frate-su. Domnişoara Ioana mai târziu o aflat că domnişorul Vasile are frate. Că eram acolo. Dumneaei o auzit că cineva plânge şi o vrut să vadă cine plânge, da' Vasile n-a vrut, Vasile i-o zis că frate-său e bolnav, da' domnişoara a ţinut-o pe-a ei şi până la urmă l-o văzut şi pe domnişorul Vincenţiu şi i-o fost tare milă de el. O dată domnişoara, cu aialaltă, cu Doina, au venit cu nişte valize cu haine şi mai bine de un ceas s-au tot îmbrăcat şi s-au tot dezbrăcat tot cu alte rochii şi haine şi domnişoru Vincenţiu era tare vesel şi arăta cu degetul şi zicea: „Manechină, manechină", că Dumnezeu numai poate şti ce-o mai fi şi asta.

— Când s-a făcut această paradă a modei, asta cu îmbrăcatul şi dezbrăcatul, domnul Vasile era acasă?

— Era acasă şi era nervos şi el nici n-o vrut să se uite. Că dumnealui tot timpul se certa cu doamna şi zicea să-l ducă pe domnişoru bolnav la spital, că din pricina asta el nu poate aduce acasă pe nimeni. Într-o zi o spus că pleacă, că el nu mai poate să stea într-o casă de bolunzi, ori nebuni, cum se zice la dumneavoastră. Doamna i-a tras o palmă şi atunci două săptămâni domnişorul Vasile n-o mai vorbit cu mamă-sa.

— Dar pe domnul doctor Pătraşcu l-ai văzut vreodată?

— Pe domnul ăla frumos cu părul lung?

— Da, pe acela, spuse Bunicul.

— L-am văzut, că tare frumos mai era. El îi frate cu doamna, ori oarece neam că venea des. Că nu odată, când eram acolo, o zis

să-i dau câte ceva de mâncare şi eu îi dădeam. Când venea dumnealui, domnişorul Vasile se băga în camera lui şi dădea drumul la radio ca să facă gălăgie şi nu ieşea de acolo până ce domnul ăla frumos nu pleca.

Bunicul îşi notă din nou ceva pe unul din cartoanele lui. Când îşi ridică ochii spre doamna cea bătrână, o văzu cu ochii închişi, respirând uşor. Adormise.

— Aşa adoarme dumneaei, că e tare bătrână, are nouăzeci de ani.

Éva îi puse bătrânei o pernă la spate, ca să stea mai comod şi îşi făcu iar de lucru cu funda de la păr.

— Domnul Leonte Scurtu, domnişoară, stătea tot timpul acasă?

— Nu stătea de loc. Cum se scula, mânca şi pleca la plimbare ori Dumnezeu ştie unde că nu se întorcea decât seara. Când se întorcea, mânca din nou şi tot se uita la hârtii, că dumnealui e la pensie, da' lucra aşa la câte un restaurant că îi dădeau să le facă socotelile că era priceput. Dumnealui se purta tare frumos cu mine şi mă întreba de sat, de cum câştigă oamenii la Gospodărie şi când mă mărit. Că tare bun era, că eu am lucrat un an şi la Galaţi şi doi la Bacău, da' nimeni nu m-a întrebat de Pişta, şi de tata, şi de noi cum o ducem acasă. Că eu am patru surori şi eu îs mai mare şi de Crăciun mă mărit şi atunci vine la lucru sora de după mine, că toate trebe să înveţe ce şi cum, că gospodăria dacă o faci din dragoste îţi scoate bărbatul din crâşmă şi ţi-l face om de casă şi tată de copii. Că eu ştiu să fac douăzeci de feluri de mâncare, da doamna doctor nu ştie să facă niciun ceai, că ea numai cafea ştie să facă. Eu dacă aş fi bărbat nu m-aş însura cu o femeie care nu ştie să facă gospodărie nici să mă tai cu toporul. Da' dumneaei îşi grijeşte mâinile că e tare frumoasă şi după mine, aşa cum sunt io de proastă, zic că-i o femeie tare bună, că

eu n-am văzut încă om să aibă grijă de copilul ei cum avea ea. Se scula şi noaptea din somn şi se ducea la patul lui să vadă cum răsuflă şi-l acoperea şi de două ori am auzit-o cum plânge. Stătea aşa lângă el şi plângea şi domnişorul Vincenţiu dormea şi nu ştia.

— Dar înainte de a vedea femeia aceea în dulap, n-ai mai zărit-o niciodată?

— Nu. De vreo două ori am vrut să intru în camera domnişorului Vincenţiu să fac curat şi camera era încuiată şi dumnealui vorbea cu cineva. Tot vorbea frumos şi de dragoste şi zicea nu ştiu cui c-o să-i cumpere casă şi haine frumoase. Da' cum n-am văzut pe nimeni ieşind de acolo, am zis că domnişorul vorbea singur că citea mult şi numa ăia care citesc mult vorbesc aşa de te şi miri.

— Şi ştii precis că, în timp ce vorbea, în camera lui nu era nimeni?

— Acum io să spui sigur nu ştiu, da' de vorbit vorbea. Că eu nu stăteam numai în casă. Eu mergeam şi după cumpărături şi spălam jos în spălătorie şi întindeam rufele, iar o dată la două săptămâni, de dimineaţa până seara, călcam jos. Apăi spune şi dumneata, aveam eu vreme de toate? Poate că era, poate că nu era, io mâna în foc n-o pot băga.

— Îţi mulţumesc, domnişoară, şi te rog încă o dată să mă scuzi că te-am deranjat, dacă vrei îţi ajut să o ducem pe doamna sus.

— Mulţam frumos, da' nu-i nevoie că dumneaei acuma nu se mai scoală, că doarme ca un butuc. Că de multe ori seara vine şi dormim împreună, că dumneaei n-are pe nimeni şi îi e urât, că toţi au plecat la Franţa şi-au lăsat-o.

— Bine, dar de ce nu te duci dumneata sus, cred că are spaţiu mai mare decât ai dumneata.

— Eu nu mă duc noaptea nicăierea, că aşa i-am zis lui Pişta când am plecat, că io noaptea stau numa cu el.

Bunicul se ridică şi plecă. În stradă îl aştepta Panaitescu.

Vechiul Buick demară şi Bunicul abia atunci observă că şoferul ţinea în gură o pipă scurtă, fără tutun, din care pufăia fără întrerupere.

— Cum a mers, maestre? Am văzut-o pe puştoaică. Nostimă. Zău. Au fetele astea de la ţară o sănătate de fier.

Bunicul nu răspunse.

— Maestre, ori ce-ai zice mata, eu cred că rezolvarea chestiei stă în cartea aia de ţi-am zis eu. Criminalul, sau ca să nu mă aventurez în sentinţe, e Vasile, ascultă ce-ţi spun. Din câte mi-ai spus şi după cum l-am văzut că arată, el e. A citit o carte poliţistă şi a făcut exact ca acolo. Uite, eu pun pariu că dacă te uiţi în biblioteca lui, că-i cu şcoală şi trebuie să aibă aşa ceva, dai de carte. Tineret de azi, maestre.

— Panaitescule dragă, degeaba încerci să mă tragi de limbă, că n-ai să reuşeşti. Adevărul este că sunt şi eu într-o mare încurcătură, aşa cum n-am fost de mult. Cazul nu este chiar aşa de simplu. Vreau să-ţi mărturisesc că la început am zis c-o să-l rezolv în trei zile. Nu cred. Am patru piste, dar îmi lipseşte un amănunt, acel amănunt care ar putea să se adauge la o singură pistă, făcând-o reală. În acest caz, celelalte trei ar cădea. Din păcate acest amănunt îmi lipseşte. Am uitat să te întreb, câte chei a comandat Doina Ciumedrea la nea Gicu?

— Trei. Şi l-a rugat să le facă aşa ca să nu se deosebească de cea originală.

— A spus asta Gicu, sau inventezi tu, Panaitescule?

— Se poate, maestre, se poate? Ca să fiu şi ca sincer cu dumneata, spuse Panaitescu după o anumită pauză, iar ne complicăm. Dacă terminai în trei zile ne rămâneau şi bonuri de benzină şi prima ar fi fost mai rotundă, ce mai! N-am eu noroc. Că, maestre, nu vreau să te supăr, da prea le iei în serios pe toate.

Ţi-am dat un roman, scrie acolo negru pe alb, ca-n viaţă. Da' dumneata nu te iei după roman şi de-aia nici n-ai acel ceva ca să dai de urma făptaşului. Eu ştiu că în capul dumitale zici că e o crimă. Eu zic că nu e. E cel mai banal accident şi atâta tot. Ai să vezi.

— Bine ar fi să te pot crede, Panaitescule. Din păcate nu pot. E vorba de o crimă şi având în vedere că fata era însărcinată, de o dublă crimă.

Panaitescu claxonă, deschise fereastra portierei şi înjură birjăreşte un tânăr care trecuse strada printr-un loc nemarcat, apoi închise fereastra la loc şi zâmbi.

— Maestre, cazul ăsta l-aş scrie în memoriile dumitale aşa: „Moartea unui manechin".

— Interesant, interesant, foarte interesant! spuse Bunicul şi îl rugă pe Panaitescu să tragă pe dreapta.

Maşina opri în faţa unei bodegi şi Bunicul se uită la şofer.

— De unde până unde ţi-a venit în cap acest titlu?

— Păi simplu ca bună ziua, spuse şoferul bucuros că titlul lui găsise la Bunic un asemenea interes. Fetele sunt manechine, Ioana era manechin, în vitrina spartă erau manechine, după cum vezi avem de-a face numai cu manechine.

— Iar Vincenţiu avea în dulap tot un manechin.

— Cum în dulap, maestre?

Bunicul îi povesti pe scurt tot ce aflase de la Éva şi şoferul interesat de cele auzite dădu din cap de câteva ori.

— Un titlu pe cinste, Panaitescule. Ai de la mine un sutar în plus, iar dacă se adevereşte ceea ce cred eu în momentul de faţă, ai cinci.

— Cinci sutare în plus, maestre?

— Cinci. Acum du-mă, te rog, pe strada Minodorei, la mama Ioanei Rarău, iar tu dai o fugă la laborator. Vorbeşte cu Prodan în

numele meu şi întreabă-l dacă a găsit ceva urme la vitrina cu manechine. După ce termini, vii şi mă iei. Stai, nu porni încă! Vorbeşte şi cu doctorul Dobrescu de la criminalistică şi spune-i să-mi dea pentru la noapte orice material are în bibliotecă în legătură cu dedublările. Mâine voi primi de la Timişoara teza de doctorat a doamnei Camelia Scurtu.

— Ce teză, maestre? întrebă curios Panaitescu.

— Altădată, dragul meu, am să-ţi povestesc.

Maşina plecă. Străzile deveneau din ce în ce mai pustii. Pe cer apăruse luna. În aer se simţea un miros de verde crud şi Bunicul îşi simţi părul de la ceafă zbârlindu-se.

— Panaitescule, n-o să mai trăiesc mult.

Şoferul îşi întoarse pentru o clipă capul spre Bunic.

— Spui, maestre, nişte prostii mai mari ca dumneata.

— Dragul meu, simt primăvara în ceafă mai puternic ca oricând, parcă aş avea douăzeci de ani. La vârsta mea aceste transformări sublime pe care le încearcă corpul omenesc pot fi la fel de destructive pe cât de înălţătoare.

— Fii serios, Bunicule, şi vezi-ţi, domnule, de treabă. De patruzeci de ani tot aşa te aud. Uite că am ajuns.

În fundul unei curţi, printr-o fereastră, se vedeau două lumânări arzând.

13.

Casa în care locuia mama Ioanei Rarău era compusă dintr-o cameră şi bucătărie. Zidurile din paiantă erau coşcovite, iar într-un colţ al bucătăriei igrasia cuprinsese jumătate din înălţimea peretelui. În camera din faţă mobilele fuseseră scoase afară. Rămăsese numai masa pe care acum se afla sicriul cu corpul neînsufleţit al Ioanei.

Era un sicriu simplu, din lemn de brad. Pe marginea lui atârnau broderii din hârtie albă.

Bunicul intră în prima încăpere şi văzu lângă sobă un militar, fratele Ioanei, venit cu câteva ore înainte de la Predeal, unde îşi făcea serviciul militar. Soldatul mânca în grabă, parcă temător să nu-i ia cineva farfuria din faţă. Din când în când se uita prin uşa deschisă în cealaltă cameră unde se afla mama lui, aşezată pe un scaun, şi la sicriul, la capătul căruia ardeau două lumînări galbene de ceară. Nimeni nu-l întrebă nimic pe Bunic de unde vine şi ce caută. De altfel nu era singurul în acea seară târzie care intra în camera de veghe. Moartea neaşteptată cutremurase şi cei ce o cunoscuseră pe Ioana veniră să-şi ia un ultim rămas bun.

Oamenii intrau şi ieşeau pe tăcute. În faţa morţii nu existau uşi închise şi întrebări. Exista numai liniştea. Soldatul de lângă sobă se uită o clipă la bătrân, îi făcu din cap spre camera cealaltă, din faţă, şi îşi văzu mai departe de mâncat. Bunicul îl surprinse ştergându-şi cu dosul mâinii ochii înroşiţi.

Ioana arăta la fel, cum o văzuse de dimineaţă la morgă. Gogu Pomişor nu avusese ce înfrumuseţa, nu-şi putuse demonstra marea lui artă de a face din suferinţă şi urât, cu ajutorul instrumentelor şi soluţiilor lui, chipuri liniştite şi surâzătoare. Ioana Rarău murise cu chipul senin. Ochii îi avea şi acum deschişi şi în lumina pală a lumînărilor priveau visători şi plini de întrebări undeva în tavan.

Profira Rarău, îmbrăcată în negru, stătea pe o bancă lângă sicriu. Era o femeie în jur de cincizeci de ani, slabă, mai mult o arătare. Ţinea în mâinile împreunate, în poală, o batistă albă. Dar ochii ei limpezi şi trişti nu aveau nevoie de batistă. Nu putea plânge.

— Condoleanţele mele, doamnă, spuse Bunicul, dar femeia cu gândul cine ştie unde nu-l auzise.

Bunicul tuşi încet. Îşi scoase de la butoniera reverului bobocul lui de trandafir şi-l aşeză cu discreţie pe rochia albă, de mireasă, a moartei. În jurul sicriului se aflau câteva coroane din partea colegelor de muncă, din partea sindicatului şi a U.T.C.-ului. În rest, buchete de flori.

În afară de Profira Rarău în cameră nu mai era nimeni. Prin bucătărie se agita o femeie, probabil o rudă sau o vecină, care pregătea de pe acum mâncarea pentru pomană.

— Dacă aşa ţi-a fost scris, draga mamii, atunci Dumnezeu să te ia în paza lui.

Femeia se ridică şi ieşi în curte. Bunicul o urmă.

Era un cer senin. Primăvara se simţea şi mai tare, de parcă aerul ar îi fost verde şi el, plin de sevă şi muguri.

— Doamnă, vă înţeleg durerea, îşi făcu Bunicul introducerea, după ce spusese cine este şi pentru ce a venit, dar aş vrea, dacă puteţi, să-mi spuneţi numai câteva cuvinte despre Ioana. Dorim să stabilim adevărul întâmplării şi să pedepsim pe făptaşi.

Bunicul nu voia să-i spună femeii că fata ei fusese însărcinată. Peste durerea ei nu trebuia să mai adauge încă una, deşi pentru ea acest element nou nu mai avea, probabil, o prea mare importanţă.

— Dumnezeu vede şi le pedepseşte pe toate, domnule, spuse femeia într-un târziu şi se aşează pe o bancă în faţa unui strat de flori, din curte.

Bunicul se aşează şi el.

— Dumnezeu, stimată doamnă, nu mă îndoiesc că îşi va face datoria, cum din porunca lui suntem datori să ne-o facem şi noi pe acest pământ. N-aş putea trăi liniştit mai departe dacă nu l-aş prinde pe cel care a stins această viaţă tânără. N-am avut copii, doamnă, dar pot foarte bine înţelege durerea dumneavoastră şi vreau să vă mărturisesc că o împărtăşesc şi eu. Aş vrea să ştiu când a fost ultima dată la dumneavoastră? Nu vă supăraţi că vă întreb, v-aş ruga din tot sufletul să nu vă supăraţi. Poate nu este momentul să vă readuc în amintire chipul ei, dar sunt convins că de acolo de unde se află, dacă ar putea vorbi, sunt sigur că ne-ar spune adevărul. Căci adevărul numai ea îl ştie.

— A fost o fată bună. N-am ce-i reproşa. Nu trebuia să se mute de aici. Atâta tot. Nu m-a ascultat. Nu mi-a spus, dar ştiu că-i era ruşine de casa în care locuia. Aici nu putea chema pe nimeni, nu se putea întâlni cu nimeni. Am înţeles-o. Şi aşa şi-a sacrificat viitorul pentru noi. A reuşit la facultate şi a renunţat. N-aveam cu ce s-o ţin, pensia mea e neîndestulătoare pentru mine. Virgil era la armată. Era tânără, voia să trăiască, să fie frumoasă. Pe vremea mea eram altfel. Dar acum ce rost mai au toate astea? Când a plecat am bănuit că o să i se întâmple ceva rău. O mamă totdeauna presimte. N-am avut puterea s-o opresc. Ea n-a avut puterea să rămână. Acum s-a întors tot la mine. Dar eu n-o mai pot ajuta cu nimic.

Se aşternu o lungă tăcere pe care Bunicul nu voi s-o curme. În tăcerea aceea de mormânt, întinsă de noapte peste lume, nu se auzea decât vibraţia aerului încins de viaţa primăverii.

— M-aţi întrebat când a fost ultima dată. Alaltăieri. Venea des pe acasă. De uitat nu m-a uitat. Era supărată. De fapt era supărată de mai mult timp. Eu n-am întrebat-o, crezând că-mi va spune, dar ea nu mi-a spus. Când era mai mică, tot aşa tăceam

când era supărată. După o zi, două îmi spunea ce o chinuie. Am simţit de câteva luni că o chinuie ceva. Dar ea a crescut şi nu-mi mai spunea chinurile ei. Pentru mine ea era tot copil şi aşteptam să se spovedească. Uitasem că avea douăzeci de ani.

— Doina Ciumedrea venea des pe aici?

— A venit o singură dată. Ea e de vină, ea a momit-o. De fapt, n-aş vrea să greşesc în faţa lui Dumnezeu. Acum nu mai e de vină nimeni.

— Cineva, totuşi, e de vină, doamnă! Nu putem ierta în numele lui Dumnezeu, cum nu putem nici osândi. Dar în numele tinereţii ei răpuse trebuie osândit cel ce o merită.

— Ea n-a avut de-a face cu băieţi. Era o fată retrasă. De multe ori eu îi spuneam să meargă şi să se mai plimbe, să se ducă şi ea la ceaiuri cum mergeau alte colege de-ale ei. Nu-i plăcea. Apoi a luat-o Doina cu ea. De la început nu mi-a plăcut fata asta. Eu sunt o femeie simplă. Dar nu trebuia să fiu nu ştiu cum ca să pricep ce-i în sufletul unui om. La fata asta nu mi-au plăcut ochii. Şi totdeauna s-a adeverit că atunci când nu mi-au plăcut ochii la un om, nici sufletul omului ăluia nu a fost bun. Avea parcă nişte ochi de mort.

— Dar ceva deosebit n-aţi remarcat în comportamentul ei, de când v-aţi dat seama că o chinuia ceva?

— De câteva ori am auzit-o prin curte cântând nişte rugăciuni. Eu sunt o femeie credincioasă, dar n-am auzit în viaţa mea asemenea rugăciuni.

— Ce fel de rugăciuni?

— N-aş putea să vă spun. Se vorbea în ele de Dumnezeu, dar erau cântate aşa de parcă se putea dansa pe melodia lor. Ţin minte că am întrebat-o ce-i cu cântecele alea în care Domnul era luat parcă în bătaie de joc. S-a încruntat la mine şi n-a zis nimic.

La o săptămână iar am întrebat-o. A râs şi a zis că era o toană de-a ei, să cânte aşa.

Din cameră apăru soldatul. Se uită într-un fel ciudat la Bunic şi o prinse pe Profira de braţ.

— Vino, mamă, şi te culcă. Veghez eu. Mâine şi poimâine o să fie pentru dumneata zilele cele mai grele.

— Viu, mamă, viu, spuse bătrâna şi se ridică. De-acum încolo pentru mine n-au rămas decât zile grele.

Bunicul se ridică şi el. Ar fi vrut să-i mai spună o vorbă bună bătrânei, dar femeia îi întoarse spatele şi intră în casă la braţul fiului ei.

Bunicul ieşi. În faţa casei îl aştepta Buickul lui Panaitescu.

— Nimic nou, Bunicule? întrebă şoferul după ce maşina se puse în mişcare.

— Nimic, răspunse Bunicul, cu toate că ceva din cele povestite de bătrână îi reţinuse atenţia în mod deosebit.

— Tu ce-ai făcut, Panaitescule? Cum de te-ai întors aşa repede.

— N-am mai trecut pe la miliţia centrală. M-am dus la Sector. De-acolo am dat telefon la Prodan şi la laborator. Vitrina a fost spartă cu o cărămidă, dar nici în vitrină, nici în afara ei nu s-a găsit bucata cu care geamul a fost spart. Manechinul are pe el câteva amprente care aparţin mai multor mâini. S-ar putea foarte bine, cum zicea Prodan, să fie ale vânzătoarelor. În orice caz ar trebui confruntate. Doctorul a zis că-ţi lasă materialul acasă. Am impresia că se îngroaşă gluma, maestre.

— De ce crezi, Panaitescule, că se îngroaşă?

— Păi uite că vremea trece şi nu descoperirăm nimic. Eu te ştiu pe dumneata, dacă în prima zi n-ai ajuns cu precizie la o chestie, înseamnă că se lasă şmecheria cu săptămâni de tăvăleală.

— Panaitescule, asta e meseria, ce să-i faci?

— Ce să-i faci, ce să-i faci! Pe dracu. Ia să mi-l fi adus pe dumnealui, ăla de ziceai că-şi roade unghiile, la miliţie, şi pe domnişoara cu cheile şi să le fi tras un toc de bătaie, să vezi cum descopereai adevărul. Aşa? Deducţii şi chestii. Păi pă cuvânt dacă pe vremea comisarului Isbăşescu nu era mai bine. Cu lumea fină te purtai, domnule, fin, că ăia cel puţin plăteau fineţea cu paraua, da' cu ăilalţi, ce mai tura-vura, adevărul se scoate meştere, nu se spune. Ori dumneata umbli cu fineţuri şi chestii.

— Legea nu-ţi permite să baţi, Panaitescule. Eu n-am bătut şi n-am permis să se bată nici în trecut. La ce ne mai foloseşte atunci capul? Spune şi tu.

— Maestre, capul e bun când descoperi cu el câte ceva. Dar când nu descoperi, mai pui în mişcare şi palma. Că bătaia-i ruptă din rai. Adică ei omoară frumuseţe de fată, că mă uitai şi eu prin fereastră, şi noi cu săru-mâna. Ai să vezi că o să ajungem să plătim benzină şi din buzunar, iar de primă ce să mai zic? Nu mai ajunge omul să pună nimic de o parte. De mâncat mâncăm pe unde apucăm. Uite, e aproape miezul nopţii şi dumneata, la anii dumitale, în loc să fii în pat şi să visezi frumos, umbli pe drumuri. Sau n-am dreptate?

— N-ai dreptate, Panaitescule. Ia opreşte maşina!

Panaitescu opri maşina la marginea drumului. Bunicul deschise portiera şi coborî.

Îi făcu semn şi şoferului să coboare.

Bunicul ridică un deget în sus în semn de tăcere şi se uită la Panaitescu.

— Nu auzi nimic?

Panaitescu se uită în sus, apoi în jur şi ridică din umeri.

— Un greiere, Panaitescule. Primul greier pe care îl aud în acest an.

— Dom'le, da frumos o mai zice.

— Ca un înger, Panaitescule, ca un înger.

Se urcară din nou în maşină. Undeva un ceas bătea miezul nopţii.

14.

Înainte de a-şi face duşul obişnuit, Bunicul îşi făcu patul, apoi adună farfuria din care mâncase Alsacianul. Se uită cu atenţie la resturile rămase şi dădu din cap nemulţumit. Limba câinelui ocolise cu o precizie de milimetru vitaminele puse de Panaitescu în fiertura de orez cu lapte.

Alsacianul era trist. În ultima vreme fusese destul de neglijat din punct de vedere profesional şi, deşi n-o putea spune în vreun fel, acest lucru se vedea după limba care atârna neputincioasă pe lângă caninul mare de culoarea fildeşului învechit. Bunicul nu se uită prea multă vreme la câine. Se simţea vinovat. Încerca un sentiment de jenă pentru tovarăşul lui de viaţă şi de datorie. De data asta însă nu era vorba despre un furt sau de vreo misiune în care mirosul atât de încercat şi sigur al câinelui să-i poată fi de folos. Se afla fără îndoială în faţa unui caz deosebit. Zecile de metode pe care le întrebuinţase în cei aproape cincizeci de ani de activitate se supuneau riguros unor reguli pe care le verificase în practică nu o dată. Dar de data aceasta metodele lui nu dădeau rezultate. Cu mulţi ani în urmă, după aceste metode ştia cu ce criminal sau cu ce bandit avea de-a face. Criminalii îşi aveau personalitatea lor. Odată prinşi, delictele sau încercările lor

următoare, purtând amprenta aceleiaşi personalităţi, Bunicul ştia cu cine are de-a face. „Ăsta e Oacă", îşi spunea după ce vedea felul în care e mutilat cadavrul, sau „Ăsta e Partenie", după finețea cuţitului cu care criminalul îşi omora victima. Dar respectivii şi mulţi alţii, de care numai „Memoriile" Bunicului îşi mai aduceau aminte, erau oameni de meserie. Ioana Rarău nu fusese omorâtă de un criminal de profesie. Ea fusese omorâtă întâmplător, dar asta nu însemna că nu era vorba de crimă.

Bunicul se gândi la toate acestea, în timp ce apa şiroia pe el. Alsacianul îi aduse prosopul, dar Bunicul, fiind înaintea somnului, nu-şi frecă pielea până la roşu, aşa cum avea obiceiul să facă dimineaţa.

Se apucă să citească cartea adusă de doctorul Dobrescu, privind bolile psihice cele mai frecvente, care într-un fel sau altul duceau la crimă. Ştia că fără teza de doctorat a Cameliei n-o să poată face nicio comparaţie, dar cu toate astea – mai ales că nu-i era somn – apucă să studieze capitolul care răspundea în cel mai înalt grad presupunerilor sale. Rămase pe gânduri. Se ridică din pat şi începu să se plimbe prin cameră. Nu voia de fapt să se gândească. Ştia că după o asemenea lectură este bine să te odihneşti, ca a doua zi, cu mintea proaspătă, să poţi integra faptele concrete în datele teoretice pentru a vedea dacă din ele se putea naşte un întreg. Gândurile însă nu-i dădeau pace. Ştia că orice ar fi făcut n-ar fi putut dormi. Dintr-o veche experienţă ştia, de asemenea, că nu e bine să forţezi somnul. Somnul e ca dragostea, are nevoie de calm spiritual, ori el un asemenea calm nu avea acum. Se îmbrăcă, legă lesa de zgarda Alsacianului şi se îndreptă, pe jos, spre Cimitirul „Izvorul Nou". Nu era prima oară când se ducea la cimitir la o asemenea oră.

Îl salută pe portarul care îşi făcea singur pasienţe cu nişte cărţi soioase, îi lăsă în palma bătătorită cinci lei pentru o ţuică şi se

îndreptă, prin aleea principală, spre mormântul fostei lui soţii. Cu câteva zile în urmă curăţase mormântul şi cele câteva răsaduri dădeau semne de vigoare. Dintr-un sentimentalism pe care nu şi-l putuse explica, curăţase şi mormântul comisarului Isbăşescu, înmormântat alături şi tăiase cu foarfeca ramurile uscate ale trandafirului pe care îl sădise tot el cu cincisprezece ani în urmă. Îl sădise atunci din răutate, ca după înflorirea bobocilor să taie zilnic câte o floare, considerând că numai în felul acesta delicat se mai putea răzbuna pe fostul lui comisar. Niciodată nu fusese sigur că soţia lui îl înşelase, dar când Isbăşescu îşi cumpărase locul de veci lângă mormântul fostei lui soţii bănuielile deveniră pentru el certitudine.

Apoi anii trecură şi Bunicul deveni mai înţelegător, având uneori în forul lui intim, în afară de un zâmbet discret, şi o undă de înţelegere.

— Şmecheri, domnule, mari şmecheri, îşi spuse el şi se făcu că nu observă cum Alsacianul uda discret crucea de marmură a fostului lui şef.

Bunicul se aşeză pe o bancă şi se gândi la trecutele timpuri. Cu siguranţă că dacă Isbăşescu ar fi trăit i-ar fi dat acum cel puţin o soluţie limpede în cazul pe care îl avea de rezolvat. Fusese un om de meserie, neîntrecut chiar în meseria lui, îşi mărturisi Bunicul plin de respect faţă de această latură a activităţii lui Isbăşescu. Lucrase mulţi ani cu el, băuse nu o dată cu el, dar numai după moartea celor doi îşi pusese întrebarea de ce Isbăşescu îl trimitea numai pe el în provincie să rezolve cazurile cele mai grele şi care, de obicei, cereau foarte mult timp. Acum totul aparţinea trecutului. Trăise bine cu nevasta lui, asta era important. Acum, după cincisprezece ani, Bunicul era înclinat să ierte. Şi el avea să aparţină în curând pământului, ca şi cei doi, şi era bine, încă de

pe acum, să se pregătească să intre alături de „rival” în termenii amiciţiei de totdeauna.

Bunicul se ridică, se mai uită o dată la cele două cruci alăturate şi chiar zâmbi când văzu că trandafirul sădit la capul lui Isbăşescu prinsese în ţepii ramurilor lui şi crucea de alături. Deci era o înlănţuire şi pe dinăuntru şi pe dinafară, îşi zise el concesiv, ieşind din cimitir.

Nu mai voi să se întoarcă pe jos. Luă un taxi şi îi spuse şoferului că vrea să se plimbe.

— Unde, tovarăşe?

— În valoare de cincizeci de lei, pe unde vrei dumneata, spuse Bunicul şi mângâie coama de păr a câinelui, încă deasă.

Şoferul dădu drumul la radio şi se îndreptă spre Şosea. Aproape că ghicise gândul Bunicului, îl duse la Băneasa, în locul unde privighetorile cântă toată noaptea şi cei trei, Bunicul, şoferul şi câinele ascultară câtva timp vocea de aur a păsărilor. Bunicul ar fi vrut să spună că aici e raiul pe pământ, dar ca să nu pară ridicol în faţa omului necunoscut preferă să tacă.

Se întoarseră pe alt drum. Ajunseră pe şoseaua Ştefan cel Mare. Bunicul privea degajat vitrinele slab luminate. Ceva îi atrase atenţia.

— Opreşte, te rog, spuse Bunicul şi maşina se opri aproape de bordură, la vreo cincizeci de metri de locul unde văzuse cu o zi înainte vitrina spartă.

Geamul era înlocuit, iar în faţa lui, Bunicul îl recunoscu, după capul lui mare, pe Vincenţiu. Se uită la ceas. Era aproape două. Îl rugă pe şofer să mai înainteze câţiva metri şi Bunicul urmări faţa transfigurată a tânărului. Aşa cum stătea cu gura închisă, cu ochii mari şi negri, căscaţi spre manechinele din vitrină, Vincenţiu nu părea atât de respingător. Doar când râdea cu dinţii lui strâmbi chipul său căpăta trăsături stranii, animalice. Vincenţiu îşi ţinea o

mână pe sticla vitrinei şi o clipă Bunicul avu impresia că tânărul mângâie întinderea netedă a ferestrei. Da, aşa era, acum se vedea chiar bine cum mâna lui alinta pe sticlă formele melodioase ale şoldurilor femeii de carton, insensibilă în goliciunea ei de hârtie presată.

Vincenţiu observă maşina şi se depărtă de vitrină. Mergea agale, cu mâinile în buzunare. Când văzu că maşina rămâne pe loc, paşii îşi pierdură din grabă. După primul colţ tânărul dispăru.

Bunicul dădu cincizeci de lei şoferului, deşi ceasul arăta numai treizeci şi cinci, şi coborî împreună cu Alsacianul. Se postă într-un colţ întunecos ca să nu poată fi văzut, şi în acelaşi timp ca să aibă un câmp vizual larg. Voia să ştie dacă tânărul se întoarce acasă. Mult timp nu văzu nimic. Crezu la un moment dat că Vincenţiu a venit mai repede. Se înşelase. Din umbra unei case apăru tânărul. Parcă avea un mers de somnambul. Din când în când râdea, apoi râsul tăcut îi murea pe buzele strânse pungă.

Spre mirarea Bunicului, Vincenţiu ocoli casa, apoi, prin spatele ei, începu să urce, cu ajutorul unei frânghii. Fereastra de la camera lui se vedea deschisă. Cu o repeziciune de nebănuit, tânărul ajunse în câteva secunde la fereastra încăperii lui. Sări înăuntru. La câteva secunde, sfoara începu să se urce şi ea, până ce capătul de jos, înnodat, dispăru. Fereastra se închise. Bunicul rămase perplex. Se întoarse acasă. Aţipi cu greu, spre dimineaţă.

15.

Ora şase dimineaţa îl găsise pe Bunic în picioare. Îşi făcu duşul rece, fără să-l alterneze cu cel cald. Era grăbit. Lăsă ceva de mâncare câinelui, se îmbrăcă şi nu uită să-şi pună dintr-o vază, devenită cu timpul pepinieră, un boboc nou de trandafir de culoarea sângelui.

Panaitescu, trezit de clopotul de catedrală al soneriei, veni în izmenele lui scurte, care de fapt erau lungi până mai jos de genunchi, deschise şi se grăbi să se bage din nou în pat. Bunicul îl scutură zdravăn de câteva ori şi şoferul, pe tăcute, se sculă, căscă de câteva ori, şi după ce execută câteva mişcări de gimnastică, mai mult din coate, se îmbrăcă. Îşi trecu o mână prin barbă, se uită în oglindă şi se întoarse spre Bunic.

— M-am bărbierit aseară, ce zici, maestre, merge? Merge, conchise tot el şi luând o gură de apă amestecată cu un dezinfectant făcu o scurtă gargară. Bântuia o gripă cu o denumire ciudată şi Panaitescu, cum mărturisise nu o dată, nu se temea în privinţa propriei lui fiinţe decât de femei şi de gripă, ambele având, după părerea lui, cam aceeaşi perioadă de incubaţie.

Buickul porni fără nazuri şi Panaitescu dădu din cap a mirare de atâta supuşenie din partea motorului.

O găsi pe Doina Ciumedrea pieptănându-se în faţa oglinzii mari de pe perete. Nu păru de loc mirată când îl văzu pe bătrân, iar mişcările ei erau cu mult mai sigure decât fuseseră cu o zi înainte. Cafeaua aburea într-o ceaşcă şi Bunicul se uită cu jind spre ea.

— Vă pregătiţi de slujbă, domnişoară? întrebă el, privindu-şi unghiile frumos îngrijite.

— Am o probă la nouă. Peste două săptămâni prezentăm câteva noi modele de vară. Nu vreţi o cafea? Puteţi s-o serviţi pe aceasta. Eu o să-mi fac alta după ce o să mă îmbrac.

Bunicul voi să se aşeze pe ceva, dar cum în cameră nu erau răspândite pe jos decât pernele triunghiulare, renunţă. Doina nu se duse în baie, ca data trecută, să-i aducă scaunul pliant, şi bătrânul înţelese că fata nu dorea ca el să zăbovească prea mult. Aşa cum se pieptăna, îmbrăcată în halat, Bunicul zărea la fiecare mişcare mai zvâcnită a mâinii drepte un picior ce se lăsa descoperit până sus. Se uită cu atenţie şi îşi zise în sinea lui că fata nu în zadar îşi alesese meseria de manechin.

Cafeaua era amară, aşa cum îi plăcea Bunicului.

— Aţi venit pentru Ioana, nu-i aşa? I-am strâns lucrurile într-o valiză. Am să le duc maică-si.

— Domnişoară Doina, unde aţi fost ieri pe la orele patru şi jumătate? Aţi plecat spre Balta Albă.

Doina se opri din pieptănat. Se uită la Bunic într-un fel ciudat şi atunci bătrânul văzu în ochii ei nespus de mari şi de migdalaţi acele luciri neplăcute de care îi vorbise Profira Rarău. Luminiţele se stinseră într-o fracţiune de secundă şi fata îşi reluă pieptănatul.

— Nu ştiam că sunt urmărită.

— Domnişoară, să nu mi-o luaţi în nume de rău, dar până la descoperirea făptaşului, vrând nevrând suntem obligaţi să luăm toate măsurile care ne-ar putea duce la adevăr. În privinţa dumitale, te rog să fii liniştită, n-am preconizat încă nimic. Cu totul întâmplător, trecând cu maşina, te-am zărit. Mi-am şi zis că ai un mers frumos. ' De fapt o fată cu o asemenea meserie trebuie să fie ireproşabilă în îmbrăcăminte şi în gesturi, ori unde ar fi.

— Am fost la o prietenă.

— Aş putea să aflu şi eu cum o cheamă?

— De ce? întrebă Doina scurt şi pentru o clipă ochii i se măriră.

— Simplu, ca să verific dacă aţi fost într-adevăr la o prietenă.

— Pur şi simplu nu vreau să vă spun, zise ea râzând şi se îndreptă spre baie.

Câtva timp se auzi duşul curgând.

— Nu vă spun deoarece îmi place să plutească asupra mea un văl de mister. Cred că aşa sunt mai interesantă.

— Domnişoară, pentru mine nu poţi fi interesantă decât într-un singur fel, ca prietenă a Ioanei. Dar dacă nu vrei să-mi răspunzi la această întrebare, am să-ţi mai pun câteva şi ca să nu-ţi mai ofer posibilitatea să te învălui în misterul care te atrage atât, am să răspund tot eu.

— Vă rog chiar, cu plăcere.

Zgomotul făcut de duş încetă.

— Acum un an, în luna aprilie, ai dat examen de şofer. N-ai reuşit. Nu ştiu dacă ieri te-am întrebat sau nu asupra acestui amănunt, sunt însă sigur că dumneata nu mi-ai spus nimic despre el. Mai mult decât atât, acum exact o lună de zile, în Colentina, la un atelier, ai comandat trei chei pentru o maşină Fiat o mie trei sute. Banal amănunt, din moment ce nici despre el n-ai amintit. Voiam să spun, domnişoară, că exact cu o zi înainte, o maşină a omorât o fată care era prietena dumitale cea mai bună, din câte ai mărturisit. A fost omorâtă de maşină sau a fost omorâtă înainte, asta voi afla. Dumneata ai locuit în această cameră cu această fată; mai mult, după cum se vede, aţi dormit în acelaşi pat. Ieri păreai distrusă de întâmplare, azi te văd calmă şi liniştită. De unde deduc că între emoţia de ieri şi liniştea de azi a intervenit ceva important pentru mine şi acest ceva important vreau să-l aflu. Poate liniştea ţi-a venit chiar de la acea prietenă la care ai fost ieri şi pentru că am şi eu neliniştile mele în privinţa dumitale, aş vrea să mă duc la ea să capăt doza necesară de linişte. Altfel te voi nelinişti din nou.

Doina apăru după câtva timp îmbrăcată doar în furou, considerând, probabil, că vârsta Bunicului îl scotea pe acesta din rândul bărbaţilor. Îşi scoase casca de pe cap şi părul, legat între timp cu o fundă mov, se împrăştie în culorile lui de abanos, pe spate.

— Nu vrei să-mi dai niciun răspuns, domnişoară?

— Tot ce-aţi spus dumneavoastră este adevărat. Ce să vă mai spun? Am fost la prietena mea, Elisabeta Vîrlan, manechin şi ea. Puteţi să controlaţi. Strada Albă, numărul cinci.

Bunicul observă că ochii Doinei se adumbresc, apoi devin din ce în ce mai strălucitori.

— Vreau să vă spun că nu mă pot duce la lucru cu ochii roşii. N-am să pot spune nimănui c-am plâns pentru că a venit la mine un om care mă bănuieşte.

— Lacrimile au o mare calitate, domnişoară, spală şi fac ochii mai frumoşi, cel puţin aşa îmi spunea mama când eram mic. Dar eu te rog să nu plângi şi nici să nu crezi că te bănui de ceva. Nu te bănui de nimic. Am vrut doar să te pun în gardă că nu e bine să-mi ascunzi nimic. Sunt însă convins că după ce vei ieşi de aici te vei opri la primul telefon şi-i vei da de veste Elisabetei că s-ar putea să mă duc la ea; mai mult, sunt sigur că o vei ruga chiar să-mi spună că dumneata şi nu altcineva a vizitat-o.

Doina trânti pieptenul pe podea şi se aruncă aşa cum era îmbrăcată pe pat. Spatele îi tremura din pricina plânsului.

— Deci, domnişoară, unde ai fost ieri?

— La fratele Partenie.

— Nu ştiam că ai şi un frate în Bucureşti.

— Nu este fratele meu, spuse Doina, fără să-şi ridice faţa din pernă. Este frate de cruce.

— Cum frate de cruce? Doar nu vrei să-mi spui că eşti credincioasă?

— Ba sunt. Puţinul pe care l-am reuşit în viaţă, l-am reuşit cu ajutorul credinţei.

— Şi ce ai făcut la acest frate al dumitale de cruce?

— M-am rugat pentru sufletul Ioanei. Şi ea a fost acolo de câteva ori.

— Şi unde poate fi găsit acest frate?

Doina tăcu. Se ridică de pe pat şi se şterse la ochi. Pe chipul ei se întipări o asemenea linişte, încât bunicul îşi dădu seama că nu va afla niciodată adresa fratelui Partenie.

— Nu vă spun.

— Nu-i nimic, domnişoară. Am să-l găsesc eu şi fără ajutorul dumitale.

— Nu cred că o să-l găsiţi. Sunt mulţi credincioşi. Fiecare casă este în acelaşi timp şi casa lui.

— Are vreo legătură acest frate cu ceea ce i s-a întâmplat Ioanei?

Doina tăcu, muşcându-şi buza de jos.

— Da sau nu?

— Niciuna.

— Dacă nu mă înşel e vorba de o sectă religioasă şi nu de o biserică obişnuită.

— Nu mă întrebaţi. Nu am ce spune.

Bunicul începu să se plimbe prin cameră. Îşi aprinse o ţigară, fără să mai ceară îngăduinţa Doinei. Se opri în faţa raftului cu cărţi prins de perete şi se uită la puţinele titluri aranjate între două bibelouri. Bunicul se opri asupra unei cărţi şi o trase din raft. Cartea era intitulată „Moartea unui manechin”.

— Domnişoară, nu vreau să insist asupra unor lucruri, care văd că sunt legate de sufletul dumitale. Mă interesează însă să ştiu, nu te-a frapat asemănarea dintre ceea ce s-a întâmplat cu Ioana şi acţiunea acestei cărţi?

Doina se uită cu atenţie şi se încruntă.

— N-am citit-o. Ioana a zis că-i proastă.

— Dar cheile de la maşină, domnişoară, din dispoziţia cui le-ai făcut?

Doina se aşează pe pat. Era calmă. Ochii ei mari voiau să se agaţe de ceva, dar nu reuşeau. Se uita în toate părţile, căutând ceva cu disperare.

— Am învăţat să conduc pe maşina lui Vasile. Primele lecţii el mi le-a dat. A fost şi Ioana cu noi. Aş fi dorit foarte mult să am o maşină. Şi cum ştiam că n-o să am, am vrut măcar să ştiu să conduc. Acum o lună, când părinţii lui Vasile au fost plecaţi la mare, l-am rugat să-mi împrumute şi mie maşina. Vasile a zis că nu mi-o împrumută. M-am supărat. Dar am văzut cheile pe bufet şi mi-am dat seama că Vasile mă minte. Am luat cheile şi am coborât. Cu toate astea maşina nu era garată în faţă, ca de obicei. După o zi m-a căutat şi a zis să-i dau cheile. Uitasem de ele. Am căutat în poşetă. Am găsit numai una. Am comandat încă două. Am stat acolo până mi le-a făcut. I le-am dat lui Vasile.

— Domnişoară, am impresia că fratele Partenie şi credinţa lui n-au influenţat prea mult cugetul dumitale. Dar ceea ce n-a făcut el, să ştii că o să facem noi. E ora opt, grăbeşte-te să nu întârzii, mai spuse Bunicul şi vârând cartea de aventuri în buzunar coborî scările. Avea în gură un gust amar.

16.

Tot drumul până în strada Lăpuşneanu, Bunicul nu scoase o vorbă. Îi întinse romanul „Moartea unui manechin" lui Panaitescu şi acesta, de bucurie că gândurile lui se adevereau, era mai-mai să-l bage cu maşină cu tot în Dâmboviţa.

— Ar trebui, Panaitescule, să fii mai atent.

— Iartă-mă, maestre. Eu îţi spusei de la început că e aşa. Cartea e baza. Dacă mă ascultai de la început, acu poate eram cu mult mai departe cu afacerea. Aşa, batem pasul pe loc.

Bunicul se uită la Panaitescu cu asprime şi şoferul îşi dădu seama că a întrecut măsura.

Panaitescu începu să fluiere o melodie.

— Fals, Panaitescule.

Buickul opri pe dreapta, în locul indicat de Bunic, şi înainte ca acesta să iasă, şoferul spuse:

— Fluier de patruzeci de ani şi nu o dată aţi spus că fluier ca un înger. Acum dintr-o dată e fals. Păi ce crezi, maestre, că m-ar fi ales în corul Sfintei Treimi acum treizeci de ani dacă cântam aşa cum ai zis mata? Nu eşti în toane bune, maestre. Şi p-ormă să ştii că nu mai am bonuri de benzină şi aş vrea să mă tund şi eu.

Bunicul zâmbi. De câte ori îl pedepsea pe şofer cu câte ceva, riposta acestuia venea imediat. Scoase din portofel cinci bonuri a douăzeci de litri şi două sute de lei. I le dădu lui Panaitescu.

— Pe măsură ce îmbătrâneşti, dragă colega, devii tot mai pragmatic. Am un capitol întreg asupra acestei laturi a caracterului tău. Am să-ţi dau să citeşti, spuse Bunicul, deschizând portiera.

Panaitescu auzise nu o dată cuvântul „pragmatic" pe care îl pronunţase Bunicul şi, ca de obicei când nu înţelegea ceva, prefera, până avea să afle exact ce anume voise să spună Bunicul, să se simtă jignit. Iar semnul suprem al jignirii era colţul drept, cel fără lavandă, al mustăţii, pe care şi-l băga în gură.

Bunicul îl văzu şi-i zâmbi.

— Colega, îi spuse Bunicul, te duci până la Alexiu şi-l rogi două lucruri. Întâi să-ţi dea teza de doctorat a Cameliei, dacă a sosit de la Timişoara, şi adresele tuturor sectelor religioase din Capitală. Vezi dacă găseşti vreo adresă prin cartierul unde ai pierdut-o ieri pe Doina Ciumedrea. Am impresia că suntem pe drumul cel bun, colega, şi o mare contribuţie ai de data asta şi tu. Ştii că nu-mi place să-ţi ascund adevărul.

Panaitescu îşi dădu seama că Bunicul exagerează în aprecieri, dar, ca întotdeauna, fu incapabil să reacţioneze altfel la laude. Orice urmă de supărare se topi într-o clipă în el şi Bunicul îşi recăpătă în ochii lui aureola de apostol.

— Am înţeles, maestre. Ai bani de cheltuială? N-aş vrea să te las... Că eu nici n-am nevoie...

— După ce termini eşti liber. Spune-i domnului Alexiu că după-masă la patru am să trec pe la el. Eu am să mă descurc. De altfel, de câtva timp mi-e dor, Panaitescule, de o fasole cu cârnaţi afumaţi. Îmi face al dracului de rău la ficat, dar când o mănânc încerc fericiri nebănuite. Eu zic că în viaţa noastră fericirea este mai presus de un ficat oarecare. Ce zici?

— N-o să prăjesc ceapa prea tare. În loc de untură pun ulei. Pun murăturile în puţ.

— Atunci, Panaitescule, diseară vreau să mor de fericire.

— Nicio grijă, maestre, am un chil de bicarbonă.

Bunicul coborî. Ocoli o stradă ca să ajungă în spatele blocului pe unde urcase Vincenţiu Scurtu. Prefera scara de serviciu ca să nu-l vadă cineva unde merge. Înainte de a ajunge pe primul palier auzi pe cineva coborând şi grăbit se ascunse în dosul unei nişe. Era o femeie. Avea într-o mână o farfurie, iar în cealaltă, o lumânare şi o cutie de chibrituri. Bunicul aşteptă până ce femeia coborî în pivniţă, apoi, cu paşi de pisică – Bunicul umbla cu

pantofi cu talpă din crep – urcă la etajul al doilea unde locuia familia Scurtu. Sună de câteva ori şi, ca şi prima dată, Leonte Scurtu deschise, fără să întrebe cine e şi fără să se mire că în faţa lui era omul miliţiei.

— Singur, domnule Leonte?

— Singur. Soţia e de gardă, Vasile e la bibliotecă, iar Vincenţiu, probabil, undeva la plimbare.

— Nu vă e teamă să-l lăsaţi singur pe Vincenţiu?

Leonte se aşează pe scaun, îl pofti şi pe Bunic, apoi îşi strânse hârtiile cu cifre din faţa lui.

— Lucrez pentru bufetul „Bihorul”, pun la punct gestiunea chelnerilor. De la contabil-şef, la ce fac acum, ar putea părea ruşinos, dar munca pentru mine n-a fost niciodată o ruşine. Cât despre Vincenţiu, de ce să-mi fie teamă să-l las singur?

— Domnule Leonte, dumneavoastră nu sunteţi tatăl lui, dar după câte îmi dau seama n-aţi făcut niciodată vreo deosebire între un copil şi celălalt. Nu-i aşa?

Leonte îşi masă cu mâna dreaptă degetele palide de la mâna paralizată.

— N-ar fi chiar adevărat dacă v-aş da dreptate. Lui Vincenţiu i-am acordat totdeauna mai mare atenţie. Mi se părea firesc. Între doi copii eşti de obicei mai aproape de cel care e mai nefericit. Dumneavoastră n-aţi face la fel?

— Probabil că da, dar cu grijă maximă ca să nu-l rănesc prea mult pe celălalt. De fapt, nu-i menirea mea să mă amestec în asemenea treburi. Aş vrea doar să vă întreb dacă Vincenţiu n-are unele apucături ciudate care v-ar fi putut da de gândit?

Leonte încetă să-şi mai maseze mâna.

— Să ştiţi că orice bănuială în privinţa lui, domnule, este falsă. Cel mai liniştit copil din câte mi-a fost dat să văd. Este conştient însă de starea lui şi are momente de cumplită melancolie. Soţia

spune că va trece în curând şi peste starea asta. Vrem să-i găsim un post, ceva de lucru. Cu toate că a făcut şcoala acasă, să ştiţi că este foarte pregătit. Am încercat să-i găsesc o slujbă. N-am putut. Acum îl iniţiez în contabilitate. La un bufet de cartier, într-o cameră separată, ca să nu-l vadă lumea, ar putea lucra. De fapt acesta este singurul lucru anormal, faţa lui.

— Iertaţi-mă că insist, spuse Bunicul, totuşi, n-aţi remarcat nimic deosebit la el?

— Nu, domnule. Aş putea spune că Vasile este din acest punct de vedere mai ciudat. Faptul că n-a reuşit la facultate l-a durut îngrozitor. Eu aş fi preferat să se înscrie la o şcoală tehnică. După mine este mai de viitor. Camelia n-a vrut şi cred că n-a fost prea greu să-l convingă şi pe el. Există la tinerii de azi o spaimă de orice nu înseamnă universitate. Din această pricină s-ar înscrie la orice facultate, chiar fără vocaţie, numai facultate să se cheme. Fundamental greşit. O meserie practică, concretă, a fost şi va rămâne pentru totdeauna o brăţară de aur.

— Domnule Leonte, spuse Bunicul privind undeva în podea, vă înţeleg raţionamentul pentru care mi-aţi ascuns că Vasile o cunoştea pe Ioana. Mai mult, în preziua accidentului Ioana a fost aici. E adevărat?

Leonte se încruntă.

— Cine v-a spus?

— Ce importanţă are? Ştiu, cuvântul dumneavoastră de ordine a fost să tacă toată lumea şi nu pentru că aţi fi avut de ascuns ceva, ci din comoditate şi din dorinţa de a nu fi sâcâiţi.

Oricum, prezenţa unui om ca mine, mereu punând întrebări şi, de ce să vă ascund, şi suspicios, nu vă face plăcere. S-ar putea totuşi ca în casa dumneavoastră să nu existe acea înţelegere deplină pe care oamenii sunt tentaţi să o afişeze în faţa străinilor. Ori eu sunt un străin şi pe deasupra bătrân şi cicălitor.

Leonte se ridică. Intră în baie şi Bunicul îl văzu prin uşa deschisă cum înghite una după alta două pastile.

— În fiecare zi am migrene, spuse el când se întoarse. Cred că Vasile v-a spus.

— Să spunem că el, sau altcineva, ce importanţă are?

— Într-adevăr, poate nu mai e în casa noastră armonia de la început. Dar n-aş putea spune că nu există armonie.

— Cum poate să existe armonie, domnule Leonte, când dumneavoastră o bănuiţi pe soţia dumneavoastră? Dumneavoastră vă complăceţi în această situaţie, deşi n-o doriţi nicio clipă.

— Copiii exagerează, domnule comisar, copiii exagerează. Cred că am exagerat şi eu văzând altceva în această prietenie a Cameliei cu doctorul Pătraşcu. Şi pentru că se pare că ştiţi incomparabil mai multe decât îmi închipuiam, vreau să vă spun cu toată sinceritatea, că dintr-o prostie am făcut o dramă. Am primit la birou o anonimă. N-am avut niciodată vreun dubiu asupra mariajului nostru. Poate de aceea la citirea acelei scrisori am fost atât de puternic atins. Toate lucrurile pe lumea asta mi le puteam închipui, numai ceva jignitor din partea soţiei mele nu. În această stare am venit acasă. Să nu credeţi totuşi că accidentul cu congestia a fost rezultatul acelei discuţii. Nu. Discuţia l-a determinat. Aveam tensiune şi nu ştiam. Am fost pripit în privinţa soţiei mele. Vreau să vă spun că am bănuit-o. Am bănuit-o la început. Ea l-a cunoscut pe Pătraşcu din facultate. S-au reîntâlnit la Bucureşti. Ştiţi poate că mulţi ani noi am locuit la Timişoara. Ştiu şi faptul că în facultate Camelia l-a iubit foarte mult. Cine nu iubeşte când e student? După mulţi ani el a început să vină în casă la noi. Cred că Vasile greşeşte profund, aşa cum am greşit şi eu. Camelia, în afară de Vincenţiu, nu mai are altă viaţă. Şi o înţeleg. E copilul ei.

— Dar grija aceasta exagerată pentru un singur membru al familiei nu v-a dat niciodată de gândit?

— Mi s-a părut şi mie exagerată, chiar împinsă dincolo de limitele normalului. Pe urmă am înţeles. Pe de o parte, dragostea de mamă, pe de altă parte, ambiţiile ei profesionale. Nu uitaţi că are zeci de studii publicate în ţară şi în străinătate. Acum, după atâţia ani de căsnicie, îmi dau seama că ea de fapt s-a căsătorit ca să aibă liniştea necesară studiului.

— Soţia dumneavoastră se ocupă singură de Vincenţiu?

— Cu Pătraşcu, aşa cum de altfel se ocupă şi de mine.

— Pătraşcu nu e căsătorit, nu-i aşa?

— Nu.

— Domnule Leonte, sunteţi amabil să mă lăsaţi să văd camera lui Vincenţiu?

Leonte zâmbi.

— Văd că nu aveţi încredere în ce vă spun eu.

— Şi încrederea are nevoie uneori de control, domnule Leonte.

Leonte deschise uşa care dădea din dormitorul lor în al copilului. Bunicul îl urmă. Era o cameră de câţiva metri pătraţi, cu ceva mai mare decât încăperea în care locuia Lászlo Éva. În afara de un pat şi un dulap, un lighean, o noptieră şi nişte greutăţi pentru gimnastică nu mai era nimic.

— Asta-i tot, domnule. Camelia a vrut să-l aibă lângă ea.

Bunicul se uită la fereastră şi remarcă pervazul ros la muchii. Sub fereastră era caloriferul şi Bunicului nu-i fu greu să înţeleagă de unde lega Vincenţiu frânghia.

— Nu vreţi să deschideţi dulapul, domnule Leonte, şi vă rog insistent să nu vă supăraţi.

Leonte zâmbi în continuare şi deschise cele două uşi. Înăuntru nu erau decât haine şi lenjerie de corp.

— Ce anume vă interesează? întrebă Leonte, Vreau să vă fiu de folos cu tot ce pot.

Bunicul observă bunăvoinţa exagerată a lui Leonte şi acest lucru îi dădu de gândit.

Bunicul trase unul din cele două sertare ale dulapului şi văzu o frânghie. Era desigur aceeaşi pe care o văzuse în noaptea trecută, cu singura deosebire că, acum, frânghia nu i se mai păru atât de groasă, dimpotrivă, avu chiar bănuiala că cu greu ar fi putut suporta greutatea lui Vincenţiu.

— O ţine ca amintire. Probabil v-a spus Camelia. Înainte cu zece ani, Vincenţiu nu se putea ridica din pat singur. Ca să-l ajute, Camelia a cumpărat această frânghie. Am legat-o de calorifer. Vincenţiu se ţinea de ea cu mâinile şi aşa se ridica.

Bunicul închise sertarul. Pe noptieră văzu o tavă cu medicamente şi o trusă cu o seringă. Citi etichetele de pe cutii, dar nu înţelese nimic. Nu avusese în viaţa lui de-a face cu medicamente, iar cu doctorii numai în situaţii când erau implicaţi în diferite cazuri sau când avea nevoie de sfatul lor în prinderea infractorilor.

— Sper că n-aţi găsit nimic compromiţător, spuse cu ironie Leonte.

— N-am intrat aici ca să găsesc lucruri compromiţătoare, domnule Leonte.

Cu discreţie, Bunicul făcu să-i cadă din mână cutia cu chibrituri. Se aplecă să o ridice. Se uită sub pat. Nu observă nimic. Îi trecură prin minte cele declarate de László Éva cu privire la fata văzută în dulap. Într-adevăr, dulapul era destul de mare şi de înalt ca cineva să poată sta în el în picioare. Femeia de serviciu nu avusese halucinaţii, de asta era sigur. Cine putuse însă să se ascundă în dulap şi mai ales de ce?

Bunicul observă pe chipul lui Leonte o urmă de teamă. Buza de jos îi tremura uşor. Mai mult ca sigur că Leonte îşi dădea seama ce anume căuta Bunicul. Îşi dădea seama şi era îngrijorat...

Bunicul intră din nou în sufragerie.

— Vă rog să-i spuneţi lui Vincenţiu că azi la ora douăsprezece vin să stau de vorbă cu el.

Leonte se încruntă.

— Domnule, nu cred că e bine să vorbiţi cu el. Sau, dacă fără el nu se poate, aş prefera ca de faţă să fie şi Camelia. La sensibilitatea lui i se poate întâmpla orice.

— Ce anume credeţi că s-ar putea întâmpla? Doar dumneavoastră mi-aţi spus că în afară de o figură nu prea arătoasă, n-are altceva nimic. De altfel şi în privinţa figurii aş vrea să vă contrazic. Cred că exageraţi.

Bunicul ieşi. Coborî scările şi părăsi clădirea prin intrarea principală. Chiar în faţă se afla o staţie de tramvai. Îşi aprinse o ţigară şi se uită cu coada ochiului spre geamul de la sufrageria familiei Scurtu. Perdeaua era dată uşor la o parte. Leonte îl urmărea. Sosi tramvaiul şi Bunicul se urcă.

La prima staţie coborî şi se întoarse. Ocoli din nou clădirea şi intră prin intrarea de serviciu. Coborî scările spre pivniţă. Înainte de a intra pe culoarul boxelor, ascultă din nou. Nu se auzea niciun zgomot. Aprinse mica lanternă de buzunar şi înainte de a se uita prin laturile boxelor, căută un loc unde la nevoie să se poată ascunde... Nu găsi niciunul. Învârti comutatorul electric. Lumina nu se aprinse.

Erau şapte boxe şi o clipă Bunicul se temu că în afară de această pivniţă mai putea exista şi alta, deoarece blocul avea mai mult de şapte familii. Începu să cerceteze cu lanterna fiecare despărţitură. Murături, lucruri vechi, cărucioare de copii, sănii şi peste toate astea un miros de varză. Descoperi într-o boxă şi

putina. Nu ştia dacă familia Scurtu avea sau nu repartizată vreo boxă, dar Bunicul îşi zise că cel de-al şaptelea simţ nu-l putea înşela. Într-adevăr, nu se înşelase. Spre mijlocul coridorului zări printre scânduri o masă medicală veche şi Bunicul îşi zise că în cazul în care în bloc nu locuia şi alt medic, masa mai mult ca sigur că aparţinea Cameliei. Lumina lanternei nu era însă atât de puternică încât să poată distinge, în amestecătura de vechituri, ceea ce căuta. Deodată rămase trăsnit... Dintr-un sac se vedea un picior. Lanterna aproape că îi căzu din mână. Îşi reţinu cu greu un strigăt de uimire. Cu toată experienţa, de mult nu mai încercase un asemenea sentiment de teamă... Auzi o uşă deschizându-se, apoi paşi grăbiţi se făcură auziţi coborând spre locul unde se afla el. Alergă spre capătul coridorului şi stinse lanterna. Inima îi bătea în piept gata să se spargă. Aproape că avea convingerea că făcuse o imprudenţă. Alexiu îi dăduse un pistol. Îl refuzase. Nu mai avea vigoarea de altădată, ca la nevoie să se poată apăra singur.

În lumina de afară care răzbătea prin uşa deschisă a pivniţei Bunicul îl zări pe Leonte. În mână avea o lumânare. Chipul lui părea de ceară. Bunicul mai observă că, deşi eşarfa de la gât îi susţinea mâna paralizată, degetele aceleiaşi mâini erau în stare să ţină o lumânare. Leonte se opri în faţa boxei. Deschise lacătul du o cheie şi intră. Mai bine de un sfert de oră, în pivniţă se auziră lovituri de ciocan, sau în orice caz lovituri pricinuite de un obiect tare şi apoi un zgomot pe care nu-l putuse suporta niciodată, acela făcut de un carton rupt. După câtva timp Leonte ieşi cu un sac sub braţ şi, cu lumânarea stinsă, se îndreptă spre ieşire. Nu, nu spre ieşire. În capătul opus al coridorului se aprinse o lumină şi Bunicul văzu că Leonte intră într-o altă încăpere. Încet, pe vârful picioarelor, se apropie. Se opri în spatele uşii şi urmări cu atenţie mişcările lui Leonte. Acesta învârti robinetul şi aprinse

gazul la soba mare în care era zidit cazanul de rufe, apoi vărsă în cazan conţinutul sacului. Dădu apoi drumul la apă şi acoperi cazanul cu capacul, după ce înainte se uită cu atenţie înăuntru. Se scutură apoi cu mâna sănătoasă, stinse lampa şi ieşi. De sus, Bunicul îl auzi discutând cu o femeie.

— Ce mai faceţi, dom' Leonte, cum vă mai simţiţi?

— Mai bine. Să ştiţi că eu am dat drumul la foc la cazan. Azi e ziua noastră de spălat.

O uşă se deschise sus, apoi alta şi liniştea se aşternu din nou.

Bunicul intră în spălătorie. Ridică capacul cazanului şi apropie lanterna. În apă pluteau resturile unui manechin. Din pricina apei începeau să i se descompună trăsăturile, să se înmoaie, dar cu toate acestea, Bunicul putu să observe că ceafa manechinului e zdrobită. Poate în acel loc lovise Leonte cu ciocanul. Puse capacul la loc şi cu aceeaşi precauţie cu care intrase, ieşi. Afară era un soare cald. Bunicul respiră adânc de câteva ori.

17.

Spre surprinderea lui, îl văzu pe Panaitescu ieşindu-i în întâmpinare.

— Maestre, am fost la Alexiu, el a zis să te caut. Chestia aia de la Timişoara nu soseşte decât cu avionul de după-masă. Da mi-a spus ceva, maestre, de, pă cuvânt, cazi în fund. Te-a căutat Gogu şi cum nu te-a găsit, l-a sunat pe Prodan. După analize şi alte chestii, zice că n-a curs sânge suficient din locul lovit. Gogu zice

că Ioana a fost moartă cu mult înainte, da ce să-ţi spun eu, nea Gogu a lăsat vorbă să treci pe la el.

Bunicul îşi duse o mână la stomac. Oboseala şi foamea începeau să-şi spună cuvântul. Intrară într-un birt. La început, Panaitescu se codi spunând că lui nu-i e foame, că ţine cură de slăbire, dar când Bunicul îi spuse că e invitatul lui, Panaitescu, mai făcând un moft, primi invitaţia cu plăcere. Bunicul mâncă un iaurt cu pâine prăjită, iar Panaitescu două cotlete.

— Se îngroaşă gluma, maestre, spuse Panaitescu, ştergând cu un miez de pâine grăsimea rămasă în farfurie.

— Am impresia că am prins o pistă, Panaitescule.

Bunicul îi povesti cu de-amănuntul tot ce se întâmplase, tot ce vorbise cu Leonte.

— Şi crezi că urâtul ăla cu cap de broască a omorât-o?

— Deocamdată n-am dreptul să cred nimic. În orice caz, azi sunt mult mai deştept ca ieri.

— Era să uit, maestre, spuse Panaitescu şi grăbit se căută în buzunarul hainei. Uite, asta mi-a dat-o Alexiu. Sectele astea, în afară de două, băieţii le filează de mult. „Ce să le faci oamenilor dacă se adună în case şi se roagă?", a zis Alexiu. Să se roage în pace, numai să nu strice ordinea publică. Da uite, astea două, şi Panaitescu îi arătă ceva scris pe hârtie, îşi schimbă sediul după fiecare întâlnire. Sunt greu de urmărit, mai ales că, sub prestare de jurământ, niciun credincios n-are voie să mărturisească nimic, altfel e jale.

— „Secta divină", citi Bunicul, apoi strâmbă din buze.

— Ultima întâlnire a avut loc în Balta Albă, în Blocul F 2, strada Cactusului.

— Ce nume dau şi ăştia la străzi!

— O fi vreun mexican pe acolo pe unde se dau nume străzilor, spuse Panaitescu şi începu să se scobească în dinţi cu un capăt de chibrit, ascuţit de el cu cuţitul.

— Hai la Gogu, spuse Bunicul după ce plăti. Cred că te-ai săturat, Panaitescule!

— Eu totdeauna mă scol de la masă flămând. Asta e deviza mea. Am citit într-o carte că aşa, unul a trăit o sută de ani. Dacă era după poftă, ar mai fi trebuit să mănânc încă trei fripturi. Da' să ştii că mă revanşez, maestre. Amânăm fasolea pe mâine. Azi o să fie o zi grea. Cum gătesc eu nu găteşte nimeni pe lume... Ce crezi dumneata că de florile mărului la cele mai mari restaurante şefii bucătari sunt bărbaţi?

Urcară în maşină. Buickul făcu nazuri, dar până la urmă, scoţând prin ţeava de eşapament un nor de fum, porni.

Îl găsiră pe Gogu stând trist în biroul de lângă sala de autopsii. Nici nu-i privi pe cei doi când intrară şi după ce-i văzu nu voi să-i bage în seamă.

— Ce ai, Gogule?

— Meştere, sufăr cumplit. Eu care am tăiat la viaţa mea atâtea cadavre, că aş putea pietrui şoseaua cu ele de aici până la Giurgiu, nu pot, domnule, să bag bisturiul într-un trup tânăr şi frumos. Fata aia de ieri m-a înnebunit. N-am putut să mă ating de ea. Dacă nu era miliţia şi rudele aş fi congelat-o, zău, ca să arăt lumii cât de nedreaptă e viaţa cu unii oameni.

— Vino-ţi în fire, Gogule, ce Dumnezeu! spuse Bunicul, când văzu în ochii lui Gogu lacrimi pregătite să se rostogolească la vale pe obraz.

— Ce să-mi viu în fire? Eu n-am copii, meştere, şi cât aş fi vrut să am. Iar dacă aş fi avut mi-aş fi dorit o fată ca aia de ieri. Ei bine, crede-mă, m-am uitat tot timpul la ea ca un tată, ori, ce simte un tată, meştere, când se uită la copilul lui? Mata ai să zici

acum că exagerez, că-s nebun. Nu exagerez de loc. Simt că am îmbătrânit. Am să mă las de meserie. Nu-mi mai place. Ştii, meştere, eu sunt un artist. Eu pot face din orice cadavru o statuie antică. Asta e specialitatea mea. Doi ani am făcut la Paris estetică plastică la morţi. Dar uite, de fata aia nu m-am atins, eu care nu suport să nu adaug un detaliu, un semn negru pe obraz, ori să nu fac o nară mai fină şi mai delicată. Din pricina asta nici n-am observat la autopsie cauzele morţii. Eu tăiam, dar eram cu ochii în ochii ei deschişi. Domnule, ce ochi! În viaţa mea n-am văzut aşa ceva.

— Şi ce-ai constatat, Gogule? întrebă Bunicul, destul de grăbit ca să afle noile veşti.

— Întâi a fost omorâtă, apoi fata a primit lovitura la ceafă. Cred că la o jumătate de oră după survenirea morţii a fost lovită. Fractura bazei craniene duce de obicei la hemoragii puternice, dar nu atât hemoragia zgârcită m-a deranjat. Ochii, meştere. Ochii aceia larg deschişi. La lovituri faţa capătă rictusuri din cele mai ciudate, iar durerea strâmbă chipul. Ori fata avea o faţă de înger. Înseamnă că moartea la care nu se aştepta i-a lăsat pe faţă o urmă de mirare...

— Bine, dar atunci de ce a murit? întrebă Bunicul curios.

— Aici e aici. La început, cum am zis, nu mi-am dat seama. Pe urmă mi-am adus aminte de ochi. Exact cu o oră înainte de a o transporta acasă mi-a venit această idee de ţi-o spun. Am controlat din nou. Fata era înţepată în inimă cu un ac subţire. Nu se vedea aproape nicio urmă. Stopul cardiac a intervenit imediat, fără nicio pierdere de sânge. Asta ar fi derutat pe oricine. Nimeni n-ar fi descoperit cauza reală a decesului. Dar ochii, meştere, ochii ei mi-au dat de gândit.

Bunicul se cutremură.

Gogu se îndreptă spre un dulap şi luă de acolo o sticlă. Îi scoase dopul, dar Bunicul îl opri cu delicateţe:

— Nu beau, Gogule, şi te sfătuiesc să nu bei nici tu. De fapt ce director mai e ăsta care vă lasă să aveţi alcool aici?

— Da ce, directorul taie până la zece cadavre pe zi? Om sunt şi eu. Dacă n-ar fi fost...

— Mai bine fă o cafea, Gogule, spuse Bunicul.

Băură cafeaua în linişte. Nimeni nu mai scoase un cuvânt. Când Bunicul se ridică să plece, Gogu căzu din nou în starea în care îl găsiseră. Nici nu se uită la ei şi nici nu le răspunse la „bună ziua".

— Ce ţi-am spus, maestre, spuse Panaitescu la ieşire, de parcă descoperirea lui Gogu ar fi fost a lui.

— Interesant, foarte interesant.

— Asta zic şi eu. Dar cine dracu a putut face aşa ceva?

— Numai un specialist, spuse Bunicul.

— Încep să mă îndoiesc, maestre, că romanul ăla poliţist, de ţi-l dădui, are vreun amestec în toată afacerea asta.

— Eu m-am îndoit de la început.

— Da' putea să se întâmple şi aşa cum scrie acolo, nu se lăsă de tot convins şoferul.

Bunicul nu răspunse. Acum, după ce Gogu îi amintise de atâtea ori de ochii fetei, era şi el cu gândul la ei. Ochii aceia verzi începeau să nu-i dea nici lui linişte.

— Unde mergem, maestre? întrebă şoferul când ajunseră cu maşina pe un bulevard principal.

— În Balta Albă.

— Atunci, maestre, nu mai crezi în ceea ce mi-ai spus la bufet...

— Nici eu nu mai ştiu ce să cred, spuse Bunicul, într-adevăr, fata asta avea nişte ochi nemaipomeniţi.

Panaitescu se uită mirat la bătrân. În grabă îşi şterse transpiraţia de pe faţă.

18.

Bunicul îşi dădea seama că se duceau să caute acul în carul cu fân. Garară maşina la câteva sute de metri de blocul indicat de Alexiu şi, după ce Panaitescu încercă uşile să vadă dacă sunt închise, îl urmă pe bătrân. Bunicul se afla cu câţiva metri înaintea lui.

Blocul F era o construcţie cu zece etaje şi avea o singură intrare. În spate o scară de incendiu se înălţa până la ultima platformă. Bunicul ridică din umeri neînţelegând necesitatea unei asemenea scări, care, în meseria lui, de cele mai multe ori se dovedise o greutate în plus.

— Panaitescule, tu stai aici, dragul meu, cu toate că am impresia că nimeni nu va încerca să coboare pe această scară. Prevederea este însă mama înţelepciunii.

Panaitescu dădu din cap nu prea mulţumit de însărcinarea de „doi lei" pe care i-o dădea Bunicul, dar îşi păstră nemulţumirea pentru sine.

Bunicul intră şi pierdu destul de mult timp până ce dădu de uşa administratorului. Un bărbat cam de vârsta lui stătea la o masă şi calcula cota ce revenea fiecărui chiriaş pentru plata întreţinerii.

— Cu ce vă pot fi de folos, tovarăşe? spuse administratorul, fără să-şi ridice privirile din hârtii.

Înainte de a-l întreba pentru ce venise, Bunicul observă că administratorul avea un picior de lemn, cu o proteză destul de proastă, din moment ce la fiecare mişcare, cât de mică ar fi fost ea, pornea din cracul pantalonului o gamă întreagă de scârţâituri de loc plăcute auzului.

Văzând că musafirul tace, administratorul se simţi obligat să-şi ridice privirile şi când văzu că are de-a face cu un străin, deveni mai serviabil.

— Stimate domn, m-ar interesa să ştiu unde locuieşte doamna Bozdog. Sper să nu-i fi greşit numele.

Administratorul îşi retrase de pe chip zâmbetul de bunăvoinţă arborat la început şi faţa îi rămase imobilă. Numai ochii mici, de o culoare spălăcită, continuară să cerceteze pe bătrân neîncrezători.

Neavând timp de pierdut, Bunicul îşi scoase din buzunar legitimaţia şi la vederea ei administratorul se roşi în obraji. Deveni guraliv:

— A, madam Bozdog, cu fraţii şi cu surorile întru Hristos, stă la şapte, apartamentul şaptezeci şi doi, dar cred că n-a făcut nimic rău, nu-i aşa?

— Ce rău poate să facă o femeie ca ea, cu credinţa în cel de sus? spuse Bunicul cucernic şi administra-torul, după ce făcu rost de un scaun, îl pofti să se aşeze. Bunicul nu refuză.

— Suntem bătrâni, mult nu mai avem nici noi. Tot în paza lui Dumnezeu vom ajunge, spuse administra-torul, după ce văzu că Bunicul nici gând n-avea să ia în derâdere credinţa doamnei Bozdog.

— Stimate domnule administrator, m-ar interesa să ştiu care a fost ultima reuniune la doamna Bozdog. Fireşte, ceea ce discutăm

rămâne strict între noi şi nici într-un caz, vreau să vă asigur, această discuţie nu va avea consecinţe negative asupra doamnei Bozdog sau a altei persoane.

Administratorul îşi micşoră ochii într-un fel care îi dădu de înţeles Bunicului că multe lucruri noi nu va afla.

— Dragă tovarăşe, eu nu ştiu de nicio întrunire. Doamna Bozdog e o femeie cu credinţa în Dumnezeu, îşi plăteşte obligaţiile faţă de stat la timp şi nu ne-a dat nicio bătaie de cap. Lucrează la o fabrică de pâine, n-are bărbat, doar un tânăr vine din când în când la ea şi îşi fac rugăciunile împreună. Altceva şi să vreau n-am ce vă spune.

Bunicul îl părăsi pe administrator cu convingerea că acesta ştia cu mult mai multe, dar că nu voia să vorbească.

Doamna Bozdog era acasă şi numai după ce Bunicul spuse că vine din partea Doinei Ciumedrea se hotărî să deschidă.

— Nu cunosc nicio Doină Ciumedrea! spuse imediat ce-l văzu pe bătrân şi încercă să-i închidă uşa în nas. Bunicul se propti în uşă şi nu se lăsă dat afară. Acum îi părea rău că nu-l luase şi pe Panaitescu cu el.

— Ce doriţi să ştiţi, că Dumnezeu e sus, le vede pe toate şi pedepseşte, spuse femeia grăbită, împreunându-şi mâinile.

În capătul culoarului se văzu chipul unui tânăr brunet, destul de frumos, care, la vederea Bunicului, îşi luă grăbit haina pe el.

Bunicul nu se aşteptă invitat şi intră în unica încăpere a doamnei Bozdog, destul de încăpătoare. Fu surprins imediat de nenumăratele fotografii de proastă calitate, reprezentând scene bisericeşti, şi de cele vreo cincisprezece candele, aşezate toate într-o perfectă curăţenie şi ordine pe unul din pereţii ce voia, după aranjament, să reprezinte un altar. În rest, camera avea un singur pat, o masă şi patru scaune, toate aşezate pe un covor de

iută destul de vechi. Deasupra patului se afla o icoană mare de lemn.

— Doamnă, îl cunoaşteţi cumva pe fratele Partenie? întrebă Bunicul şi nu se simţi în apele lui când văzu toate acele candele arzând, aruncând în camera cu ferestrele întunecate lumini destul de stranii.

— Numai în puterea Domnului stă totul, noi ne supunem lui.

Bunicul simţi că se înfurie.

— Stai, tinere, unde pleci şi fii te rog amabil şi spune-mi cine eşti?

— Este un pictor, nepot de-al meu, am grijă de el. N-are pe nimeni pe lume.

— Şi din pricina aceasta vine la dumneata să se roage, nu-i aşa, doamnă?

— Oricine are dreptul să se roage, intră în vorbă tânărul ai cărui ochi străluceau în chip neobişnuit.

— Fireşte, fireşte, răspunse Bunicul, numai că mi se pare ciudat că un om de vârsta dumitale, în loc să se bucure de viaţă, se ocupă de aşa ceva.

— Viaţa este o deşertăciune, mai spuse tânărul, pregătindu-se de plecare.

Bunicul ar fi vrut să-l reţină, dar îşi zise că n-are niciun rost. În această primă etapă nu-l interesa decât doamna Bozdog, iar prezenţa tânărului mai mult l-ar fi încurcat.

Auzi în hol şuşoteli şi Bunicul îşi băgă grăbit în ureche un aparat, încercând să prindă ceva din discuţia celor doi. Nu auzi decât „Domnul e cu noi”. Cu aceeaşi grabă cu care îşi introdusese aparatul în ureche îl scoase când apăru „sora Amalia”, aşa cum îi spusese tânărul la plecare.

— Deci, soră Amalia, nu ştii nimic de fratele Partenie?

Femeia rămase mirată că bătrânul îi cunoştea acest nume pe care nu-l ştiau decât cei legaţi printr-un legământ de credinţă, dar îşi reveni repede din nedumerirea ei.

— Numai Dumnezeu ştie, spuse ea, stând cu faţa spre altar şi cu mâinile împreunate a rugăciune.

Bunicul tăcu câtva timp. Se uită cu atenţie la femeie. În ciuda halatului care îi trecea cu mult peste genunchi, în ciuda părului albit pe la tâmple, doamna Bozdog era încă o „femeie în formă", cum îi plăcea Bunicului să se pronunţe. Se uită la patul aranjat cam în grabă şi văzu că de sub cuvertură atârnă o mânecă de pijama de culoare albastră, după toate aparenţele o pijama de bărbat.

— Doamnă Bozdog, vreau să vă spun că şi eu sunt un om credincios, dar în acelaşi timp slujesc cu credinţă o altă instituţie. N-am timp de pierdut şi când te întreb ceva te rog să-mi răspunzi. Dumnezeu nu este în niciun caz amestecat în afacerea care mă interesează pe mine.

Doamna Bozdog îşi făcu o cruce largă, plină de cucernicie şi se întoarse spre Bunic. Avea ochii înceţoşaţi. Se aşează pe un scaun, în aşa fel ca să nu stea cu spatele spre altar şi se uită ţintă la bătrân, fără măcar să clipească.

— Doamnă, deşi veţi tăgădui, sunt la curent că în casa dumneavoastră se adună oameni de o anumită credinţă. Şeful acestei credinţe este fratele Partenie, iar în casa dumitale a fost şi Doina Ciumedrea. Vreau să ştiu dacă această Doina Ciumedrea a fost ieri la dumneata.

În loc de răspuns, Bunicul văzu ochii femeii mărindu-se, apoi întregul trup începu să-i tremure. Doamna Bozdog căzu ca un sac pe podea, cu ochii mari deschişi, zvârcolindu-se.

Halatul se descheie şi femeia rămase aproape goală, neavând nimic pe dedesubt. Bunicul se duse la baie voind să aducă apă

rece. Rămase surprins văzând în dosul unei perdele mai mult de două duzini de halate identice, atârnate cu grijă pe umeraşe. Observă şi câteva instrumente de bărbierit. Luă apă într-un pahar şi se întoarse în cameră. Femeia continua să se zvârcolească cu mai puţină pasiune însă ca la început. Ochii îi ţinea închişi. Gura mare, deschisă, lăsa să se vadă o dantură puternică. Bunicul aruncă apa peste faţa femeii, dar ea nu reacţionă în niciun fel. Se uită după un telefon. În casă nu se găsea aşa ceva. Ieşi pe hol şi sună la primul apartament. Îi deschise un bărbat de vreo patruzeci de ani, cu o faţă rotundă, îmbrăcat numai în izmene şi maiou, ţinând într-o mână o pulpă de pui.

— Dacă sunteţi amabil, sunt de la miliţie şi am venit la doamna Bozdog. Poate mă puteţi ajuta, cred că suferă de epilepsie. E pe podea, se zvârcoleşte. N-aveţi cumva un telefon?

— Nu-ţi fă griji, tovarăşe. Dacă ar aranja-o unul să vezi cum i-ar trece.

— Nu înţeleg! Cum s-o aranjeze?

— Aşa bine, să-i facă cu şarpele şi cu necuratul, şi-i trece. Asta-i din secta tremuricilor. De n-aş fi însurat, m-aş înscrie şi eu în ea, spuse omul şi îi trânti Bunicului uşa în nas.

Bătrânul detectiv se întoarse. O găsi pe doamna Bozdog aşezată pe un scaun, ca şi cum cu câteva clipe înainte n-ar fi lăsat-o aproape în nesimţire pe podea. Mâinile îi erau împreunate în poală, iar ochii ei, albastru-verzui, priveau prin Bunic ca prin sticlă.

— Puteai să-mi spui, doamnă, că te pregăteşti să mă înspăimânţi. Trebuie să mărturisesc că de mult n-am mai trecut prin aşa ceva. Deci Domnul nu-ţi permite să-mi spui cine e fratele Partenie şi dacă Doina Ciumedrea a fost ieri după-masă la dumneata.

— Numai Domnul ştie.

— Uite ce-i, femeie, îşi ieşi Bunicul din obişnuita lui bunăvoinţă. N-am timp de pierdut. Dacă nu-mi spui acum, mâine la ora zece te prezinţi la miliţia Capitalei. Ai înţeles?

— Numai ce stă în puterea Domnului stă şi în puterea noastră.

— Atunci străduieşte-te ca să stea şi în puterea lui şi a dumitale.

Bunicul se ridică, prefăcându-se că vrea să plece. Doamna Bozdog căzu atunci în genunchi şi îl prinse pe Bunic de picioare.

— Nu intra în haita care l-a ucis pe Dumnezeu. Nu intra în sutana diavolului, că milă şi îndurare nu vei avea.

— Îmi răspunzi la întrebare sau nu-mi răspunzi?

— Nu cunosc pe nicio Doină, am mai zis, iar de părintele Partenie n-am auzit.

— Doamnă, nu-mi vine să cred că Dumnezeul în numele căruia vorbeşti te îndeamnă să minţi.

— Domnul le vede şi le ştie pe toate.

— Şi iartă prea mult, chiar pe cei ce-i iau numele în deşert, mai spuse Bunicul şi se îndreptă spre ieşire.

Chemă liftul. Până să ajungă cabina la etajul unde se afla, Bunicul auzi din camera pe care de-abia o părăsise un cântec bisericesc straniu, cum nu auzise niciodată în viaţa lui.

Ajuns jos, Bunicul intră din nou în cameră administratorului. Îl găsi la aceeaşi masă, ocupat cu aceleaşi hârtii.

— Domnule administrator, cum te împaci în blocul dumitale cu asemenea oameni?

— Bine, aş putea spune. Nu fac gălăgie, nu deranjează pe nimeni. Am vrut să facem reclamaţie, adică un chiriaş, da' când am stat să punem pe hârtie, n-am avut ce scrie. Să reclamăm că se roagă? Şi eu mă rog. Mă rog altfel, da' nu scrie nicăieri că trebuie să ne rugăm toţi la fel.

— Bine, dar am impresia că în camera aceea se ţin întruniri.

— Şi la mine vin oameni la un ceai, la o cafea.

— Şi cred că şi dumneata te duci din când în când la doamna Bozdog, spuse Bunicul.

— Domnul e sus şi vede, numai el poate judeca;

— Halal! spuse Bunicul şi ieşi.

Îl găsi pe Panaitescu la locul unde îl lăsase, cu singura deosebire că-l lăsase treaz, iar acum şoferul, rezemând scara de incendii, dormea sforăind uşor,

— Gata, Panaitescule, spuse Bunicul.

Şoferul se trezi şi alergă spre maşină.

Porniră spre centrul oraşului.

— Ce crezi, maestre? îl întrebă Panaitescu.

— Cred că ar fi bine ca atunci când ţi se dă ceva în grijă, să nu dormi.

— Primăvara, maestre. Primăvara. Pe dumneata te întoarce la viaţă, pe mine mă adoarme. Primăvara asta are fel de fel de muşterii. Că nici nu ştii, maestre, ce-am visat. Ochii fetei ăleia. Doamne, ce mai ochi! Erau ca două funduri de lacuri.

19.

Camelia îl întâmpină pe Bunic în uşă.

— De fapt aş fi vrut să stau de vorbă numai cu băiatul dumneavoastră, doamnă, spuse Bunicul nemulţumit de apariţia femeii.

— Poftiţi! Ca mamă sunt datoare să-mi apăr copilul. Nu pot permite să stricaţi ceea ce eu mă străduiesc să repar de douăzeci de ani.

Bunicul intră în sufragerie. În afară de Camelia nu mai era nimeni.

Femeia se aşează pe un fotoliu şi fără să-l poftească pe Bunic să se aşeze zise:

— Domnule, văd că din pricina acelui nefericit accident am ajuns să fim suspectaţi cu toţii. Vreau să vă spun că este împotriva legii. Îmi dau perfect seama că după întrebările pe care le-aţi pus soţului meu şi lui Vasile îl suspectaţi pe Vincenţiu de crimă. Nu credeţi că este mai cinstit să mi-o spuneţi deschis?

— Doamnă, înainte de a învinui pe cineva, am datoria să suspectez pe toţi cei ce au venit în contact direct cu accidentata. Nu eu am folosit cuvântul crimă. L-aţi folosit dumneavoastră. Nu-mi amintesc să fi spus vreodată că este vorba de o crimă. Pentru asta trebuie să am datele care să-mi permită să trag o asemenea concluzie. Eu nu le am.

— Luaţi loc.

— Vă mulţumesc, doamnă.

— Cu toate astea n-am de gând să vă las să vorbiţi cu Vincenţiu. Mi-am închinat toată viaţa salvării lui. N-aveţi dreptul nici moral şi nici legal ca să supuneţi un om bolnav unui interogatoriu pentru lucruri de care nu se face cu nimic vinovat. El nu ştie că Ioana Rarău a murit. Cred că dacă ar afla, şocul i-ar fi fatal.

— De ce i-ar fi fatal, doamnă?

— Ca medic trebuie să-mi acordaţi atâta încredere, fără să divulg prea multe amănunte.

Bunicul îşi scoase tabachera din tablă de oţel, de pe vremea când îşi începuse meseria, şi luă din ea o jumătate de mărăşească.

— Doamnă, că nu-mi daţi voie să vorbesc cu băiatul dumneavoastră asta aş putea înţelege. Nu vă înţeleg însă pe dumneavoastră. De ce consideraţi că trebuie să cred ceva fără niciun argument?

Camelia îşi trecu o mână peste fruntea încruntată.

— Vincenţiu ţinea foarte mult la Ioana. Dintre toţi numai ea l-a înţeles şi m-a înţeles. În fiecare zi mă întreabă de ea şi eu nu pot să-i spun că n-o s-o mai vadă niciodată. Mai mult, Ioana, la rugămintea mea, a contribuit foarte mult la o etapă a vindecării lui.

Bunicul trase cu nesaţ în piept fumul de ţigară.

— Nu înţeleg, doamnă.

— Vincenţiu a suferit nu numai un traumatism fizic. Când a mai crescut mi-am dat seama că are şi traumatisme psihice. Era convins că el niciodată nu va avea un cămin al lui, o familie. Acesta era cel mai greu lucru pe care, cu toate încercările mele, nu i l-am putut scoate din cap. Ioana m-a ajutat şi l-a ajutat să înţeleagă că orice femeie se comportă cu el aşa cum s-ar comporta cu orice bărbat. Adevărul este că Ioana n-a avut niciodată vreo repulsie faţă de el.

— Doamnă, dar în acest caz nimic mai simplu. N-am să amintesc de moartea Ioanei.

— Bine, dar atunci ce vreţi să aflaţi de la el?

— Vreau să aflu, doamnă, de ce îi plac atât de mult manechinele.

— Exact de ceea ce mă temeam, spuse Camelia.

— De ce vă temeaţi? Ce vedeţi straniu într-o asemenea întrebare?

— Nu văd nimic straniu, ci doar pur şi simplu cinism şi lipsă de înţelegere.

— Doamnă, Ioana era un manechin. Nu-i aşa?

— Unde vreţi să ajungeţi?

— Exact în punctul care să vă oblige pe dumneavoastră să nu-mi ascundeţi nimic.

Camelia se şterse la ochi.

— Doamne, de ce au trebuit să se întâmple toate astea?

— Credeţi-mă, doamnă, regret şi eu tot ce s-a întâmplat.

Camelia se ridică de pe fotoliu şi începu să se plimbe nervoasă prin încăpere.

Bunicul se uită la mersul ei. Între lucrurile aflate de la Leonte despre ea şi cele povestite de Vasile, înclină să-i dea dreptate lui Vasile. Pe lângă o asemenea femeie, Leonte nu putea să fie decât un bărbat şters, chiar dacă ar fi fost vorba de Leonte cel de acum douăzeci de ani.

Camelia se apropie de fereastră şi uitându-se în stradă începu să povestească:

— Pe Vincenţiu nu-l putea salva de complexele lui decât un nou simţământ ce trebuia să se nască în el. Acela de bărbat. Pentru asta nu era suficient să aibă o femeie, pentru asta trebuiau create, trebuiau născute anumite comportamente ale sistemului nervos, deoarece Vincenţiu, înainte de a fi lipsit de virilitate, era lipsit înseşi de funcţiile nervoase care trebuiau să ducă mai apoi la virilitate. Toate aceste lucruri numai eu le ştiam, numai eu mă ocupam de ele. Eu, mama lui. Pentru el mi-am schimbat specialitatea, pentru el m-am lipsit de viaţa mea şi de afecţiunea familiei mele. Săptămână de săptămână, pe parcursul a şapte ani, de când îşi încheiase perioada de pubertate, m-am străduit să nasc în el acele funcţii care îi lipseau. I-am adus hărţi de anatomie ca să-i explic, să nasc în el curiozitatea. Trebuia să fie curios, trebuia să-l fac cu orice preţ curios, spuse Camelia şi se întoarse spre Bunic, uitându-se cu disperare la el. Dacă aţi fi în locul meu aţi înţelege. Am făcut tot ce am putut, ca mamă, poate

lucruri de dispreţuit în ochii unui om ca dumneavoastră, dar pentru mine şi mai ales pentru el vitale. Trebuia să vadă, să se mire, să fie curios, să dorească şi el o femeie. Nu vă puteţi da seama ce influenţă, uneori hotărâtoare, poate avea pentru un om acest act socotit de bărbaţii sănătoşi doar funcţional. Cu toate stimulentele medicale, cu toată strădania mea, rămânea rece şi insensibil la aşa ceva. Într-o zi l-am văzut că se opreşte în faţa unei vitrine în care erau câteva manechine numai în chiloţi şi sutien. S-a uitat cu atenţie şi m-a întrebat lucruri pe care cu greu le-aş putea explica. I-am procurat cu destule greutăţi un manechin. L-am îmbrăcat, apoi l-am rugat să-l dezbrace. Munca mea de ani de zile dădea un prim rezultat. Cerceta fiecare parte a manechinului, iar eu îi explicam importanţa fiecărui organ, deoarece, am uitat să vă spun; în acelaşi timp voiam să-l iniţiez şi în ceea ce copiii învăţau în mod firesc la şcoală. I-am arătat cum se face o injecţie. Până la urmă şi le făcea singur, eu neavând totdeauna timp pentru aşa ceva. Voiam să-i dau încredere să se convingă că este util, că viaţa îi poate oferi şi lui ceva din bucuriile ei. Mi-am dat seama că explicaţiile mele cu privire la actul sexual îl interesau tot mai mult. Acesta era semnul pe care îl aşteptam de mult. Odată l-am găsit cu manechinul în pat. Dormise cu el. Nu trebuie să vă gândiţi la nimic urât. Absolut la nimic. Mi-am dat seama că depăşise vremea formelor de canton şi că trebuia să merg mai departe.. Întâmplarea a făcut ca Vasile să o cunoască pe Ioana. I-am spus lui Vasile s-o invite la noi. A cunoscut-o şi Vincenţiu. Am avut mai multe discuţii cu Ioana. Am rugat-o plângând să mă ajute. Am vrut să-i ofer şi bani. N-a primit. Eu regret cel mai mult dispariţia ei. Fata asta a avut un suflet de aur.

Camelia tăcu... începu să-şi maseze profesional, cu degetele ambelor mâini, fruntea ovală, apoi mâinile se opriră din mişcarea lor sub bărbie şi femeia rămase dusă pe gânduri...

— Un singur lucru nu înţeleg, de ce credeţi că Vincenţiu are vreo vină, el, bietul de el, care n-ar fi în stare să omoare o muscă.

Bunicul nu răspunse imediat. O ascultase pe doctoriţă cu maximă atenţie. Nu atât pentru marile adevăruri pe care le-ar fi spus, ci mai ales pentru felul cum le spunea. Încercase să descopere în dosul frazelor acele amănunte de care ar fi avut nevoie. Dar Camelia fusese destul de zgârcită şi dacă patetismul cu care îşi apăra odrasla era rezultatul unei devoţiuni ce nu mai trebuia demonstrată, în schimb devoţiunea, prin ea însăşi, nu era suficientă pentru a elimina din capul lui anumite presupuneri. Dimpotrivă, poate tocmai această dragoste împinsă până aproape dincolo de limitele fireşti putuse să înăbuşe în sufletul ei alte simţăminte cu care era datoare faţă de cei ce o înconjurau. Şi un asemenea om fusese Ioana. Bunicul n-ar fi vrut să-i spună femeii câteva adevăruri brutale, dar îşi dădu seama că nu avea încotro, că în funcţie de felul cum va reacţiona ea, pista lui, abia înfiripată, mai putea să fie valabilă sau trebuia eliminată, aşa cum mai eliminase până atunci câteva.

— Stimată doamnă, vă înţeleg sentimentele, ştiu că nu v-a fost uşor să-mi povestiţi ce mi-aţi povestit. Am deschis răni pe care doreaţi să le ştiţi numai ale dumneavoastră. În acelaşi timp sunt dator să cer şi eu înţelegere. La ce concluzie poate ajunge un om ca mine când află că dumneavoastră l-aţi învăţat pe Vincenţiu să facă injecţii şi când în acelaşi timp, acest om, care sunt tot eu, ştie că Ioana Rarău a fost ucisă nu de automobil, ci de un ac înfipt cu măiestrie de specialist direct în inimă. Ce concluzie trebuie să trag?

Bunicul se opri şi se uită la Camelia. Ochii ei rămaseră pentru o clipă nemişcaţi, apoi irisul se mări, buzele începură să-i tremure şi ea dădu drumul unui scâncet, ca de copil, rostind la început încet, imperceptibil aproape, apoi tot mai tare:

— Nu se poate... Nu se poate... Vincenţiu n-a putut face una ca asta.

Bunicul aşteptă să vadă ce urmează, dar spre surprinderea lui nu mai urmă nimic.

Camelia bolborosea în gol cuvinte neînţelese.

Bunicul se sperie. Se ridică de pe scaun, îşi aruncă ţigara în scrumiera de pe masă şi veni lângă femeia rămasă mută şi cu privirile fixe. Nu exista decât un singur remediu şi nu putea să nu apeleze la el. Îi trase Cameliei o palmă, apoi încă una, cu forţă îndoită, până ce femeia se uită la el şi abia când văzu privirile ei recăpătându-şi expresia normală, abia când văzu lacrimile curgându-i din ochi, răsuflă uşurat. Se auzi soneria şi Bunicul se duse să deschidă.

Era Leonte. Avea sub braţ un teanc de dosare.

— Ce s-a întâmplat? întrebă el, uitându-se la femeia răvăşită.

— Nimic, spuse Bunicul. Mi-a povestit lucruri nu prea plăcute. Atâta tot. Doamnă, vă rog să păstraţi pentru dumneavoastră ceea ce v-am spus, insistă Bunicul şi luându-şi pălăria se pregăti să plece.

— Unde e Vincenţiu? întrebă Leonte.

— L-am văzut de sus, a plecat cu Doina la plimbare.

Bunicul tresări.

— Când a plecat? întrebă şi Camelia înţelese imediat la ce anume se gândea bătrânul.

— Înainte de a veni dumneavoastră, spuse ea uitându-se la chipul care căpătase dintr-o dată o culoare cadaverică.

— Să nu fie prea târziu, doamnă, spuse Bunicul şi se ridică grăbit.

20.

Bunicul îi făcu de departe semn lui Panaitescu, să pornească motorul. Se urcă în grabă.

— În Cotroceni, la Doina Ciumedrea, spuse Bunicul şi îşi şterse transpiraţia de pe frunte.

— Ce s-a întâmplat, maestre? întrebă şoferul, văzând chipul schimbat al Bunicului.

— Mi se pare că am făcut o greşeală.

— Ce greşeală?

— Fă tot posibilul să ajungem cât mai repede, spuse Bunicul în loc de răspuns.

Panaitescu apăsă pe accelerator, dar maşina, cu tot surplusul de benzină primit, în loc să-şi sporească viteza, începu să dea rateuri.

— S-a obişnuit cu un anumit pas, maestre, n-o pot scoate din ale ei.

Bunicul nu comentă. Era cuprins de presimţiri negre. Se mustra în sinea lui pentru că nu luase la timp unele măsuri de securitate. Datele pe care le avusese erau suficiente pentru a avea dreptul să le ia. Avusese unele incertitudini, cum le mai avea şi acum, dar ele n-ar fi trebuit să-l oprească de a face totul pentru a-l izola pe Vincenţiu, măcar câteva zile, până la elucidarea

cazului. În numele unui umanitarism, de care dăduse dovadă totdeauna, încercase şi de data asta să nu exagereze, să nu fie pripit în decizii, dar iată că faptele începeau să hotărască singure, dezordonate, în afara lui, ca o urmare firească a lipsei lui de fermitate.

Panaitescu trecu peste un stop şi miliţianul îl fluieră. Bunicul se uită în oglinda retrovizoare şi văzu cum de pe marginea trotuarului o maşină a miliţiei porneşte în urma lor.

— Am băgat-o pe mânecă, maestre.

— Dă-i bătaie şi nu opri, spuse Bunicul.

Se aflau pe Bulevardul şase Martie[2]. Până pe strada Doctor Lister nu mai era mult.

Teama lui începea să se adeverească. Pe partea dreaptă a străzii Doctor Lister se vedea o maşină a salvării, iar la poarta pe care o cunoştea destul de bine, un grup de femei.

— Numai să n-o fi omorât, spuse Bunicul ca pentru el, dar Panaitescu nu auzise prea bine replica bătrânului.

— Cine să fi murit, maestre? întrebă el.

Bunicul nu răspunse. Maşina miliţiei stopă în faţa lor şi un ofiţer le făcea semn să oprească.

Panaitescu trase pe dreapta. Bunicul coborî primul şi dădu ofiţerului primele explicaţii, arătându-i legitimaţia.

— O maşină particulară, fără însemnele oficiale ale miliţiei, indiferent de urgenţă, n-are dreptul să încalce regulile de circulaţie.

— Vă rog, discutaţi cu şoferul. Lămurim noi treaba la miliţie, spuse Bunicul ca să nu mai piardă timpul şi alergă spre scara imobilului. Oamenii se dădură la o parte. Urcă câte două scări deodată, până ajunse la mansardă. Uşa era larg deschisă şi în faţa

[2] actualul bulevard Elisabeta.

ei stătea un om îmbrăcat în halat alb. Bunicul intră în cameră. Se uită roată. Nu-l văzu pe Vincenţiu. Se uită spre pat. Doctorul Pătraşcu era aplecat asupra Doinei. Lângă el se afla un balon portativ cu oxigen.

— Starea e gravă?

— Şi-a revenit. Încercare de strangulare, spuse medicul şi arătă urmele vinete de la gâtul fetei. Sub cortul de oxigen, se vedea chipul congestionat al Doinei.

— În afara oricărui pericol, mai spuse Pătraşcu, desfăcând fâşia de pânză de la aparatul de luat tensiunea. Afară, vă rog, afară! strigă el autoritar celor câteva femei care apăruseră în uşă.

Felcerul dădu femeile afară. În rama uşii îşi făcu apariţia ofiţerul de miliţie de la circulaţie. Bunicul nici nu se uită la el. Coborî la primul palier unde uşa era deschisă.

— Doamnă, permiteţi-mi să dau un telefon, spuse el şi înainte ca femeia să-i dea vreun răspuns se îndreptă spre dulapul de pe culoar unde se vedea telefonul.

Îl sună pe Alexiu.

— Domnule căpitan, sunt la Doina Ciumedrea. Încercare de strangulare.

— Bănuieşti pe cineva?

— Deocamdată Vincenţiu Scurtu să fie ţinut sub observaţie.

— Crezi că el a făcut-o?

— Mai mult ca sigur.

— Am să fac un ordin de reţinere. Vezi că a sosit şi teza de care ai avut nevoie.

Bunicul puse receptorul în furcă. Se şterse cu batista la frunte. Abia atunci văzu că femeia care-i dăduse voie să vorbească la telefon fusese tot timpul lângă el.

— Cum aţi aflat, doamnă, de cele întâmplate sus? întrebă Bunicul sec, dorind câteva prime informaţii.

— Mă duceam să duc gunoiul, când l-am văzut pe domnul ăla de zice că e doctor coborând în fugă. Mi-a zis că fata de sus e bolnavă grav şi că trebuie să cheme salvarea. I-am zis să vină să sune de aici. A venit, a sunat la salvare, dar înainte de salvare a anunţat miliţia. Salvarea a venit înaintea miliţiei, că miliţia a venit cu dumneavoastră.

— Mulţumesc, doamnă. N-aţi văzut astăzi pe altcineva urcând la domnişoara Doina?

— Ba da, mai acu vreo două ceasuri, că eram la bucătărie, că eu sunt femeie de serviciu. Am văzut pe fereastră, pe domnişoara cu un domn urât cu capul mare. Au urcat sus.

— N-aţi mai văzut pe nimeni coborând?

— Am auzit nişte paşi, da' nu ştiu cine era, că întârziasem cu mâncarea. Că m-am tot luat cu vorba de dimineaţă, în piaţă, cu o prietenă şi timpul fuge. Când m-am întors era aproape zece.

— În afară de domnul doctor şi tânărul acela cu capul mare, după ora zece n-a urcat nimeni?

Femeia se gândi o clipă, apoi îşi şterse mâinile de şorţ.

— Nu, nimeni, că de-aici de la bucătărie se vede tot. Când aud paşi mă uit, că pe-aici urcă şi domnul şi doamna unde lucrez, când se întorc de la serviciu.

— De cât timp lucraţi aici? mai întrebă Bunicul, notându-şi pe un carton lucrurile aflate de la femeie.

— De doi ani. După ce-am venit eu s-au mutat aici domnişoarele.

— De obicei venea în vizită multă lume la ele?

— Un domn militar a venit o dată. După aia eu n-am mai văzut să intre alt bărbat. Că domnişoara Doina nu voia să vină bărbaţi la ea acasă.

— Pe domnişoara Ioana aţi cunoscut-o?

— Vai, da se poate? Cum să nu. Ieri, toată ziua am plâns când am auzit ce s-a întâmplat.

— Nu vă aduceţi cumva aminte, alaltăieri noaptea, la ce oră s-a întors?

— Nu, domnule, că eu pe la nouă seara, în afară de joi şi duminică, mă culc. În zilele de care v-am spus sunt liberă şi mai merg şi eu la prietene ori la cinema. În ultima vreme, domnişoara Ioana era tare supărată. Că într-o zi după ce-a venit de la serviciu a venit la mine în bucătărie şi i-am făcut o cafea şi am stat de vorbă.

— Despre ce-aţi discutat?

— Ca femeile. Am zis că în toamnă mă duc acasă să mă mărit şi dacă m-oi mărita să vină să stea o săptămână, două la mine, că nu-i foc, că noi la ţară avem de toate. Eu tot ziceam şi ea odată s-a pus pe plâns.

— N-aţi întrebat-o de ce plânge?

— Am întrebat-o, cum să n-o întreb? N-a vrut să spună. S-a ridicat şi a plecat sus. M-am dus după ea. Cum să las aşa o fată să plângă? Era trântită pe pat şi plângea cu hohote. M-am dus şi-am mângâiat-o pe obraz. A zis doar atât, că ea nu va avea parte de familie. S-a liniştit şi s-a culcat. Seara trebuia să meargă nu ştiu la ce magazin să prezinte rochii.

Bunicul mai notă ceva şi îşi băgă cartonul cu notiţe în buzunar.

— Stimată domnişoară, dar poate vă amintiţi, acum două seri, Ioana era singură acasă?

— Era singură, că domnişoara Doina a fost plecată din Bucureşti. Ştiu asta că a trecut pe aici şi mi-a spus. Iar dimineaţa am auzit paşi sus. Ascultaţi. Şi acum se aude fiecare pas.

— Când aţi auzit paşi?

— Dimineaţa eu mă scol la cinci, că domnul şi doamna pleacă la şase fără douăzeci de acasă. Când am venit în bucătărie am auzit paşi. Deci să fi fost cinci şi ceva.

— Interesant, interesant, foarte interesant. După ce s-a întors domnişoara Doina, când aţi văzut-o prima dată?

— Ieri, la un ceas. Două înainte de a veni dumneavoastră, că şi pe dumneavoastră v-am văzut. Că m-am şi mirat, că cum v-am spus, la ele nu veneau băieţi ca la alte fete pe unde am mai lucrat.

Din camera unde se afla, Bunicul îl văzu în curte pe Alexiu. Ieşi.

— Ce-i, Bunicule, se lasă lată după câte văd, spuse Alexiu, strângând, în capul scării, mâna bătrânului.

— E în afară de orice pericol.

Urcară amândoi la mansardă. Doctorul Pătraşcu se pregătea de plecare. Avea faţa transpirată, iar ochii lui de culoare verde erau injectaţi ca după o noapte de nesomn.

Doina se afla în pat. Buzele îi erau uscate, iar pleoapele îi tremurau din când în când.

— Să trăiţi, tovarăşe căpitan, salută sublocotenentul de la circulaţie, tovarăşul nu respectă legile circulaţiei, spuse el, arătând spre Bunic. A trebuit să închei un proces-verbal. Va trebui probabil să trec infracţiunea şi în carnetul de conducere al şoferului. Ştiţi, a văzut infracţiunea şi tovarăşul căpitan Predescu.

— Fă-ţi datoria, tovarăşe, spuse Alexiu plictisit.

Se întoarse spre Bunic.

— Bunicule, să ştii că doamna Camelia n-a anunţat atunci seara găsirea maşinii. La sector nimeni nu-şi aminteşte. Sau poate a anunţat şi nu s-a înregistrat găsirea maşinii. Atunci s-a dat curs primei reclamaţii care se află înregistrată. Mai poate exista o ipoteză. Să fi format numărul de telefon greşit şi vreun şmecher s-o fi ascultat şi în bătaie de joc să fi zis că totul e în ordine.

— Nu mai e nevoie de prezenţa mea, spuse doctorul, adresându-se Bunicului.

— Ai fost foarte prompt, doctore. Îţi mulţumesc. Dar apropo, cum de-ai venit tocmai dumneata?

Pătraşcu îşi şterse cu batista ochii, apoi colţurile buzelor.

— Am dat un telefon la fabrică, cu totul întâmplător, ca s-o mai întreb ce face. Mi s-a spus că e acasă, bolnavă. Când am venit am găsit-o aproape sufocată.

— Nu bănuiţi ce anume s-ar fi putut întâmpla?

Pătraşcu ridică din umeri.

Alexiu ieşi din baie şi se uită roată prin cameră.

— Bunicule, n-ai o ţigară?

Bunicul se miră de cererea lui Alexiu şi îşi scoase tabachera cu ţigări.

— Numai otravă de asta ai, Bunicule? Cu asta omori şi un cal.

Pătraşcu se grăbi să-şi scoată ţigările lui. Alexiu luă un Murati şi-l aprinse de la propria lui brichetă.

Îşi făcu apariţia şi medicul secţiei de criminalistică.

— Salut, domnule doctor, se adresă noul venit lui Pătraşcu.

— Salut, salut...

— Poate nu mă mai cunoşti... Erai cu un an mai mic ca mine, la Cluj.

— Tot ce se poate, eu nu-mi amintesc, răspunse Pătraşcu. Se adresă apoi Bunicului: Sunt convins că o să mă mai căutaţi. Ştiţi unde mă puteţi găsi, mai spuse Pătraşcu şi coborî scările.

Alexiu se uită în urma lui, până ce doctorul ajunse în curte, apoi luă scrumul de la ţigara pe care o fuma şi-l puse într-un plic scos din buzunar. Plicul avea două buzunare. În celălalt buzunar al plicului erau câteva fărâme de scrum culese de Alexiu din baie.

— Aleargă cu ele la laborator. Am nevoie de rezultat după-masă, spuse Alexiu unui sergent care urcase sus odată cu el.

— Totul e în ordine, spuse medicul miliţiei. Puls normal, tensiune normală. Mă întreb însă de unde starea asta de letargie? Doarme, doarme cinstit şi profund, mai spuse medicul. Semnele de la gât sunt mai mult pe părţile laterale, nu în regiunea carotidei. N-a fost sugrumător de profesie. Poate nici n-a vrut s-o sugrume...

— Adică cum, Dobrescule?

— S-ar fi putut să fie şi tentativă de viol, sau...

— De ce te opreşti? întrebă Alexiu.

— N-am argumente suficiente ca să emit ipoteza unei înscenări.

— Asta-i bună, spuse Alexiu.

— Dumneavoastră mi-aţi spus să continui. Altfel eu aş fi tăcut.

— N-a crăpat cerul c-ai spus o prostie, doctore, zău, spuse Alexiu zâmbind.

Se adresă apoi Bunicului:

— Am trimis patru oameni în căutarea ăluia. Acolo e cheia. Mă şi mir de ce n-am acţionat mai repede. Ne lipseam de o bătaie de cap în plus, mai spuse Alexiu arătând spre patul unde dormea Doina. Doctore, mai rămâi aici, noi coborâm puţin. E un soare de aur. Dacă tot am ieşit pe teren să mă bucur puţin şi de ambianţa terenului, zise Alexiu în glumă şi-l pofti pe Bunic să coboare primul.

Sergentul de la postul de radio-recepţie şi emisie al maşinii îi făcu semn lui Alexiu.

— Du-te dumneata, Bunicule. Dumneata ai început-o, dumneata du-o până la capăt.

De la celălalt capăt al firului, un miliţian raporta că Vincenţiu se întorsese acasă de douăzeci de minute. Casa era sub

supraveghere. Bunicul mulţumi şi dădu, receptorul sergentului. Coborî din maşină.

Alexiu se aşezase pe gardul scund de beton cu care era împrejmuită clădirea şi se uita la un stol de porumbei care zbura în cercuri deasupra bisericii din apropiere.

— Ei, ce zici, Bunicule? Să te mai plângi că-ţi dau să rezolvi cazuri uşoare. Mie ăsta mi se pare atât de simplu încât, după cum vezi, nici nu vreau să mă amestec. Mai ales că eşti sigur că Vincenţiu e autorul.

— N-am zis că el e, domnule căpitan. Presupun.

— Uite de aia nu mi-a plăcut niciodată să am de-a face cu detectivi care au slujit două regimuri. Ei mereu presupun. Splendid mai zboară porumbeii ăştia. Au, domnule, o eleganţă nemaipomenită. De copil mi-am dorit să am şi eu câţiva porumbei. Dar de câte ori m-am gândit să cumpăr, nevastă-mea îmi aducea pe lume unul cu doi ochi şi cu două picioare şi-mi zicea: „Lasă, Nicule, porumbeii, nu-i de ajuns că ai atâţia copii?" Şi femeile astea n-au în suflet simţul spaţiului, al zborului. Faci ce faci ca s-o mai iei razna şi ele te aduc cât ai zice peşte pe pământ. Ei... încâlcită treabă, Bunicule. După mine e ceva aici ce nu miroase a bine. Te-ai uitat la ochii doctorului? Formidabili ochi. Când trăiam la ţară, în fiecare an venea la noi în sat o trupă de circari, printre care era şi un iluzionist. Se uita la lume şi pe mine cădea măgăoaia să mă ia ca mediu. Zicea că aşa simţea el, că eu sunt în stare să execut ce-mi comandă el. Şi făcea, domnule, cu mine ce voia. Până ce o dată m-a văzut tata adormit şi pe ăla pregătindu-se să-mi pună pe piept o jumătate de piatră de moară. M-a bătut tata de m-a făcut zob. Nu ştia că numai cu o zi înainte ţinusem piatra în somn, pe piept, de patru ori şi că din banii luaţi de la ăla i-am luat ţigări. Ei, Bunicule, doctorul acesta avea nişte ochi ca ăla de mă adormea. Nici n-am putut să mă uit

în ochii lui. Domnule, ce frumos zboară porumbeii! Uite la ăla alb...

21.

Panaitescu veni spre gardul unde se afla Bunicul şi Alexiu. Era roşu la obraji şi, cu toate că n-avea curaj să înjure cu voce tare, după felul cum îşi rotunjea buzele, Bunicului nu-i fu greu să-şi dea seama că şoferul înjura în gând ca la uşa cortului.

— Mi-a luat o sută douăzeci şi cinci de lei, spuse Panaitescu arătând chitanţa.

— În carnet te-a scris? întrebă Alexiu.

— Nu. A zis locotenentul, juma-juma, adică mă iartă de carnet că am fost în misiune oficială.

— Unde-i lege nu-i tocmeală, Panaitescule, spuse Alexiu. Puteai să opreşti şi tu, doar tot circuli cu viteza maximă de douăzeci pe oră.

— Râdeţi de pomană, tovarăşe căpitan. Buickul meu mai îngroapă, până o muri, cincizeci de maşini de-ale dumneavoastră.

— Până una alta constat că-i înmormântezi buzunarul Bunicului, spuse Alexiu văzând că bătrânul scoate banii ca să plătească amenda.

— Păi asta-i treabă? Noi lucrăm pentru miliţie şi miliţia ne amendează. Ce dreptate mai e şi asta?

— Panaitescule, nu mă amestec în treburile circulaţiei. Aia e parohia lor. Da' să ştii de la mine că dacă lui Ionescu, ăsta care te-a amendat, o să i se fure vreodată ceva din casă sau îi va fi asasinat în miez de noapte porcul, bag mâna în foc că noi n-o să găsim hoţii.

De la fereastra mansardei unde locuia Doina Ciumedrea, doctorul Dobrescu le făcu semn cu mâna să urce.

— Ei, Bunicule, să vedem acum ce mai scorneşte fata.

— De ce credeţi că va scorni?

— Ăsta-i felul meu de a vorbi când nu ştiu ce să cred, spuse Alexiu vorbind în dodii.

Doina Ciumedrea, cu două perne sub cap, cu mâinile aşezate cuminţi pe lângă trup, cerceta încăperea cu ochi rătăciţi. Părea că nu recunoaşte pe nimeni din cei prezenţi, cu toate sforţările vizibile pe care le făcea.

— Cum te simţi, domnişoară? întrebă Bunicul, aşezându-se pe marginea patului, ca fata să nu facă un efort prea mare. Poţi să ne spui ce s-a întâmplat?

Fata tăcu câtva timp. Îşi închise pleoapele strivind două lacrimi mari, apoi ochii priviră din nou, de data asta oprindu-se asupra Bunicului.

— Fă un efort, domnişoară. Te rog fă un efort şi adu-ţi aminte, ce s-a întâmplat? Ca să-ţi fie mai uşor, vreau să-ţi aduc aminte că de dimineaţă ai fost la familia Scurtu şi ai venit cu Vincenţiu aici, la locuinţa dumitale. Ce s-a întâmplat?

Doina închise ochii din nou. Când îi deschise, văzu un pahar cu apă în faţa ei. Luă paharul din mâna doctorului şi bău câteva înghiţituri, apoi, liniştită, se întoarse pe o parte fără să spună nimic.

Alexiu îi făcu semn lui Dobrescu şi acesta îşi pregăti seringa. Fata nu reacţionă la împunsătură, dar la câteva secunde după

injecţie, faţa i se îmbujoră, se ridică în aşternut şi singură îşi aşează pernele la spate.

— Domnişoară Doina, cineva a fost în cameră şi a atentat la viaţa dumitale. Încearcă să-ţi aminteşti! Fiecare minut este pentru noi preţios.

— Nu-mi amintesc nimic.

— Bine, dar aşa cum ţi-am spus, dumneata ai venit, contrar obiceiului de care mi-ai vorbit ieri, cu un bărbat în această cameră. Acest bărbat era Vincenţiu Scurtu. Îţi aminteşti de acest lucru?

Doina dădu din cap afirmativ.

— Vincenţiu te-a maltratat? întrebă Bunicul, cu calmul lui de totdeauna.

— Nu-mi amintesc. Am venit cu Vincenţiu. După aceea Vincenţiu a plecat. Am tras jaluzelele şi m-am culcat. În seara asta trebuie să prezentăm la magazinul Victoria. După aceea nu-mi mai amintesc nimic. Am simţit că mă înăbuş. Altceva nu mai ştiu.

Bunicul se uită la Alexiu. Acesta era calm, mult prea calm. Bătrânul citi în privirile căpitanului o certitudine pe care el n-o avea, nu putea s-o aibă încă.

— De ce te-ai dus să-l iei pe Vincenţiu? De ce te-ai dus tocmai la el, există un raţionament.

— Am ieşit în oraş de dimineaţă. Mi-am cumpărat o pereche de ciorapi. Am trecut pe la familia Scurtu, aşa, că n-aveam ce face. Domnul Leonte m-a rugat, dacă vreau, să mă plimb cu Vincenţiu. Am consimţit.

— De ce-ai venit cu el acasă? întrebă Bunicul.

Doina îşi închise din nou pleoapele. Injecţia nu-şi făcuse pe deplin efectul. Obrajii i se decolorară. Respiraţia începu să devină din nou şuierătoare.

Alexiu se uită întrebător la doctor, dar acesta le dădu de înţeles că lucrurile decurg, din punctul lui de vedere, normal. Spusele lui se adeveriră. Fata se şterse cu o mână la frunte, respiră adânc şi ochii i se luminară din nou.

— Domnişoară Doina, poate îţi aminteşti, care a fost motivul pentru care l-ai adus pe Vincenţiu în această încăpere? Doar de la locuinţa familiei Scurtu până aici aveai zeci de alte străzi pentru plimbare.

— M-a întrebat tot timpul de Ioana. I-am spus că nu e acasă. El a spus că-l mint. Ca să se convingă, l-am adus.

— I-ai spus că Ioana e moartă?

— Nu i-am spus.

— Te-a rugat cineva să nu-i spui?

— Da, doamna Camelia.

— Ce motiv crezi că avea doamna Camelia să-i ascundă moartea Ioanei?

— Mi-a spus că el ţinea foarte mult la ea şi aflarea veştii i-ar fi putut produce un şoc.

Bunicul voi să-şi aprindă o ţigară, dar până la urmă renunţă. Şi aşa, în cameră aerul era destul de încălzit, în plus mirosea puternic a spirt medicinal şi a medicamente.

— Îţi aduci precis aminte de momentul plecării lui Vincenţiu?

— Da. I-am spus că dezeară trebuie să fiu odihnită, că aveam o prezentare de modele, şi l-am rugat să plece.

— Nu s-a opus?

— Nu.

— După ce a plecat el, dumneata n-ai închis uşa cu cheia?

Doina se gândi.

— Nu-mi amintesc. De obicei o închid de fiecare dată când mă culc. Acum nu-mi amintesc dacă am închis-o sau nu.

— Te rog totuşi să-ţi aminteşti. Când te-ai culcat erai într-o stare sufletească normală, nu-i aşa?

Doina tăcu, apoi din ochi începură să-i curgă lacrimi.

— De ce plângi, domnişoară? În felul cum încerci să ne ajuţi să ştii că n-o să ajungem prea departe. Nu uita că prietena dumitale a murit şi că nu lipsea foarte mult ca s-o urmezi şi dumneata. Răspunde-mi, te rog, când te-ai culcat erai într-o stare normală?

— Da. Eram nefericită şi tristă pentru Ioana şi...

— Şi pentru mai ce, domnişoară?

— Pentru Ioana.

— Oricum, imposibil să nu-ţi aminteşti dacă uşa era închisă.

— Cred că nu am închis-o. Altfel nu putea intra doctorul Pătraşcu.

— Îţi aminteşti de sosirea doctorului?

— Da. Ştiu precis că am adormit, apoi am început să visez că cineva se apropie de mine şi vrea să mă strângă de gât. Am vrut să ţip, cred că am ţipat, dar când am încercat să-mi eliberez gâtul n-am putut. Am înţeles că nu este vis. M-am zbătut. Am impresia că apoi am leşinat. La puţin timp m-am trezit şi am vrut să cobor la Saveta, femeia de serviciu de la etajul unu. Am ajuns până lângă uşă. Apoi nu mai ştiu nimic. M-am trezit în pat. Lângă mine era doctorul Pătraşcu. Am leşinat din nou.

— Deci înseamnă că uşa nu era închisă.

Doina se încruntă.

— Nu-mi aduc aminte.

— N-ai avut niciun schimb de cuvinte mai aspru cu Vincenţiu, nu v-aţi certat, ca el să fi avut motiv să se întoarcă?

— Cred că Vincenţiu a simţit că s-a întâmplat ceva cu Ioana. M-a întrebat cu foarte multă insistenţă. Pe urmă a zis că-l mint, că Ioanei i s-a întâmplat ceva. Da, îmi amintesc, a zis că intenţionat am dus-o pe Ioana undeva ca să nu se întâlnească cu ea.

— Dumneata, din câte am înţeles, nu i-ai spus adevărul.

— Nu, n-am vrut. Tot timpul a fost cu lacrimile în ochi. La un moment dat a început să tremure şi m-am speriat să nu i se întâmple ceva. Atunci l-am rugat să plece.

— Eşti sigură că a plecat, domnişoară? L-ai văzut dumneata ieşind?

— Da. L-am condus până la uşă. M-am uitat până a trecut de prima cotitură a scărilor.

Bunicul îl trase pe Alexiu de mână într-un colţ. Îi spuse ceva pe şoptite. Alexiu încuviinţă din cap. Bunicul reveni la patul Doinei.

— Un singur lucru nu înţeleg, domnişoară. De ce te-ai dus în această dimineaţă la familia Scurtu?

Doina se făcu palidă la faţă. Respiraţia i se îngreună din nou.

— V-am spus. Cu totul întâmplător.

— Domnişoară Doina, de ce nu vrei să spui adevărul?

— Am spus numai adevărul.

— Numai în parte, domnişoară. Din datele mele reiese că dumneata de fapt nici n-ai fost la familia Scurtu. Vincenţiu a venit la dumneata. Este adevărat sau nu este adevărat?

Doina se întoarse cu spatele la Bunic şi tăcu.

Bunicul îi făcu semn medicului şi felcerului să iasă din cameră. Nu îndrăzni să-i spună acelaşi lucru lui Alexiu, dar Alexiu îşi dădu seama că şi prezenţa lui îl inoportuna pe bătrân. Bunicul rămase singur. Doctorul Dobrescu îi arătă balonul cu oxigen şi îi dădu de înţeles că la nevoie îl poate folosi.

— Domnişoară, acum am rămas numai noi. Tot ce-mi spui rămâne, sau dacă îţi place mai mult expresia „moare”, atunci consideră că discuţia aceasta „moare” aici. Ai fost la familia Scurtu sau Vincenţiu a venit la dumneata?

Doina murmură încet, fără să aibă curajul să se uite în ochii Bunicului:

— Ne-am întâlnit pe stradă.

— Atunci de ce n-ai spus adevărul de la început? Nu-i totuna să te întâlneşti pe stradă sau să te duci în casă la el. Căci dacă nu te-ai dus în casă la el, Leonte Scurtu n-avea cum şi de ce să-ţi spună să-l iei pe Vincenţiu la plimbare. Nu-i aşa? Or aş dori să ştiu de ce ai vrut neapărat să mă faci să cred că ai fost acolo? Un simplu control din partea mea te-ar fi dat de gol.

— În starea în care sunt nu pot să-mi dau prea bine seama. Sincer am avut impresia că am fost, că domnul Leonte mi-a spus ce mi-a spus. N-am niciun interes să mint.

Se auzi uşa de la baie scârţâind şi Doina scoase un ţipăt de spaimă.

Bunicul se uită spre uşă. Uşa se deschisese singură.

— De ce te-ai înspăimântat?

Doina se puse pe plâns.

— Nu-ţi fie teamă, nu-i nimeni. Uşa s-a deschis singură.

Bunicul aşteptă câtva timp, până ce fata se mai linişti. Era convins că Doina îi ascunde ceva, nu amănunte, un lucru deosebit de important pentru soluţionarea întregului caz. Dar fata, din motive inexplicabile, nu-i spunea acel ceva, mai mult, căuta să-l încurce.

— Domnişoară, fii sinceră cu mine. Ţi-e teamă că o să ţi se întâmple ceva?

— V-am spus tot ce-am ştiut.

— Nu mi-ai spus decât o parte din ce ştii, domnişoară. Se vede cât de colo că nu eşti obişnuită cu minciuna. De fiecare dată când îmi spui ceva mă uit la faţa dumitale şi faţa dumitale de multe ori mi-a spus că nu eşti credincioasă adevărului. Acest lucru ar

putea să te coste foarte mult, domnişoară. Ai scăpat ca prin urechile acului. A doua oară s-ar putea să nu mai scapi.

— Vreau să plec la mama, la ţară.

— De ce să pleci, domnişoară? Crezi că la ţară eşti în mai mare siguranţă?

— Vreau să stau cu mama, am fraţi.

Bunicul zâmbi:

— Domnişoară Doina, de ce eşti naivă? Crezi că într-un oarecare sat sau orăşel poţi să-ţi capeţi liniştea şi siguranţa pe care nu le ai aici? De fapt, adevărul este că ţi-e frică de ceva, ori noi, care te putem apăra, trebuie să ştim de ce şi de cine ţi-e frică. Mai ales când aceste duhuri nu au nume. Ori duhul care te sperie pe dumneata are nume, domnişoară, şi numele acesta dumneata îl ştii. Ce este trist e că ni-l ascunzi cu bună ştiinţă, în dauna propriului dumitale interes. Gândeşte-te la Ioana. Şi ea ar fi avut dreptul să trăiască, să-şi întemeieze un cămin, aşa cum doreşti şi dumneata acest lucru. La fabrică, unde ne-am interesat de situaţia dumitale, ni s-au spus numai cuvinte de laudă. Cam uscată în privinţa relaţiilor cu bărbaţii, dar din relatările dumitale am înţeles şi motivele. Doreşti să-ţi faci întâi un rost în viaţă, să te pregăteşti pentru ea. Te aprob. Dar s-ar putea să nu ajungi, domnişoară, la nimic din ce îţi doreşti şi pentru asta nu va fi nimeni de vină. Numai şi numai dumneata.

Doina se întoarse cu spatele la bătrân şi începu din nou să plângă. Bunicul se ridică. Ştia că n-o să poată afla de la ea, în starea în care se afla, mai mult. Îl chemă pe Dobrescu.

Alexiu dădu dispoziţii ca fata să fie dusă la spital, să fie în siguranţă şi în acelaşi timp să poată avea şi ajutorul medical necesar la nevoie. Bunicul fu de altă părere. Îi explică lui Alexiu motivele şi acesta, neîncrezător la început, căzu totuşi de acord cu argumentele Bunicului. Lăsară un om să supravegheze casa şi

Bunicul şi Alexiu plecară pe jos, urmaţi îndeaproape de Panaitescu cu Buickul lui.

22.

— Bunicule, ce-ai zice de-o bere! Dumneata ai plătit amenda la maşină, eu plătesc berea. Un cal şi un pui. Ce zici?

Bătrânul încuviinţă şi cei doi se aşezară la o masă liberă în grădina unui bufet din apropiere.

— Două beri cu guler, spuse Alexiu chelnerului şi îşi descheie vestonul la gât.

Bunicul începu să bată cu un deget în masă, gândindu-se la discuţia avută cu Doina.

— Domnule Alexiu, fetei îi e teamă să spună adevărul. Înseamnă că cineva o ameninţă. Am stat şi m-am gândit cine anume o poate ameninţa.

— N-ai nicio părere? întrebă Alexiu, punând pe marginea halbei puţină sare. O ceri cu guler şi ei parcă îţi aduc apă de la cişmea, reflectă el nemulţumit de felul cum arăta berea.

— I-am luat la rând. Nu poate fi nimeni din familia Scurtu.

— De ce eşti chiar atât de sigur, Bunicule?

— N-am spus că sunt sigur. I-am luat prin eliminare. Camelia nu poate fi, nici Leonte. Rămân Vincenţiu şi Vasile. Este puţin probabil.

— Eu nu i-aş elimina aşa de uşor din competiţie pe Vincenţiu şi pe Vasile. Cred că Vincenţiu s-a întors la ea şi a încercat s-o

sugrume. Sau poate nici măcar n-a vrut s-o sugrume, ci pur şi simplu să o tragă la răspundere. Ai stat de vorbă cu el?

— Nu, răspunse Bunicul. Camelia nu m-a lăsat să vorbesc cu el. Îi era teamă să nu sufere vreun şoc.

— Tocmai asta e, spuse Alexiu după ce bău fără poftă din berea răsuflată. Parcă-i altceva în halba asta, nu bere. S-ar fi putut, Bunicule, ca şocul de care îţi vorbea Camelia să se fi produs totuşi. Oamenii de categoria lui Vincenţiu au un alt sistem de gândire şi de obicei un altfel de comportament. El ţinea, după câte mi-ai spus, la Ioana. Ţinea foarte mult şi Dumnezeu ştie dacă în mintea lui nu o şi iubea. Lipsa Ioanei şi atmosfera din casa lui, apariţiile dumitale, despre care este imposibil să nu fi ştiut, discuţiile din casă, starea părinţilor şi în special a mamei lui nu se poate să nu-i fi dat de gândit. S-a putut întoarce foarte bine, dându-şi seama pe drum că Ioanei i s-a întâmplat ceva iremediabil şi atunci dintr-o pornire pe care nu şi-a mai putut-o înfrâna a făcut gestul pe care l-a făcut.

Bunicul sorbi de câteva ori din bere de parcă ar fi sorbit un ceai prea fierbinte, se strâmbă şi dădu halba la o parte.

— De aflat vom afla. După ce voi citi teza de doctorat a Cameliei, am de gând să stau de vorbă cu el. Nu acum, nu imediat, mai ales că sunt sigur că maică-sa, dacă a aflat de cele întâmplate, e convinsă că primul meu drum va fi la ei. Vreau să aştepte. În afară de asta, vreau să văd ce scrie acolo în teza ei. Am o vagă impresie că de fapt studiul acela este direct legat de ceva.

Alexiu zâmbi, apoi îşi arătă dinţii solizi, dar îngălbeniţi de nicotină:

— Bunicule, am citit-o. Nu sunt un specialist, dar l-am consultat şi pe Dobrescu. Ştii că ăsta are o minte ca ardeiul iute. Cred că te înşeli. Teza ei n-are nimic comun cu băiatul. Este mai mult vorba de un caz de megalomanie, decât de dedublare.

Această incertitudine a autoarei nu poate fi decât rezultatul inconsecvenţei bolnavului pe care l-a avut în vedere. Dacă într-adevăr a existat un asemenea bolnav. Dar dacă a existat ar fi de dorit să aflăm cine e. În orice caz, lucrurile sunt al dracului de încâlcite.

— Am cerut să mi se facă rost de dosarul profesional al lui Pătraşcu, spuse Bunicul.

— Cred că ăsta n-are niciun amestec, spuse egal Alexiu, uitându-se într-un anumit fel la Bunic.

— Domnule căpitan, dacă ai fi fost convins de acest lucru n-ai fi cerut să se facă o analiză a scrumului de ţigară. Pot să-ţi spun de la început că este acelaşi scrum. Mai mult, în cazul când l-ai întreba ţi-ar răspunde senin că aşa şi este, deoarece când am intrat în casă avea o ţigară aprinsă în scrumieră. Având nevoie de ceva din baie, fără să-şi dea seama, i-a căzut scrum şi acolo.

— Deci te-ai gândit şi dumneata la el, constată Alexiu.

— Uşa casei era închisă. Când Vincenţiu era în cameră, acel cineva mai mult ca sigur că se afla ascuns în baie.

— Bine, dar după plecarea lui Vincenţiu ea s-a dezbrăcat, mai mult ca sigur că a intrat şi în baie.

— N-a mai apucat să intre. Imediat ce ea a închis uşa, acel cineva a ieşit şi a strâns-o de gât, nu înainte însă de a discuta cu ea.

— Cum ai ajuns la această concluzie?

— Dacă ar fi fost un străin, ar fi fost firesc să ţipe. Servitoarea de la etajul unu era acasă. Ar fi auzit. Dar ea n-a auzit nimic. Mai mult, servitoarea susţine că l-a văzut pe Vincenţiu plecând. În schimb n-a mai auzit pe nimeni venind, până în momentul când Pătraşcu a coborât ca să-i ceară permisiunea să dea telefon. Fata spune că Pătraşcu a dat telefon la miliţie, dar de la miliţie n-a venit nimeni.

Alexiu bău iar câteva înghiţituri, apoi rupse o chiflă din coşul de pe masă şi o înmuie în sare.

— Am perioade când organismul cere sare, explică el.

— Să admitem că a dat totuşi telefon şi la miliţie. Şi că de acolo n-a venit nimeni. Dar atunci rămâne în suspensie altă chestiune. De ce n-a ţipat Doina?

— Ea a spus că totul s-a petrecut în somn, spuse Alexiu.

— Minte, domnule căpitan. Ştia că dacă ar fi surprins-o în somn ar fi ţipat. Dar trează fiind şi cunoscându-l pe agresor n-a ţipat. Cel mult a rămas consternată. Apoi teama ei, teama ei de moarte. Mi-a spus că vrea să meargă la ţară. Crede în sinea ei că acolo va fi mai apărată.

— Bine, dar cine crezi că o ameninţă? întrebă căpitanul.

Bunicul se gândi câtva timp.

— Fratele Partenie.

— Dar cine e fratele Partenie?

— Asta aş vrea să ştiu şi eu. Când am stat prima dată de vorbă cu ea n-a vrut să-mi spună. Nici n-am insistat. Ştiu că au consemne religioase, cu ajutorul cărora se apără întreaga sectă. Ea mi-a spus totuşi că e vorba de fratele Partenie. Fratele Partenie a venit şi i-a dat o dovadă grăitoare de ceea ce înseamnă să nu-şi ţină gura. Putea foarte bine s-o omoare. N-a omorât-o. I-a dat doar un avertisment. Orice-am face, de la Doina nu vom putea scoate mai mult.

— Bine, Bunicule, dar ce legătură au toate astea cu Ioana? Doar ne interesează în primul rând cine a ucis-o pe ea.

Bunicul îşi scoase cartoanele lui din buzunar. Scrisul mărunt era înşirat în dezordine peste tot.

— Am fost la doamna Bozdog. Secta asta îşi are rude mai vechi în America Latină. Au un preot sau un mare frate. Toţi se dezbracă şi se îmbracă în hainele sectei. Fratele începe să predice

despre deşertăciunile vieţii de pe pământ. Am citit o carte, eu care n-am mai citit de nu mai ţin minte nimic, a unui oarecare Papiola, brazilian de origine. Secta crede că se poate ajunge la spiritul lui Dumnezeu numai în clipa uitării de sine şi a deposedării de diavol. Şi atunci cad cu toţii în transă şi se deposedează de diavol în colectiv, culcându-se de-a valma. De fapt este o formă de destrăbălare colectivă, făcută sub acoperire bisericească. Dându-i un suport superior, această destrăbălare devine dintr-o dată purificare sufletească. Am văzut în casa doamnei Bozdog câteva duzini de halate. Pun pariu că acum nu mai sunt acolo. Sunt la locul unde se va ţine procesiunea următoare. Procesiunile nu se ţin niciodată în acelaşi loc. Ioana şi Doina, cine ştie prin ce împrejurări, au ajuns în această sectă. Nu-i întâmplător faptul că Doina nu primeşte în casa ei bărbaţi. Secta interzice aşa ceva. Dacă intră vreun bărbat, acesta trebuie să fie neapărat frate. Aşa a rămas Ioana însărcinată.

Alexiu asculta cu atenţie. Făcu semn chelnerului să-i mai aducă o „poşircă" şi bău jumătate de halbă dintr-o dată.

— Bine, Bunicule, dar cine le-ar fi putut duce acolo?

— Acelaşi frate Partenie.

— Din ce motive?

— Încă nu ştiu, domnule căpitan, dar le voi afla.

— Dar atunci cum rămâne cu manechinul din pivniţa lui Scurtu, cu Vincenţiu?

— Există o legătură. Nu-mi dau seama care. Dar de existat există. Un singur lucru nu înţeleg, şi poate cel mai important. De ce au omorât-o pe Ioana? Aş avea o rugăminte, domnule căpitan. Îl cunoşti pe Gogu de la morgă. Ar fi bine să mai stai şi dumneata de vorbă cu el. A fost foarte şocat de moartea acestei fete. În felul lui e un artist, dar şi un tată nerealizat. Cred că a făcut o autopsie de mântuială, nu cum are el obiceiul. Fiind prieteni, nu pot

scoate mai mult de la el. Este un mare tehnician, dar în situaţii ca aceasta nu-şi prea spune propriile păreri. Se mulţumeşte cu ce spune incizia. Mi-a spus că vrea să se lase de meserie. Am dubii. Nu cred că fata a fost omorâtă cu un ac. Nu văd raţionamentul. Mai mult ca sigur că prin acel ac s-a introdus în inimă o substanţă pentru a înlătura stopul cardiac. Faptul că Gogu a descoperit numai după o zi acest traseu al acului mă pune serios pe gânduri.

— A asistat cineva la autopsie?

— Nu, nimeni în afară de el.

— Ai certitudinea că a făcut într-adevăr autopsia?

Bunicul rămase cu gura deschisă.

— Nu cred să fi mers Gogu atât de departe.

— Acum exact opt ani a mers. Era vorba tot de o fată. Dar care a murit de moarte bună. Tot aşa a căzut Gogu într-o stare de deprimare totală. S-a constatat până la urmă că nu făcuse nicio autopsie.

A trecut în registru constatările făcute de internişti în timpul tratamentului. Nimic mai normal de altfel. Autopsia o dată efectuată a demonstrat acelaşi lucru. Am aflat acest caz de la un medic, care l-a povestit făcând mare haz. L-am scăpat cu greu, altfel îl dădeau afară. După patruzeci de ani de serviciu era, totuşi, prea mult. De atunci a rămas însă numai autopsier. Nu ţi-a povestit dandanaua asta niciodată?

— Nu, răspunse Bunicul, foarte surprins de cele auzite. În orice caz, a constatat că fata era gravidă şi încă în luna a treia.

— Bunicule, asta se poate constata cu un singur deget, spuse Alexiu. Dar lasă, am să cercetez. Cine dracu poate fi însă acest frate Partenie? Nu bănuieşti pe nimeni?

— S-ar putea, domnule căpitan, să nu-l fi văzut în viaţa mea, cum s-ar fi putut tot atât de bine să mă fi întâlnit până acum de

câteva ori, fără să ştiu însă că e el. Trebuie neapărat să citesc teza Cameliei.

— Înseamnă că te gândeşti totuşi la cineva în cazul ăsta.

— Nu vreau să vă mint, mă gândesc.

23.

Bunicul se aşează pe sofa îmbrăcat. Citi pe nerăsuflate cele şaizeci de pagini ale tezei de doctorat, urmări cu atenţie planşele desenate, soluţiile Cameliei în cazul cercetat şi se simţi mai încurcat ca înainte de a le citi. Refuză pentru o clipă să se mai gândească la ceva. Se dezbrăcă, făcu un duş rece; apoi dădu de mâncare câinelui. Alsacianul trăia într-o somnolenţă aproape continuă şi în sinea lui, Bunicul era trist că în rezolvarea atât de încâlcitului caz de care se ocupa, câinele nu-şi avea şi partea lui de contribuţie. Scoase din buzunarul pardesiului – uitase cu desăvârşire de el – cotletul cumpărat de la bufet şi după ce-l mirosi îl puse pe o farfurie în faţa lui. Alsacianul mâncă fără poftă, fără să plescăie de plăcere ca altădată.

Bunicul se întinse din nou pe sofa. Începu să-şi cerceteze hârtiile, apoi să recitească anumite pasaje din studiul Cameliei Scurtu. Rămase trăsnit. Era pentru prima dată poate în meseria lui că era atât de consternat de un mic amănunt, peste care din nebăgare de seamă, trecuse de câteva ori. Se îmbrăcă în grabă. Regretă din toată inima că-l lăsase pe Panaitescu să plece acasă, acum când avea cea mai mare nevoie de el. Şoferul plecase

supărat. Nu se sfiise de loc să i-o spună. În primul rând deoarece Bunicul nu-l invitase şi pe el la bere.

Bunicul zâmbi în sinea lui. Îşi puse un bujor proaspăt la reverul hainei. Ieşi. Nu găsi niciun taxi. Luă un tramvai şi în douăzeci de minute, după ceas, se afla în faţa intrării apartamentului familiei Scurtu.

Îl întâmpină Camelia, albă la faţă ca varul.

— Vincenţiu a făcut-o, spuse ea şi Bunicul rămase surprins, chiar mirat. Uitase de Vincenţiu cu desăvârşire. În ultimele ore el nu intrase în preocupările lui.

Bunicul nu comentă. Intră în sufragerie. Siguranţa cu care venise se duse pe apa sâmbetei. O nouă încurcătură îi întorcea planul pe dos. Nu ştia cât de mult, dar noua veste aflată îi zdruncina eşafodajul proaspătului plan, care cu o jumătate de oră în urmă păruse singurul posibil.

— Unde e Vincenţiu? întrebă el, şi Camelia arătă spre camera lui, de unde se auzea un scâncet ca de copil mofturos.

Bunicul auzi de asemenea în camera alăturată paşi şi înţelese că era acasă şi Vasile. Nu greşise. Vasile intră în sufragerie, palid la faţă, dar spre deosebire de mama lui, abia putând să-şi înfrâneze furia.

Vincenţiu îşi făcu apariţia absent. Din doi paşi Vasile fu lângă el şi îl lovi cu brutalitate. Fu nevoie de intervenţia Bunicului şi a Cameliei ca cei doi tineri să poată fi despărţiţi.

— El a omorât-o, el, bestia, şuieră Vasile cuvintele printre dinţi.

— Te rog să stai liniştit! spuse Bunicul autoritar. Altfel voi fi obligat să iau măsurile de rigoare. Jos se află doi miliţieni, domnule Vasile, nu mă pune în situaţia de a întrebuinţa forţa. De unde ai ajuns la concluzia că el a săvârşit fapta de care vorbeai?

Vasile se trase lângă uşă. Cuvintele de ameninţare ale Bunicului nu avură darul să-l sperie prea mult.

— Dacă a fost în stare să se poarte cu Doina aşa cum s-a purtat, nu ştiu de ce n-ar fi fost capabil să facă acelaşi lucru cu Ioana. Asta-i educaţia dată de mama. Toată viaţa ne-a neglijat din pricina lui. A făcut totul pentru el. Poftim, mamă, unde l-ai adus, că doar dumneata l-ai adus aici şi nu altcineva.

— Vasile, nu-ţi permit să vorbeşti aşa.

— Nu ţi-am cerut voie să-mi permiţi. Am fost un prost că te-am ascultat. Am vrut să mă căsătoresc şi dumneata n-ai vrut. N-am ştiut că dumneata faci din dragostea mea experienţe pentru cretinul ăsta, pentru imbecilul ăsta căruia nu i-ai refuzat niciodată nimic. I-ai cumpărat un manechin din carton, pe urmă ai dorit pentru el unul viu. Mi-ai desconsiderat sentimentele, le-ai desconsiderat şi pe ale Ioanei, importante fiind pentru dumneata numai sentimentele lui şi satisfacţia dumitale de mamă vinovată. Crezi că nu ştiu că dumneata eşti de vină că a ajuns în halul în care a ajuns? Crezi că nu ştiu că tot ce-ai făcut pentru el ai făcut din remuşcare? Poate ai acum curajul, dacă nu l-ai avut niciodată, să spui de ce l-ai lăsat atunci singur? De ce l-ai lăsat dacă nu ca să te duci la întâlnire cu Pătraşcu al dumitale? Te urăsc, mamă! Eu, copilul dumitale, îţi spun că te urăsc. Ai nenorocit toată familia şi pe mine în primul rând, mai spuse Vasile, şi ieşi trântind uşa.

Camelia ascultase calmă, fără măcar să clipească. Nu se vedea pe faţa ei nicio schimbare cât de mică şi Bunicul ajunse la convingerea că avalanşa de cuvinte a băiatului său o lăsaseră rece sau o loviseră în aşa măsură încât rămăsese împietrită.

— Doamnă, lăsaţi-mă cu Vincenţiu, spuse Bunicul şi Camelia dădu din cap, cu o încăpăţânare fără drept de apel.

Bunicul îşi aprinse o jumătate de ţigară şi fumă liniştit, uitându-se la Vincenţiu care de când scăpase din mâinile lui Vasile rămăsese într-un colţ, impasibil şi cu privirile goale.

— Domnule Vincenţiu, spune-mi te rog ce s-a întâmplat? Să ştii că nu împărtăşesc punctul de vedere al fratelui dumitale, dar te rog să-l înţelegi şi pe el. El şi-a pierdut omul iubit.

— Iar eu prietenia, domnule, şi o dată cu ea rostul. Toţi vorbiţi blând cu mine, toţi vă purtaţi frumos, ca să-mi dovediţi că nu sunt chiar atât de respingător. Dar eu ştiu mai bine ca oricine că nu sunt iubit. Nu sunt iubit de nimeni. Dacă dragostea înseamnă milă, atunci eu de o asemenea dragoste am avut parte. Unui singur om nu i-a fost milă de mine, Ioanei. Ea mi-a spus deschis că sunt urât, că dacă vreau să mai am linişte în viaţă trebuie să fiu conştient de urâţenia mea şi de faptul că viaţa unui om nu stă în frumuseţe. Numai ea a fost cinstită cu mine. Te rog, mamă, să nu fi supărată pe Vasile. Cred că are dreptate. Din pricina mea poate ţi-ai nenorocit întreaga familie, iar eu aş spune că în primul rând pe dumneata.

Bunicul îl asculta pe tânăr şi era uimit de calmul lui. De vocea lui plăcută, care părea a nu avea nimic comun cu capul acela diform şi de proporţii neobişnuite.

Bunicul se uită la fruntea exagerat de înaltă a lui Vincenţiu, la ochii lui limpezi şi îşi zise că tânărul, după ce începuse să vorbească, îşi pierduse aproape cu desăvârşire trăsăturile respingătoare de la început.

— Tinere, ceea ce povesteşti dumneata, spuse Bunicul calm şi delicat, poate fi folositor pentru explicarea unor stări de lucruri în familia dumneavoastră, dar nu este foarte important pentru mine. Mă interesează, în primul rând, ce s-a întâmplat de dimineaţă, ce s-a petrecut între dumneata şi Doina Ciumedrea?

Vincenţiu se uită la maică-sa, dar cum figura ei împietrită nu-i spunea nimic, îşi mută privirile de la ea. Tăcu.

— Te-am întrebat ceva, domnule Vincenţiu. Dumneata ştii că, după gestul pe care l-ai făcut, eşti suspectat nu numai de încercare de omor, dar şi de crimă. Din moment ce ai calmul şi luciditatea să categoriseşti sentimente şi vini în propria dumitale familie, cred că trebuie să ai şi luciditatea şi răspunderea asupra propriilor dumitale acte. Te rog să răspunzi precis la întrebările mele.

Tânărul caută din nou privirile Cameliei.

— Uită-te te rog la mine! Doamnă, fiţi vă rog amabilă şi lăsaţi-ne singuri. Ţin cont de ceea ce mi-aţi spus de dimineaţă, dar vă rog să mă înţelegeţi. În mod normal ar trebui să-l arestez.

Vincenţiu se sperie. Capul lui mare şi diform păru şi mai mare în urma palorii şi transpiraţiei care-l năpădise, ciudat, numai de la perciuni în jos. Sudoarea i se aduna sub bărbia aproape inexistentă.

Camelia se ridică anevoie şi părăsi camera, fără să se uite la Vincenţiu. Faţa îi era parcă sculptată în piatră şi, pentru o clipă, Bunicul avu un sentiment de totală compasiune pentru femeia care, numai într-o jumătate de oră, auzise din gura propriilor ei copii lucruri la care nu se aşteptase vreodată.

— Spune, tinere, cum te-ai întâlnit de dimineaţă cu Doina Ciumedrea?

Vincenţiu îşi frământă degetele bondoace, apoi căută cu privirile uşa prin care ieşise maică-sa. Cu greu, începu să vorbească:

— Am ieşit de dimineaţă. Am vrut să mă duc la un magazin...

— La magazinul unde sunt manechine în vitrină, nu-i aşa?

Vincenţiu începu să tremure. Bunicul îi arătă un scaun.

— Aşază-te! Spune, te rog.

— Am ieşit afară şi am vrut să merg la magazinul de care aţi vorbit. Mie îmi plac manechinele, cu toate că mama în ultima vreme nu mi-a mai dat voie să mă joc cu ele.

— Cu ce fel de manechine te-ai jucat?

— Am avut unul. Dar într-o zi Vasile l-a spart şi mama l-a dus în pivniţă.

— Şi-atunci te-ai dus la magazinul de confecţii din colţ ca să furi altul, nu-i aşa?

— Nu, eu n-am furat niciodată.

— Dar atunci noaptea, mai precis alaltăieri noapte, ce căutai la magazin?

Vincenţiu era gata să plângă din nou, dar tonul autoritar al Bunicului îl readuse la realitate:

— Ar putea să-ţi fie ruşine, om în toată firea te smiorcăi ca un copil. Te-am întrebat ce-ai făcut noaptea la magazin?

— M-am uitat la manechine.

— Cu o zi înainte cine a spart vitrina magazinului?

Vincenţiu se uită înspăimântat la bătrân.

— Eu n-am spart. Manechinul meu a fost spart de Vasile şi mama n-a mai vrut să-mi cumpere altul.

— Dar noaptea de ce ai intrat în casă prin fereastră, cu ajutorul unei sfori?

— De unde ştiţi?

— Eu întreb aici, stimate domn! Dumneata îmi răspunzi.

— Mama nu mă lăsa să ies seara afară. Ioana nu mai venea şi atunci m-a apucat un dor fără margini de ea. Am vrut s-o văd.

— Cum s-o vezi, doar Ioana nu era făcută din carton.

— Şi ea era manechin.

— Şi pentru dumneata era totuna cu ce fel de manechin ai de-a face?

— Vă rog să vorbiţi politicos cu mine şi să nu strigaţi. Eu nu v-am făcut nimic.

— Uite ce-i, tinere, probabil eşti incapabil să-ţi dai seama în ce situaţie gravă te afli. Îţi dai seama sau nu-ţi dai?

Vincenţiu dădu din cap în semn că nu.

Bunicul observă că privirile tânărului încep să-i devină fixe. Nu ştia care sunt limitele lui de gândire, dar după primele schimburi de cuvinte înţelese că undeva în judecata tânărului există o graniţă peste care el nu putea trece. Se hotărî să fie mai atent.

— Te-am întrebat de ce n-ai ieşit şi intrat normal, ca toţi oamenii. De ce a trebuit să ieşi pe fereastră?

— Mama nu-mi dădea voie să ies seara afară. Ori mie îmi era dor de ea. Voiam s-o văd. Am ieşit pe fereastră şi m-am dus la magazin. Am vorbit cu ea şi i-am spus să nu mă uite, că eu nu i-am făcut nimic rău.

— Ţi-a spus cineva că Ioana se află la magazin?

— Da, Vasile. L-am rugat să-i spună Ioanei să vină. Numai ea mă iubeşte. Vasile a zis că Ioana se află acum într-un magazin, stă dezbrăcată şi se uită la lume pentru că s-a supărat că n-am fost politicos cu ea. Dar eu totdeauna am fost politicos.

— Şi ea ce ţi-a răspuns?

Vincenţiu se uită atent la Bunic.

— Nu mi-a spus nimic. M-am întors acasă. M-am dus a doua zi. Am văzut că Vasile şi-a bătut joc de mine. Nu era Ioana. Era alta. Ioana era blondă, blondă şi n-avea niciun motiv să stea aşa nemişcată.

Bunicul se şterse pe faţă de transpiraţie.

— Povesteşte-mi acum de Doina. Cum te-ai văzut cu ea?

— M-am întâlnit jos. A spus că a venit din partea Ioanei, care a rugat-o înainte de a pleca în alt oraş să mă ia la plimbare.

— Dumneata ai cerut să mergi la ea acasă sau te-a invitat ea?

— Ea m-a invitat. Am întrebat-o de Ioana. I-am spus şi ei ce mi-a spus Vasile. Am crezut că-şi bate joc de mine şi că Ioana e ascunsă.

— Şi ai crezut până la urmă că Ioana nu-i acasă?

— Am crezut.

— Atunci de ce te-ai mai dus până la Doina?

— Ea m-a rugat, ca să mă conving.

— Ajuns la Doina ce-ai făcut? întrebă Bunicul aprinzându-şi o ţigară.

— Am stat puţin, apoi am văzut pe cuier pardesiul Ioanei.

— Ce-ai făcut apoi?

— M-am mirat că Ioana a plecat fără pardesiu. Am rugat-o pe Doina să-mi spună dacă Ioana nu mai vrea să se întâlnească cu mine. Dacă nu mai voia să se vadă cu mine însemna că şi ea m-a minţit, aşa cum m-au minţit toţi.

— Ce-ai făcut pe urmă?

— Am avut nişte presimţiri. Nu credeam nimic din spusele Doinei. Vedeam după faţa ei că minte. Apoi am început să plâng. De altfel mi-am dat seama că s-a petrecut ceva. Mama mi-a luat manechinul aşa rupt şi l-a ascuns în pivniţă. Aţi apărut dumneavoastră la noi. V-am văzut într-o zi prin gaura cheii, că mama a închis uşa de la mine. În casă toţi şuşoteau şi încetau să vorbească atunci când apăream eu. Am ştiut că s-a petrecut ceva cu Ioana. Când am văzut-o pe Doina că plânge. Am fost aproape sigur că s-a întâmplat ceva. M-am ridicat şi am plecat. I-am spus Doinei că ea e de vină dacă Ioana nu se mai întoarce.

— Dar dumneata unde crezi că a plecat?

— Vasile a zis că s-a dus într-o lume mai bună.

— Şi dumneata ce înţelegi printr-o lume mai bună?

Vincenţiu ridică din umeri.

— O lume mai bună, spuse el apăsând pe cuvinte ca Bunicul să le poată înţelege.

— Când ai plecat dumneata, Doina ce-a făcut?

— A spus că vrea să se culce.

— Atunci de ce te-ai mai întors?

— Unde să mă întorc?

— La Doina. Ai plecat, apoi te-ai întors.

— Nu m-am întors.

— Şi-atunci cine a încercat s-o sugrume pe Doina?

— Mama a zis că eu. Aşa i-a spus doctorul Pătraşcu.

— Tinere, te întreb încă o dată, după ce-ai plecat de la Doina nu te-ai mai întors?

— Nu m-am întors.

— Iartă-mă că insist, dar închipuie-ţi că din lumea ei cea bună Ioana nu se va întoarce dacă nu-mi spui adevărul. Te-ai întors sau nu te-ai întors?

— Nu m-am întors, domnule.

Bunicul se ridică şi îşi stinse cu brutalitate ţigara în scrumieră.

— Du-te, te rog, în camera dumitale.

Vincenţiu ieşi în hol, apoi prin dormitorul părinţilor intră în camera lui. Bunicul o chemă pe Camelia.

24.

— Doamnă, când v-a spus doctorul Pătraşcu că Vincenţiu a încercat s-o omoare pe Doina?

— Nu mi-a spus că a vrut s-o omoare. Cu douăzeci de minute înainte de a veni Vincenţiu, Pătraşcu mi-a dat telefon. De altfel după felul precipitat în care aţi plecat dumneavoastră mi-am dat seama că vă gândiţi la Vincenţiu şi la Doina. Eram aproape sigură că s-a întâmplat ceva, Vincenţiu n-a avut niciodată reacţii de furie. O singură dată, când Pătraşcu a spus despre Ioana cuvinte nu tocmai alese. Voise să glumească, dar lui Vincenţiu îi lipsesc două lucruri. Nu ştie ce e teama şi n-are de loc simţul umorului. Nu vă supăraţi, dar fără să vreau am ascultat ce-aţi vorbit cu el. N-am ştiut că ieşea noaptea din casă. Acum când îmi aduc aminte cum a sărit la gâtul lui Pătraşcu, îmi dau seama că în urma unor cuvinte necugetate din partea Doinei el era capabil să facă ce-a făcut.

— Sunteţi convinsă că el a făcut-o, doamnă?

— Doctorul Pătraşcu mi-a dat telefon. Mi-a spus că tocmai trecea strada când l-a văzut ieşind pe Vincenţiu. După felul cum arăta faţa lui, şi-a dat seama că s-a întâmplat ceva. A alergat sus şi a găsit-o pe Doina în starea în care aţi găsit-o şi dumneavoastră. Sunt foarte tulburată. Încep să am dubii asupra faptului că mi-aş cunoaşte propriii mei copii. Ce aţi auzit astăzi este o dovadă. O dovadă la care nu m-aş fi aşteptat pentru nimic în lume. Nu credeam că propriii mei copii mă judecă aşa.

— Doamnă, atunci când a venit Vincenţiu, dumneavoastră ştiaţi de la doctorul Pătraşcu ce s-a întâmplat?

— Ştiam.

— Nu l-aţi întrebat pe Vincenţiu ce-a făcut şi unde a fost?

— L-am întrebat. Mi-a spus că a fost la Doina. Apoi a intrat Vasile şi a început să-l bată. L-am întrebat pe Vincenţiu ce l-a îndemnat să se poarte aşa cu Doina. N-a vrut să-mi spună. N-a mai vrut să scoată un cuvânt. Acum am aflat şi eu, că de fapt el neagă că i-ar fi făcut ceva Doinei.

— Dumneavoastră, ca mamă şi ca medic, credeţi că a fost sau nu în stare să facă aşa ceva?

— Ca mamă nu cred. Ca medic întrebaţi pe altcineva.

— Vincenţiu vă minţea des?

Camelia îşi şterse ochii.

— Vedeam totdeauna în minciunile lui un semn bun. Un semn de normalizare.

— Când doctorul Pătraşcu a vorbit-o pe Ioana de rău, cum a procedat Vincenţiu?

— De obicei, când se încăpăţânează sau nu-i place ceva, îşi schimbă imediat expresia ochilor. Până atunci stările lui de nervi se manifestau prin neputinţă. Plângea şi săptămâni în şir rămânea melancolic. În ziua aceea, deoarece Pătraşcu după părerea mea a întins coarda prea mult, Vincenţiu s-a repezit la el cu mâinile ridicate. L-a prins de păr, apoi de gât.

Bunicul îşi netezi părul cu mâna.

— Doamnă, pot avea siguranţa că nu ne aude nimeni de aici, aşa cum m-aţi auzit dumneavoastră pe mine discutând cu Vincenţiu?

— Vincenţiu e în camera lui. Nu se aude nimic. Nici de la Vasile.

— Doamnă, vă rog să-mi răspundeţi cu toată sinceritatea. Vă promit că sunt lucruri care vor rămâne strict între noi. Din toate datele de până acum reiese că Vincenţiu e vinovat. După felul cum m-aţi întâmpinat şi cum aţi vorbit dumneavoastră şi Vasile sunt convins că şi dumneavoastră gândiţi la fel. Vreau însă să vă spun, cu totală siguranţă, doamnă, mai bine-zis cu siguranţa omului care lucrează în această meserie de aproape cincizeci de ani, că omul care a încercat astăzi s-o omoare pe Doina a omorât-o şi pe Ioana. Am această siguranţă. Dar eu n-am însă siguranţa că Vincenţiu a strâns-o astăzi de gât pe Doina. Despre asta, vă

rog să nu discutaţi cu nimeni. E în interesul dumneavoastră şi al lui Vincenţiu. Altfel Vincenţiu va fi singurul inculpat.

— Vă promit că o să tac şi că o să răspund la toate întrebările cu maximă sinceritate.

Bunicul îşi aplecă fruntea şi se uită în pământ.

— Aţi trăit cu Pătraşcu?

Pauză.

— Da. Eram studentă la Cluj. M-am îndrăgostit de el în anul întâi.

— Cât timp aţi fost împreună?

— Câteva luni. El a părăsit facultatea, s-a mutat la Bucureşti.

— De ce a plecat?

— Nu ştiu. Pentru mine a fost o enigmă. La mulţi ani, după ce ne-am reîntâlnit la Bucureşti, mi-a spus că din pricina mea. Pe urmă a râs şi a zis că nu numai din pricina mea. A avut impresia că nu-l mai iubesc. Judecând prin prisma anilor mi s-a părut că Pătraşcu, cel puţin pe-atunci, era destul de complexat, mai mult, avea reale manifestări de grandomanie.

— Ce v-a atras la el atunci?

— În orice caz nu fizicul. Vorbea admirabil. Făcea parte din nu ştiu ce organizaţie. Din câte spuneau mai apoi colegii, pare-se că activitatea lui l-a îndemnat să plece.

— După plecarea lui de la Cluj când l-aţi mai văzut?

— Când ne-am mutat la Bucureşti, acum zece ani. Eu am venit prin concurs.

— Aţi mai continuat legăturile din facultate?

Camelia făcu din nou o pauză.

— Nu. Le doream însă. Cu acest sentiment m-am dus la el, după ce a aflat de venirea mea. Mi-am dat imediat seama că între noi nu mai poate fi nimic. Se schimbaseră între timp şi sentimentele, ne schimbaserăm şi noi. Există tentaţia aceasta de a

încerca să faci abstracţie de timp şi să încerci să reînnozi ceva existent altădată. Mi-am dat seama că nu se mai putea.

— Aţi rămas totuşi prieteni.

— El a dorit-o mai mult, nu eu. A venit de câteva ori la clinică, apoi mi-a făcut o vizită acasă, fără să-l fi invitat.

— Între timp dumneavoastră aţi ajuns profesor, nu-i aşa?

— Da.

— Aţi publicat multe lucrări ştiinţifice în ţară şi străinătate, aţi participat la congrese internaţionale. Într-un cuvânt vreau să spun că aţi ajuns cunoscută, spre deosebire de el, care n-a evoluat prea mult.

— Da, este adevărat. Eu mi-am închinat întreaga viaţă medicinei, poate şi timpul pe care trebuia să-l afectez familiei. Va trebui să mă gândesc dacă Vasile are sau nu dreptate. În orice caz, atunci când a căzut Vincenţiu de pe balcon eu mergeam să-l întâlnesc pe Pătraşcu. Asta se întâmpla la Timişoara. Mi-a dat telefon din gară. Părea hăituit. Avea o voce de om disperat. Am plecat. În gară nu l-am mai găsit. După ce ne-am întâlnit la Bucureşti, mi-a spus că era în trecere. Era urmărit. Îl bănuiau de unele opţiuni politice nu în favoarea socialismului. Ulterior s-au lămurit toate lucrurile. Eu n-am ascuns nimănui ce s-a întâmplat atunci. Nu m-am aşteptat ca în Vasile să zacă atâta răutate.

Bunicul se uită câteva secunde la degetele lui de la mâna dreaptă, aproape descărnate.

— Doamnă, atunci când v-aţi scris teza de doctorat, nu l-aţi avut în vedere, în anumite exemple pe care le-aţi dat, şi pe Pătraşcu?

Camelia se uită atentă la Bunic. Nu bănuise că se ştiau atâtea lucruri despre ea.

— Cred că da. Nu îmi aduc prea bine aminte. Trebuie să vă mărturisesc, că mulţi ani după ce l-am văzut, figura lui, felul lui

de a fi m-au obsedat. Acum a îmbătrânit mult, s-a schimbat. Avea în el atunci arderi aproape vizibile. Nu ştiu dacă era chiar aşa sau imaginaţia mea mi-l descoperea astfel. Vreau însă să vă spun că între noi, de-atunci, n-a mai fost nimic, indiferent de insinuările lui Vasile. Nu ştiu cu ce am putut greşi faţă de acest copil de a adunat împotriva mea atâta venin.

Bunicul se uită în ochii Cameliei. Erau trişti şi îmbătrâniţi dintr-o dată. Zecile de nervuri adunate la rădăcinile ochilor nu le observase până atunci.

— Doamnă, sunt convins că veţi descoperi singură aceste motive. Să nu uitaţi că cineva i-a omorât prima lui dragoste. Dragostea aceea, doamnă, pe care n-aţi uitat-o nici dumneavoastră, de care v-aţi adus aminte după atâţia ani, în întâmpinarea căreia aţi alergat, de care v-aţi amintit până şi în teza de doctorat. M-ar interesa să ştiu ce aţi înţeles dumneavoastră când aţi afirmat că – Bunicul îşi scoase un carton din buzunar – „asemenea caractere vor să se transporte în superiorul divin". Sunt propriile dumneavoastră cuvinte, şi am convingerea că se referă la un subiect existent. Acest subiect n-a fost atunci Pătraşcu?

Camelia stătu câteva clipe pe gânduri. Fruntea i se încreţi uşor, şi Bunicul văzu o cută nouă, neobservată până atunci, ce se întindea spre tâmpla dreaptă.

— Nu-l aveam în vedere direct pe el. Ci suma unui asemenea caracter. Convingerea superiorităţii faţă de cei din jur. O convingere nestrămutată, aş spune, într-o raţiune superioară care poate la asemenea indivizi să se transforme într-un alt eu. De aceea am şi amintit de dedublare, în sensul major al cuvântului. De altfel asta m-a şi atras la Pătraşcu. L-am auzit vorbind la o întrunire, nici nu mai ştiu ce anume se discuta atunci. A vorbit tot timpul uitându-se la mine, ca şi cum eu aş fi fost mediul lui.

Acest lucru se întâmplă adeseori, de ce să mint, şi eu în faţa studenţilor îmi aleg mediul meu. Ca să fiu mai explicită; îţi fixezi privirile asupra unui singur om, ca şi cum ai vorbi unei singure persoane. Asta îţi dă posibilitatea să nu te abaţi, să-ţi poţi concentra atenţia într-un singur loc, ca mecanismul logicii să nu fie deranjat.

— Încă o întrebare, doamnă. În seara când Vasile a anunţat dispariţia maşinii, la o oră mai târziu aţi anunţat miliţia că maşina a fost găsită. Într-adevăr aţi anunţat miliţia?

— Da, am anunţat-o.

— Precis, doamnă?

— Foarte precis.

— La miliţie nu se păstrează niciun înscris în acest sens. Fireşte, puteau să facă şi ei o greşeală. Din moment ce aţi anunţat că s-a greşit, cineva de acolo trebuia să şteargă imediat reclamaţia de furt. Dar reclamaţia de furt n-a fost ştearsă.

— Pot să jur că am anunţat-o la numărul existent în cartea de telefon.

— Acum altceva, doamnă. În aceşti ani de când sunteţi prieteni cu Pătraşcu, nu v-aţi pus întrebarea de ce el nu s-a însurat?

— Nu, nu m-a preocupat acest lucru.

— Nici de ce n-a avansat în disciplina lui?

— N-ar fi fost frumos din partea mea. Eu am avut pe această cale destule succese. Ar fi fost nu ştiu cum.

— Nici n-aţi observat în comportamentul lui ceva deosebit?

— N-aş putea spune. M-am bucurat că se ocupa de soţul meu. Atâta tot. Mă scutea de una din grijile pe care le aveam.

— La Cluj ce specializare voia să urmeze?

— Specializările se alegeau după absolvire. El voia să se facă chirurg, eu medicină generală. După câţiva ani de la absolvire

mi-am schimbat specialitatea. Voiam să mă dedic psihiatriei. Doream să-l însănătoşesc pe Vincenţiu.

— Vă mulţumesc, doamnă, pentru sinceritatea dumneavoastră. Îmi pare rău că a trebuit să intru în detalii poate neplăcute pentru dumneavoastră, dar credeţi-mă că fără ele mi-ar fi fost foarte greu să mă descurc.

— Nu ştiu cu ce anume v-au putut fi de folos în disculparea lui Vincenţiu.

— Doamnă, nu mi-aţi putut fi de folos cu nimic în disculparea lui, spuse Bunicul şi se ridică. Vă rog să-l pregătiţi pe Vincenţiu. Peste câteva minute se va urca cineva să vă aducă mandatul de arestare şi să-l ridice.

Camelia rămase cu gura deschisă. Voi să spună ceva, dar nu avu putere. Se sprijini de marginea fotoliului să nu cadă.

25.

Bunicul îl găsi pe doctorul Pătraşcu acasă. Locuia pe Calea Moşilor, într-un bloc vechi. Cele două camere pe care le ocupa erau destul de mari şi aranjate cu destul bun gust.

Pătraşcu nu păru de loc surprins de sosirea Bunicului. După cele întâmplate de dimineaţă i se părea mai mult decât normal.

— Neobosit, tovarăşe, neobosit, spuse Pătraşcu zâmbind, arătându-i Bunicului un fotoliu îmbrăcat în piele. Sunt sigur că eu la vârsta dumitale voi fi oale şi ulcele. N-ai putea să-mi spui şi

mie secretul acestei sănătăţi pe care o bănuiesc de fier? Pentru mine, ca medic, ar fi mai mult decât interesant.

— Fumez în fiecare zi, mâncare anapoda, alcool destul de mult până la vârsta de cincizeci de ani. Celelalte, în funcţie de dispoziţie şi de timp, răspunse Bunicul râzând, flatat de cuvintele de laudă ale medicului.

— În orice caz, îmi permit să vă dau un sfat. Nu exageraţi.

— Voi avea grijă, domnule doctor. Dacă o să răspundeţi foarte prompt şi precis la întrebările mele, înseamnă că în această seară am să mă culc cu o oră mai devreme, ceea ce, trebuie să recunoaşteţi, s-ar înscrie în sfatul dumneavoastră.

— Cu plăcere, tovarăşe, cu plăcere.

— De pildă...

— Un coniac nu doriţi, sau o cafea? îl întrerupse Pătraşcu, voind să fie ospitalier până la capăt.

— Decât să-mi facă rău una singură, le prefer pe amândouă. Într-un fel se anulează una pe alta, spuse Bunicul bine dispus de acest început degajat de conversaţie.

— Mamă, strigă Pătraşcu, fă te rog două cafele, eu mă ocup de coniac.

Dintr-o încăpere alăturată ieşi o femeie cam de şaizeci de ani, mult prea tânără ca să-i poată fi mamă doctorului. De fapt acesta înţelese nedumerirea Bunicului şi se simţi dator să explice:

— Aşa îi spun eu. Lucrează la mine de cincisprezece ani. Eu n-am părinţi. La început îi spuneam Nană Mărie, pe urmă, deoarece toată lumea care venea aici o credea mama mea, i-am zis aşa.

Bunicul gustă din coniac. Nu băuse dinainte de război Metaxa.

— Ştiţi, nu vreau să vă ascund, de altfel e secretul lui Polichinel[3]. Noi mai primim din când în când şi cadouri. Altfel, din salariul meu nu mi-aş permite asemenea lux. Dar, vă rog, v-am promis mi se pare respectarea orei dumneavoastră de somn.

— Domnule doctor, în ce an v-aţi cunoscut cu Camelia Scurtu? De altfel aş vrea de la bun început să-mi cer scuze pentru anumite întrebări cu un caracter mai intim, dar fiind între bărbaţi şi având neapărată nevoie de unele date, sper să nu vă supăr cu aceste amănunte.

— Ne-am cunoscut la Cluj, în primul an de facultate. Eram tânăr şi ferice şi credeam că tot ce zboară se mănâncă, spuse Pătraşcu zâmbind, dorind să întreţină atmosfera de bună dispoziţie de la început.

— Aţi avut relaţii mai intime cu ea?

— Aş prefera să nu vă răspund. Şi vă rog să nu vă supăraţi. Camelia Scurtu este profesoară şi relaţiile mele, mai bine-zis ale unei tinereţi apuse, nu ştiu, zău, cu ce anume v-ar putea fi de folos.

— Sunteţi liber să nu răspundeţi, dar în cazul ăsta înseamnă că nu ţineţi de loc la somnul meu. Deoarece, domnule doctor, pe alte căi eu tot voi ajunge acolo unde trebuie. Dar, aşa cum v-am spus, sunteţi liber să nu răspundeţi. Atunci am să vă spun eu. Aţi trăit cu ea şi apoi aţi plecat după câteva luni la Bucureşti. V-aţi continuat aici facultatea. Este adevărat?

— Da, este adevărat.

— În ce an aţi absolvit-o?

— În patruzeci şi şase.

[3] Prin „secretul lui Polichinelle" se înţelege un lucru care-i considerat de naivi o mare taină, dar care în fapt e cunoscut de toată lumea. (n. hy.)

— Mi se pare că aţi avut unele neplăceri politice. Puteţi să-mi spuneţi de ce ordin?

— Cu plăcere, mai ales că nu este pentru prima dată. Am participat la câteva întruniri împotriva legionarilor. Dar deoarece aceste întruniri erau loc de dezbateri chiar şi pentru legionari, mai târziu am fost considerat legionar, tot aşa cum de la Cluj a trebuit să plec deoarece legionarii voiau să mă lichideze din cauză că eram comunist. Adevărul a ieşit la lumină şi, astăzi, dacă vă interesează, sunt membru de partid.

— Eu nu fac politică, domnule Pătraşcu, n-am făcut niciodată. Toată viaţa m-am ocupat cu prinderea criminalilor.

— Cred că nu vă refereaţi la mine când aţi pronunţat acel cuvânt, spuse Pătraşcu glumind.

— Doamne fereşte! Dar nu s-ar putea spune că nu aveţi o colecţie splendidă de icoane. Cred că aţi investit o avere.

— Am rămas cu aceasta unică pasiune.

Bunicul se ridică de pe fotoliu şi câtva timp cercetă icoanele vechi de o deosebită valoare.

— Văd că aveţi şi lucruri mai noi, doar cu patină mai veche, spuse Bunicul arătând cu mâna spre o icoană, în care numai un cunoscător ar fi bănuit paleta recentă a pictorului.

— Lemnul este de la Hanul lui Manuc, deci vechi, culoarea, într-adevăr, mai nouă. Mă mir că aţi ghicit.

— Acum toţi se ocupă de icoane. Cu patruzeci de ani în urmă, în Bucureşti, eram doar câţiva. După ce a murit soţia, m-am mutat într-o garsonieră şi le-am donat la muzeu. Eu le socotesc vechimea după adâncitura găurilor de carii.

— După adâncitura găurilor de carii, icoana la care vă referiţi are şi ea aproape două sute de ani.

— N-aş fi ghicit că e nouă dacă pictorul sau dumneata n-aţi fi utilizat fixativ.

— Aveţi dreptate, eu am dat cu fixativ. Există o mare diferenţă de temperatură în această cameră. La câteva vopseaua a şi început să se scorojească.

— Ciudaţi ochi mai are icoana asta a dumitale, domnule doctor, spuse Bunicul şi după o fracţiune de secundă îşi muşcă vârful limbii.

Făcuse o gafă echivalentă cu o descoperire.

— A vrut să-l imite pe Rubleov[4].

— Mi-a stat pe buze. N-am vrut însă să mă grăbesc. La anii mei ochiul se mai poate înşela.

— Prietenul care a pictat-o mi-a spus că mai bine trăieşte din icoane decât din naturile lui moarte. Atunci a început să reînvie pe preacinstiţii apostoli.

Bunicul se întoarse şi se aşează în fotoliu. Sosi şi „Mama" Maria cu cafeaua.

— Ar merita s-o ţii numai pentru cafea, spuse Bunicul, care ştia să aprecieze ca nimeni altul gustul cafelei.

— Ca să fiu sincer, la început, până s-a obişnuit cu casa, mi-a făcut destule boacăne ca să am motive s-o dau afară. Din pricina cafelei n-am dat-o.

— Deci, doctore, ca să ne întoarcem la oile noastre. Azi-dimineaţă n-am avut timp şi nici nu era momentul să vă întreb, cine credeţi că a încercat s-o stranguleze pe Doina? Dumneavoastră o cunoaşteţi pe Doina şi nu mă îndoiesc că ştiţi ceva şi de prietenii ei.

— Îmi pare rău, dar prietenii ei nu-mi sunt cunoscuţi. Nici eu n-aş putea spune că o cunosc prea bine. Dacă aş fi avut numai cu

[4] Andrei Rubliov (în limba rusă: Андрій Рублёв) sau Sfântul Andrei Iconograful (1360-1430) – călugăr şi pictor de icoane rus, din secolul al XV-lea. Recent[6], Biserica Ortodoxă Rusă l-a canonizat. (n. hy.)

zece ani mai puţin cred că nu m-aş fi gândit prea mult ce trebuie să fac. Aşa, o simplă melancolie în faţa frumosului.

Sună telefonul. Pătraşcu se îndreptă spre biblioteca unde se afla aparatul, dar după ce ascultă câtva timp, mirat, îi făcu semn Bunicului.

— Pentru dumneavoastră.

Era Alexiu, îl căutase prin mai multe părţi şi până la urmă îşi spusese că nu putea fi decât aici. Îi comunică ce avea de comunicat, apoi Bunicul aşează receptorul în furcă.

— Se pare că dumneavoastră nu vă puteţi ascunde, spuse Pătraşcu, sorbind cu delicateţe din cafea.

— Domnule Pătraşcu, tocmai mi-a confirmat colegul meu că scrumul găsit în baie este acelaşi cu scrumul ţigării pe care i-ai oferit-o dumneata. N-am vrut să-i spun, dar sunt sigur că dumneavoastră, intrând în baie, aţi avut ţigara în gură, aşa că după mine nu-i nicio descoperire.

— Curios. Nu bănuiam că pentru asta mi-a cerut o ţigară.

— În meseria noastră avem un milion de curiozităţi, domnule Pătraşcu. Am auzit undeva că organismul uman are atâţia nervi încât, puşi cap la cap, ar putea înconjura ecuatorul. Este adevărat?

— Aproape adevărat.

— Dumneavoastră cred că aţi consumat ceva energie până i-aţi învăţat pe toţi.

— Nu toţi au denumiri.

— Dar nu mi-aţi răspuns la întrebarea cu scrumul, domnule doctor.

— Mă bănuiţi deci.

— Dacă v-aş bănui aţi fi arestat, domnule doctor, aşa cum l-am arestat pe Vincenţiu.

Pătraşcu se încruntă.

— Bine, dar tânărul acela e incapabil de aşa ceva...

— Sunteţi atât de sigur?

— N-aş putea spune că sunt sigur din moment ce l-aţi arestat. Înseamnă că sunteţi siguri dumneavoastră şi pentru mine asta e destul.

— Aş vrea să vă cer părerea ca unui specialist. Credeţi că Vincenţiu Scurtu ar fi fost în stare să o sugrume pe Doina?

— Nu cred, tovarăşe. Sincer vă spun. Cu toate astea nu o dată am sfătuit-o pe Camelia să-l interneze. N-a vrut.

— Credeţi că exista vreun motiv real să-l interneze?

— Băiatul a avut nu o dată crize de furie. Ţin minte când a vrut să mă strângă de gât. Am făcut o glumă pe seama Ioanei. Am impresia că o iubea, în tăcere, fără să ştie nimeni. O dată, la o serată, Ioana mi-a mărturisit că o cam agasează insistenţele Cameliei de a face pe infirmiera. Nu-i făcea plăcere să iasă la plimbare cu el, mai ales că în Vincenţiu începuseră să se nască şi să se dezvolte şi alte dorinţi. În fiecare zi când Ioana nu apărea, Vincenţiu avea stări de nelinişte.

— Ştiţi sigur că a avut stări de furie şi înainte de a încerca să vă gâtuie?

— Bănuiesc. Asemenea stări nu se nasc dintr-o dată. Ele sunt rezultatul unui proces. Camelia a făcut greşeala să ascundă acest lucru, dar mie, ca medic, nu-mi era greu să-mi dau seama.

— Domnule doctor, de dimineaţă n-aţi observat nimic neobişnuit în ceea ce o priveşte pe Doina?

— N-aş putea spune. Am dat un telefon la fabrică, aşa cum am spus. Am vorbit mi se pare chiar cu şefa lor, cu tovarăşa Mioara Ionescu. După cum vedeţi am reţinut şi numele.

— Interesant, interesant, vă rog să continuaţi.

— Mi-a spus că e acasă, restul îl ştiţi. Şi pentru că tot văd că sunt pus pe destăinuiri, vreau să vă spun că la colţ, la Elefterie,

când eu veneam spre Doina, l-am văzut pe Vincenţiu trecând grăbit.

— Poate i-aţi văzut faţa. Semăna expresia lui cu aceea din ziua când a sărit la dumneavoastră?

— Da, aceeaşi expresie aş putea spune.

— Văd că aţi ajuns şi dumneavoastră la o concluzie similară cu a mea.

— Nu vreau să afirm. V-am spus doar ce-am văzut.

— Din păcate, domnule doctor, mi-e greu să ascund că bănuiala mea înclină spre Vincenţiu.

— Nu vreau să mă amestec, tovarăşe, şi aşa toată treaba asta mi-a lăsat un gust amar. Cred că biata Camelia este distrusă. De altfel acest copil i-a nenorocit viaţa. Nu încape îndoială însă că, în locul ei, aş fi procedat la fel.

Bunicul se ridică, Pătraşcu îl conduse până la uşă.

— Vă mulţumesc, domnule doctor. După cum vedeţi, v-am făcut o vizită mai mult de curtoazie. A, era să uit, pe viitor să nu mai ocoliţi spitalul cu maşina. Nu vă urmăreşte nimeni, mai spuse Bunicul zâmbind. Data trecută v-am urmărit.

Pătraşcu se încruntă, apoi se lumină dintr-o dată la faţă:

— Da, îmi aduc aminte. Să ştiţi că m-am întors nu din teama că sunt urmărit. Strada Dudescu era în reparaţie.

— Ce v-am spus, bătrânii sunt tentaţi să facă probleme din toate fleacurile.

26.

Bunicul se uită la ceas. Erau orele şaptesprezece fără cinci minute. Voi să treacă pe la Panaitescu, dar până la urmă îşi zise că e mai bine să-l lase pe şofer în pace. La nervi prietenul lui era atât de plictisitor, încât de cele mai multe ori reuşea să-l scoată din sărite. Şi-apoi era mai mult ca sigur că la ora aceea Panaitescu se afla în pat. Cu un roman poliţist pe burtă şi că sforăia visându-se în Sherlock Holmes. Se hotărî să ia un autobuz, dar îşi aminti de sfatul lui Alexiu de a umbla cât mai mult pe jos. Sprijinit în bastonul lui cu vârful de metal tocit, coborî bulevardul şi se îndreptă spre magazinele Consignaţia. După ce plecase de la Pătraşcu, trecuse pe la cele două unităţi de desfacere ale Fondului plastic, dar nu găsise ceea ce căuta. Dacă n-avea să găsească nici la Consignaţia, îi mai rămânea Oborul, dar pentru asta avea nevoie de o zi de duminică, iar până duminică mai erau încă două zile.

Bunicul se minună de câtă lume se afla la ora aceea pe stradă şi nu se sfii să întoarcă privirile după câteva tinere. Mini-jupurile, indiferent de criticile auzite la tot pasul, mai ales din partea femeilor ajunse la vârsta înţelepciunii şi a ridurilor, erau după părerea lui superbe şi nimic nu s-ar fi potrivit mai bine în această primăvară plină de sevele proaspete ale pământului decât această îmbrăcăminte care lăsa să se vadă tot ceea ce natura a creat mai frumos. Se uită la câteva din noile construcţii şi rămase plăcut surprins de repeziciunea cu care se înălţau. Nu mai fusese pe Bulevard de mai bine de o lună de zile.

Intră într-un magazin de tablouri din pasajul Victoriei şi zăbovi îndelung la pânzele înşirate fără niciun criteriu pe pereţi. După plimbarea plăcută pe stradă, încercă să-şi bucure ochiul cu câteva culori suav amestecate, dar oricât se strădui, nu găsi nimic pe placul lui. Nici icoanele, aşezate în dezordine, multe autentice, nu reuşiră să-i desfete ochiul aflat încă sub impresia lăsată de

bulevard. Cu toate acestea, la icoane zăbovi mai mult, cercetarea lor fiind în primul rând o obligaţie profesională. Nu găsi nimic din ceea ce căuta. Descoperi câteva încercări, pe lemn, care se străduiau să imite icoanele adevărate, dar erau în aşa măsură lipsite de farmecul primitiv al autenticităţii, încât aproape suferi.

Trecu la celălalt magazin. Din prima ochire văzu atârnate pe perete câteva icoane, la care se simţea mâna unui om de talent. Nu atât lucrătura îl frapa pe bătrân. Ochii şi figurile sfinţilor. Toţi aveau o trăsătură comună, ochii şi fruntea, iar aceşti ochi şi aceste frunţi îl puseră serios pe gânduri. Că semănau cu cineva destul de cunoscut nu se îndoia nicio clipă, dar cu cine anume, acest lucru îi era cu mult mai greu să-l spună. Trăsăturile feţelor, cu mici deosebiri, erau şi ele asemănătoare şi, după ce Bunicul închise pentru o clipă ochii, imaginaţia retuşă contururile aspre şi fabrică în minte un singur chip robot. După câteva secunde, avu un moment de revelaţie. Sfinţii suprapuşi în închipuirea lui duceau la unul şi acelaşi model, chiar dacă deosebirile păreau la prima vedere mai mari decât ar fi trebuit ca să fie pe deplin sigur de descoperirea lui.

— Fiţi amabil, se adresă el unui vânzător cu ochelari, care mirosea parcă a lemn mâncat de carii, m-ar interesa în mod deosebit această icoană.

Vânzătorul se uită cu atenţie la bătrân. Se apropie de el şi-i şopti la ureche, după ce se convinse că nimeni nu se uita la ei:

— Să ştiţi că nu sunt autentice; am pentru dumneavoastră ceva clasa întâi.

— Vă rămân îndatorat pentru amabilitate. Mi-am dat seama că nu este autentică, sunt un cunoscător, spuse Bunicul zâmbind, pentru ca vânzătorul să nu se simtă jignit şi să-şi piardă subit din bunăvoinţa de la început.

— O mie cinci sute, dar nu face după mine, spuse tot el, dintr-o dată plictisit că trebuia să-şi piardă timpul cu asemenea falsuri.

— Destul de scump.

— Mai mult decât una originală, domnule.

— De altfel se pare că este puţin şi prea mare faţă de ce am eu nevoie. Altele de dimensiuni mai mici nu aveţi?

— Regret, nu.

— Nu cumva ştiţi adresa pictorului, m-ar interesa în cel mai înalt grad, spuse Bunicul şi când vânzătorul văzu că bătrânul se caută prin buzunare, deveni dintr-o dată mai volubil.

— Nimic mai simplu, spuse el şi întinzând mâna luă din palma Bunicului hârtia de douăzeci şi cinci de lei. O pipăi puţin, apoi alergă spre un registru aflat undeva pe o policioară la fel de soioasă ca întregul magazin.

— Am numai adresa atelierului. Aici îl anunţ de obicei când se vinde ceva. Strada Călăuzelor, paisprezece. Rafael Puţintelu.

Bunicul memoră adresa, se mai uită o dată la icoana care într-adevăr îi plăcuse şi apoi, cu o înclinare a capului, ieşi.

Nu auzise în viaţa lui de strada Călăuzelor. Probabil era o stradă veche cu un nume nou, deoarece nu exista loc cât de mic în Bucureşti care să-i fie necunoscut... Lângă Ministerul de finanţe se opri şi scoţând din buzunar o hartă frumos împăturită, se uită la ea cu luare-aminte. Pierdu aproape un sfert de oră până să găsească strada amintită, care cu câţiva ani în urmă, îşi aducea foarte bine aminte, se numise strada Căldărarilor. Se miră cât de puţin inspiraţi au fost cei care au schimbat numele fundăturii cu pricina – deoarece nici măcar nu era o stradă, ci o fundătură – şi pentru că era destul de târziu, luă un taxi.

În fundul unei curţi urât mirositoare – zoaiele se aruncau într-un şănţuleţ direct în curte – Bunicul găsi atelierul şi printr-un noroc pe care îl avea de obicei numai el, şi pe Rafael Puţintelu.

Nu mare îi fu mirarea când în pictor îl recunoscu pe tânărul întâlnit la doamna Bozdog. Tânărul nu mai avea însă nimic din aerul auster, reţinut, din ziua în care îl cunoscuse.

— Ce-i, babacule, m-ai filat, ai? Eşti de la cei în albastru sau kaki?

Bunicul zâmbi:

— De la cei în albastru, răspunse el şi se uită la tânărul care picta de zor o altă icoană, cu mişcări sigure, fredonând o melodie foarte puţin bisericească.

— Am bănuit că m-ai urmărit, dar ca să fiu sincer mi se rupe în paisprezece, spuse el dând drumul la o cascadă de râs.

— Mai mult decât credincios, spuse Bunicul. Pe drum mi-am închipuit că am să găsesc un atelier plin numai de candele şi de sfinţi.

— Aiurea.

— Sincer te întreb, domnule Rafael, dumneata chiar eşti credincios? Nu prea arăţi.

— Religia este opiumul omenirii, aşa a spus mi se pare un bărbos şi zău că a exagerat, este numai haşiş. Probabil că pe vremea lui aşa ceva nu se mânca. Cum să cred, domnule, răspunse de data asta tânărul direct la întrebare, arăt eu a tâmpit? Dar omul pentru o bucată de pâine n-are nimic împotrivă să respecte credinţa altora şi dacă se poate să şi trăiască pe lângă ea. Uite, dar te rog ia loc că eşti destul de osificat, după câte văd, până mai acu câţiva ani eram aproape muritor de foame Atunci pictam tot icoane.

— Acum ai un dever mare, spuse Bunicul.

— Exact.

— Şi un pat cald.

— La fel de exact şi aş adăuga, oricând o ciorba şi o bucată de pâine. Românul, în general, e generos, dar românul credincios e chiar prost de generos.

— Eu în locul dumitale n-aş înjura pe cei care îmi dau să mănânc.

— Ai uitat, moşulică dragă, că eu nu lucrez la miliţie. Drepturile mele sunt cu mult mai mari.

— Pot fuma o ţigară? întrebă Bunicul.

— Te rog, ia de colo cutia aia de conserve, în loc de scrumieră, ca să nu ardem ca nişte drept credincioşi. După cum vezi, aici totul e din lemn.

Bunicul îşi aprinse ţigara şi îl cercetă câtva timp pe tânărul care nu se întrerupsese nicio clipă din lucru. Era îmbrăcat cu o cămaşă roşie cu dungi negre, cu pantaloni reiaţi de culoare neagră, iar la gât îşi înnodase o batistă albă, probabil ca să-i colecteze transpiraţia de la gât şi în acelaşi timp să-i apere gulerul cămăşii de prea multă murdărie.

— Domnule Rafael, poate ştii ce mă aduce la dumneata? întrebă Bunicul.

— Nu ştiu, moşulică, şi nu mă interesează. Îţi spun de la început, de la mine mare brânză n-ai să afli. Pot fi eu puţin porc, dar nu chiar într-atât încât să lovesc în propria mea existenţă. Pe lună câştig patru, cinci mii de lei. Alteori chiar mai mult, niciodată însă mai puţin. Cum v-am spus, cu câţiva ani înainte luam când şi când cinci sute de lei de la Fondul plastic. Nu mă interesează credinţa lor, dar, după cum v-am spus, le-o respect.

— Nimeni nu-ţi cere, tinere domn, să n-o respecţi, dar când am fost la doamna Bozdog am avut vaga impresie că te-ai sculat din patul ei.

Tânărul scuipă într-o parte, îşi scoase o pensulă din gură şi o puse pe marginea şevaletului.

— Ei şi? Dacă ai şti ce carne de piatră are doamna Bozdog. Pe cuvânt, dacă ai fi mai tânăr şi n-ai lucra la ăia, te-aş duce să te convingi. Oamenii ăştia se dăruie, domnule, nu se culcă pur şi simplu, cum face contingentul ăsta de optsprezece ani, la care pasiunea a dispărut. La oamenii ăştia dragostea e un chin, o zbatere, o deposedare de ceva superior, ori toate lucrurile astea, numească-le ei cum vor, la mine înseamnă dragoste, şi încă ce dragoste.

— Domnule Rafael, văd că eşti şi dumneata un posedat, dacă nu cu sufletul atunci cu trupul, dar, Zău, asta mă interesează mai puţin. Eu pentru altceva am venit la dumneata. N-ai cunoscut o tânără, pe nume Ioana Rarău?

— V-am auzit şi atunci amintind de ea. Habar n-am. În cercul nostru strimt şi sfânt oamenii sunt cu toţii fraţi şi surori. Dacă nu-i ştiu decât numele de soră, degeaba mă întrebi dumneata de celălalt. Cinstit, habar n-am. Şi chiar dacă aş şti, nu v-aş spune, nu mă ocup cu aşa ceva.

— Fata asta a murit călcată de o maşină. Cred că nu-ţi este indiferent, domnule Rafael, că o fată tânără s-a stins în nişte împrejurări atât de tragice!

Rafael tăcu. Amestecă câteva culori, se îndepărtă un pas de icoană, apoi se apropie de ea şi, dezlănţuit, începu să picteze.

— Moşule, unii trăiesc tragic, alţii mor tragic. Cu singura deosebire că viaţa tragică duce la o tragedie fără de sfârşit, pe când moartea tragică, oricum ar fi ea, pune capăt unei tragedii. Accept o tragedie imediată unei tragedii fără de sfârşit. Şi pe urmă v-am spus, de la mine mare brânză nu aveţi ce afla. Eu am crescut ca un copil găsit, am trăit prin internate şi cămine. Mie să nu-mi vorbiţi de tragedie. Eu ştiu ce-i asta. În plus, ar trebui să-i lăsaţi pe bieţii oameni în pace să-şi vadă de-ale lor; pot să vă spun doar atât, majoritatea sunt oameni simpli, refulaţi,

complexaţi, pe care dorinţa aceasta generală de izbăvire îi scoate din necazurile lor şi-i face pentru o clipă oameni. Ai să spui că sunt un pervers, un tânăr fără conştiinţă etc. Puţin îmi pasă de ce crezi dumneata. M-am gândit cu ce anume pot fi atacabil în faţa acestei legi a dumneavoastră, pentru că a mea nu e. Cu nimic. Faptul că trăiesc cu o femeie care consideră că prin asta scapă de diavol nu se înscrie în niciun capitol de lege. Altceva n-am pe suflet. Ce mai doriţi?

Tânărul era uşor enervat şi asta se vedea după pensula care lovea lemnul icoanei cu tot mai multă furie. Ochii tânărului deveniseră mai strălucitori, iar fruntea era încruntată. Două cute mari o brăzdau de la un capăt la altul.

— Cine ţi-a slujit ca model la icoanele dumitale, domnule Rafael? Toţi sfinţii au aceleaşi trăsături.

— Lucrez stas. N-am timp de diversitate. Eu nu fac artă, domnule. Eu trăiesc, şi pentru că vreau să trăiesc conştiincios, pun exact atâta suflet în fiecare icoană cât pot. N-am niciun model.

— Ba ai, domnule Rafael, patronul dumneavoastră este modelul dumitale.

— Atâta rău că ştii dumneata cine este patronul meu. Dumneata n-ai venit aicea, domnule, pentru mine. Eu nu te pot interesa, te interesează patronul. Ei bine, vor mai trece mulţi ani până veţi da de el. Oamenii ştiu să-şi păzească credinţa şi pilduitorul. Fără un pilduitor înflăcărat nu intră în transă, fără transă duhul sfânt nu intră în luptă cu diavolul şi fără diavol complexaţii nu pot fi bărbaţi.

— După ochii sfinţilor dumitale se vede cam câtă înflăcărare are pilduitorul dumneavoastră.

— Nu, zău, spuse Rafael, de parcă atunci ar fi descoperit şi el acest adevăr.

Se dădu un pas înapoi şi se uită la icoană. Zâmbi întinzându-şi buzele subţiri, apoi râse:

— Domnule, chiar că m-am speriat, dar să ştii că nu seamănă.

— Stimate tinere, dumneata eşti un om de talent. După mine ar trebui să-ţi încerci talentul în lucrări mai de soi. E păcat. Se simte în dumneata că nu eşti de duzină.

— Pictorul de duzină trăieşte bine, moşule. Numai cei de duzină o duc împărăteşte. Uite aici, tablouri, spuse el, aşezându-şi pensula pe paletă şi mergând într-un colţ al magaziei.

Dădu câteva ziare la o parte şi arătă una după alta, cu o iuţeală din care Bunicul nu putu înţelege nimic, pânză după pânză.

— Cu banii pe care îi câştig pe icoane cumpăr in şi vopsele şi eu bag talent care zace şi nu-l ia nimeni în seamă. Dumneavoastră condamnaţi credinţa. O condamn şi eu. Când iese de la mine din atelier, arta nu mai e artă, e marfă, şi ignorantul n-o cumpără, că nu-şi dă seama de valoare, deoarece are nevoie de tablouri cu semănători şi tractoare, parcă n-ar avea pentru asta destule fabrici şi atunci talentul meu stă.

— Secta dumneavoastră, domnule Rafael, nu este admisă în legile statului.

— Ştiu.

— Într-o zi vor fi prinşi în halatele lor şi mi-ar părea rău să fii şi dumneata printre ei.

— Nicio grijă. Ilegalitatea îşi are legile ei. Au învăţat să se apere. Ţi-o spun eu, care nu sunt un credincios.

— Domnule Rafael, nu-mi vinzi mie icoana asta la care lucrezi?

— De ce tocmai asta? La mine toate icoanele sunt la fel. În plus, până acasă i-ai şterge de vechiul dumitale pardesiu minunea de culori. Mie numai amestecul de culori îmi place la icoanele mele.

Rafael se duse într-un alt colţ al magaziei şi dând la o parte un fost cearşaf, arătă privirilor vreo douăzeci de icoane

— Să ştii, moşulică, astea n-au lemnul prea vechi. Cumpăr eu garduri de ocazie, dar la noi nici gardurile nu mai au vechime. Uite asta. Lemn de două sute de ani, luat dintr-o grindă de biserică.

— Cât îmi ceri pe ea? întrebă Bunicul, curios să audă preţul.

— Pentru că eşti primul cumpărător care te-ai obosit până la umilul meu atelier, ţi-o dau pe gratis. Fac abstracţie că eşti sticlete. Eşti un sticlete bătrân şi cu chipul dumitale de ascet am să fac optzeci de sfinţi.

Bunicul tresări. Nu spuse nimic şi scoase portofelul din buzunar.

— Ţi-am spus, domnule, că n-am nevoie de bani. Nu insista, că altfel rămâi fără icoană.

— Domnule Rafael. Îţi rămân îndatorat.

— Te rog să mai vii, dar fără chestii. Îmi face plăcere. Văd că eşti un om de treabă. Mă şi mir cum mai ţin pe-acolo asemenea oameni.

— De ce eşti atât de pornit, domnule Rafael? Doar dumneata, după câte îmi dau seama, n-ai avut de-a face cu cei în albastru. Să ştii că sunt nenumăraţi oameni de omenie acolo.

— Nu mă îndoiesc. Dar atâta vreme cât în judecata zilnică dintre miliţieni şi şoferi, totdeauna miliţienii au dreptate, nu-i pace sub măslini.

Bunicul îşi înveli icoana într-un ziar şi îi întinse tânărului mâna.

Rafael se uită întâi la mâna osoasă, apoi zâmbind o strânse.

— Pa, bătrâne. Să o pui într-un loc nu cu prea multă lumină, cam atâta câtă e în atelierul meu. La o asemenea lumină culorile devin mai calde şi mesajul icoanei mai cinstit.

— Am să ţin cont, tinere. Sper, cum ţi-am spus, să nu ne mai întâlnim în ocazii în care eu să fiu obligat să vând. M-ar întrista.

— Promit să fiu precaut.

27.

Alexiu era în biroul lui de la etajul patru. Citise de câteva ori datele primite în legătură cu Pătraşcu şi studiase în amănunţime dosarul lui profesional.

Se auzi o bătaie în uşă şi Alexiu îl recunoscu prin discreţia ei pe Bunic.

— Intră! spuse el, fără să se întoarcă. Continua să privească în stradă. Calea Victoriei era plină de lume şi pentru o clipă Alexiu invidie trecătorii care îşi vedeau liniştiţi de treburile lor. Era trecut de ora şase jumătate şi el încă nu ajunsese acasă.

Bunicul desfăcu icoana din ziar şi o aşează pe un perete, în locul unui tablou oarecare.

— Domnule căpitan, nu aveţi bunăvoinţa să vă întoarceţi?

Alexiu se întoarse. Nu observă din primul moment icoana atârnată. Când o observă, se încruntă.

— De cine vă aduce aminte? întrebă Bunicul.

Alexiu se apropie de lemnul vopsit, îşi frecă bărbia, se apropie de birou şi luă cele câteva hârtii cu însemnări.

— Îmi confirmi o presupunere la care am ajuns şi eu, Bunicule. Dar atât confirmarea dumitale, cât şi confirmarea mea nu valorează, pentru cazul ca atare, două parale. N-a absolvit

niciodată facultatea de medicină din Bucureşti. Între una mie nouă sute patruzeci şi şapte şi patruzeci şi opt a suplinit un preot undeva în Deltă. Se ascundea. A fost implicat în mişcarea legionară, dar până la urmă s-a dovedit că nu numai că n-a fost legionar, dar a fost în mişcarea de stânga. Are câteva referinţe bune de la oameni importanţi. Pe baza lor şi-a făcut ascensiunea profesională. Diploma de medic e falsă, dar referinţele l-au scutit de o verificare serioasă. A intrat în partid. I s-a propus să-şi dea secundariatul, dar a refuzat, spunând că un doctor bun nu este numai acela care are titluri. Ştia că pentru secundariat se va recurge la un control riguros şi s-a temut. Prietenia lui cu Camelia Scurtu a întreţinut-o mai mult de ochii lumii, să aibă în spate un suport universitar şi la nevoie, pentru indiscreţi, şi moral. Toate astea sunt admirabile, Bunicule, dar astea nu-l acuză de crimă.

Bunicul se aşează pe scaun şi luă de pe birou una din ţigările lui Alexiu.

— Se poate o cafea?

Alexiu apăsă de două ori undeva pe un buton aflat sub birou. Acesta era semnul convenţional pentru cafea.

— Aveţi dreptate, domnule căpitan. Cu toate astea sunt sigur că azi-dimineaţă el a încercat s-o sperie pe Doina. S-o sperie, nu s-o omoare.

— Nu înţeleg.

— Simplu. A dat telefon la fabrică. Avea nevoie şi de un alibi şi să afle unde se găseşte Doina. Altfel nu mi-ar fi repetat cu lux de amănunte cu cine a vorbit. A venit la Doina acasă. Faptul că eu m-am dus la doamna Bozdog i-a dat de gândit. Numai Doina a putut să-l divulge, în concepţia lui, şi n-a greşit. Dar n-a ştiut cât anume a vorbit Doina. Trebuia să afle ce anume a spus şi s-o cuminţească. Secta are legi. Cine vorbeşte este pedepsit. Şi în

numele Domnului, el, ca mai mare, are dreptul să pedepsească. A găsit-o pe Doina. A trimis-o să-l găsească pe Vincenţiu şi să-l aducă la ea. Niciodată Doina nu s-a plimbat cu Vincenţiu. Iar acum cu atât mai mult n-avea niciun motiv s-o facă. În timp ce Vincenţiu se afla în casă, el era ascuns în baie. Vincenţiu a plecat, şi după aceea i-a dat Doinei o lecţie, amintindu-i că dacă va bate din gură s-ar putea s-o sfârşească prost. Faptul că ea n-a spus cine a încercat s-o stranguleze, trebuia să ne pună pe noi în situaţia de a-l suspecta pe Vincenţiu. Pătraşcu a făcut legătura în capul lui între manechinele de hârtie şi manechinele vii. O legătură admirabilă, trebuie să recunosc, care m-a derutat fantastic. Cel puţin eu am crezut că numai Vincenţiu este de vină. Cred că şi Pătraşcu şi-a dat seama de deruta în care ne aflam şi a amplificat-o. Pe urmă i-a fost simplu să-i spună Cameliei că l-a văzut pe Vincenţiu ieşind de la Doina şi, după ce l-am arestat pe băiat, şi nouă.

— Bine. Dar de ce crezi că un om ca el avea nevoie de secta asta împuţită şi mai ales să facă pe preotul ei?

— Mi-am dat seama din teza de doctorat a Cameliei şi din spusele ei. Tipul a dorit totdeauna să fie puternic, dar n-a reuşit, cel puţin profesional. Atunci a încercat pe un alt plan. Unde datorită calităţilor lui oratorice şi a unei anumite posibilităţi de sugestionare a reuşit din plin. Într-o adunătură de ignoranţi nici nu i-a fost greu. Ce câştiga el în urma acestor întâlniri? În primul rând carne proaspătă pentru trup, în al doilea rând clienţi, din rândul grupului, pentru avorturi. Pentru că sunt sigur că Ioana a murit în urma unei încercări de avort. Cu banii câştigaţi de aici şi-a cumpărat maşină, şi-a aranjat o casă ca un palat. Secretul sectei îi asigura tăcerea clientelei recrutate de acolo. Cu toţii greşeau, nimeni n-avea dreptul să vorbească, iar singurul care câştiga material era el.

— Din dovezile pe care le avem până acuma l-am putea aresta, spuse Alexiu.

— Din dovezile existente legea i-ar da cel mult şase ani. Ori, eu îi vreau capul, domnule căpitan.

28.

Pe la orele şapte dimineaţa, Bunicul sosi în strada Doctor Lister. Panaitescu era mai puţin supărat decât cu o zi înainte şi Bunicul îl îmbună definitiv când îi spuse că o să-l lase să asiste la nişte mărturisiri senzaţionale. Şoferul era îmbrăcat în costumul lui nou, făcut cu câteva luni în urmă şi haina, cu umerii largi, bine vătuiţi, de departe dădea senzaţia că sub ea se afla cel puţin un halterofil.

Bunicul îl lăsă lângă maşină şi trecu strada. Omul de pază era la locul lui.

— Nimic deosebit, domnule Opriş?

— Nimic, Bunicule. Pot să mă duc acasă?

— La ce oră ai fost schimbat?

— La douăsprezece noaptea.

— Mulţumesc, du-te te rog şi te odihneşte. Eu n-am închis un ochi.

Opriş se frecă la ochi. Îşi bagă o mână în buzunar, de unde se auzi un clic metalic şi o luă agale spre casă.

Bunicul urcă scările. O găsi pe Doina stând în pat, îmbrăcată. Îşi dăduse seama că este pusă sub observaţie şi toată noaptea nu putuse să doarmă.

Lângă ea se afla o ceaşcă mare de cafea, pe jumătate nebăută.

— Domnişoară Doina, spuse Bunicul blajin, ai făcut rău că nu te-ai culcat. Un manechin ca dumneata trebuie să fie mereu proaspăt, mereu frumos.

— De ce-aţi venit? De ce nu mă lăsaţi în pace? Ce-am făcut?

— Nu te lăsăm în pace, domnişoară, pentru că eşti rea şi ascunzi lucruri însemnate. De altfel am glumit. Am venit să-ţi spun că pentru dumneata calvarul s-a încheiat. De acum vei putea trăi liniştită.

Doina se uită la Bunic neîncrezătoare. Obrajii palizi se colorară uşor. Nu-i venea să creadă că cele auzite sunt adevărate.

— Da, domnişoară. Adevărul, cum ai să vezi, l-am aflat şi fără dumneata. Dar ca să te convingi de acest lucru, mai avem de îndeplinit o simplă formalitate.

— Ce fel de formalitate? întrebă fata speriată.

— Dumneata n-ai vrut să ne spui nimic, în schimb vrei să afli de la mine totul şi deodată. Nu e prea frumos. Crezi că te simţi în stare să mă urmezi până la miliţie?

Doina voi să spună ceva, apoi se puse pe plâns.

— Ştiam că mă veţi aresta.

— Numai un om vinovat se aşteaptă să fie arestat, domnişoară. Un om cu conştiinţa împăcată doarme chiar dacă ştie că în faţa casei cineva îl supraveghează. Dumneata, dimpotrivă, n-ai dormit, mai mult, îmi spui că ştiai că vei fi arestată. Ei bine, să ştii, faptul că vii cu mine la miliţie nu înseamnă arest. Zeci de oameni ajung acolo şi nu li se întâmplă nimic.

Doina se urcă în spate şi Bunicul lângă ea, cu toate că de obicei prefera locul din faţă, unde maşina îl scutura mai puţin.

Ajunseră la miliţie în mai puţin de un sfert de oră; cu o maşină obişnuită cinci minute ar fi fost prea mult, dar Panaitescu avea viteza lui de croazieră peste care nu trecea pentru nimic în lume. Ultima amendă îl cuminţise definitiv.

Bunicul o conduse pe Doina într-o cameră vopsită în alb, unde nu se aflau decât două scaune de culoare neagră, fără spătar. Uşa închisă în urma ei fără zgomot o derută pe Doina şi când se uită în spate să vadă pe unde a intrat, nu mai văzu nici urmă de uşă. Se afla într-o cameră ermetic închisă unde în afară de Vincenţiu nu mai era nimeni. N-avea cum să vadă fereastra de culoarea peretelui din spatele căreia îi era urmărită fiecare mişcare.

Doina începu să tremure. Se uita la Vincenţiu şi zâmbetul acestuia o îngrozi. Niciodată nu-l putuse suporta, dar acum, în această singurătate, cu atât mai puţin. Voi să ţipe, dar nu putu. Îşi dădu seama că n-are rost, că în general nimic pentru ea nu mai avea rost. Se prăbuşi pe scaun.

— Ce faci, Doina? Ai venit să mă vezi?

Doina nu răspunse.

— Ai spus, nu-i aşa? Tu ai minţit că te-aş fi strâns de gât? De fapt nu-mi pasă. Eu i-am mărturisit domnului acela bătrân totul, cum am ucis-o pe Ioana...

Doina se ridică în picioare.

— Cu tine n-am avut nimic. De ce ai minţit? De ce-ai spus că eu te-aş fi...

— N-am spus, Vincenţiule... N-am spus... de fapt nici n-ai fost tu, o ştii prea bine.

Vincenţiu se uita la mâinile lui bondoace şi zâmbea în continuare. Se scula de pe scaun şi se apropie de Doina. Fata se ridică şi se retrase cu spatele, până ce ajunse la perete.

— Vincenţiu, te rog, Vincenţiu, eu nu ţi-am făcut nimic, eu...

— Voi aţi făcut totul, voi mi-aţi luat-o. Şi am să te pedepsesc. Doina, pentru asta... Tu n-ai să ajungi niciodată acolo unde a ajuns Ioana, tu nu meriţi...

Vincenţiu îşi ridică mâinile în sus, apoi rânji. Auzi în spatele lui un clinchet metalic şi uită de prima intenţie. Se apropie de perete şi începu să-l cerceteze, apoi râse din nou. Se apropie iar de Doina,

— Vincenţiu, eu nu i-am vrut răul Ioanei. Am sfătuit-o doar să meargă să facă chiuretaj, n-am ştiut că...

— Minţi, ai ştiut. Ai ştiut foarte bine. În seara când ai zis că ai plecat la Sinaia, numai te-ai prefăcut că pleci. Ai venit la mine şi mi-ai spus că Ioana nu mă mai iubeşte, că e însărcinată, că în seara aceea, dacă voiam să mă conving, trebuia să mă duc în Colentina s-o văd. M-am dus. Am găsit-o.

Era în pat. Se uita la mine.

Vincenţiu se opri. Rânji din nou.

— Am omorât-o, aşa cum îmi omoram manechinul meu care nu mă iubea.

— Vincenţiu, jur că n-am spus eu. Nici nu puteam să spun. Cum era să spun dacă n-ai fost tu?

Doina se opri. Nici nu-şi dădu seama când Vincenţiu o prinse cu mâinile de gât. Începu să ţipe. Uşa din perete se deschise brusc şi doi oameni îl imobilizară pe Vincenţiu, Doina gâfâia având în ochi o spaimă de moarte.

— Scăpaţi-mă! Mărturisesc totul.

De afară, dintr-o altă încăpere, aşezaţi pe scaune, Bunicul, Alexiu, colonelul şi doctorul Dobrescu ascultaseră şi văzuseră totul. Discuţia dintre cei doi fusese înregistrată pe bandă.

Alexiu se şterse de transpiraţie pe faţă.

— Trimiteţi în Colentina o echipă, alta la Pătraşcu la spital. Cineva să o aducă şi pe Camelia Scurtu, mai spuse Bunicul şi îşi aprinse o ţigară. Doctore, ce-ai aflat la morgă? îl întrebă Bunicul pe doctorul Dobrescu.

— Autopsia a fost făcută, Gogu, în starea în care era, a uitat însă să vă citească un lucru de altfel consemnat în registru. Stopul cardiac a intervenit în urma înţepăturii.

— Asta o ştiam, doctore, n-a uitat să mi-o spună.

A uitat să-mi spună că stopul cardiac a intervenit în urma anesteziei. Uite aici! şi Bunicul scoase din buzunar o hârtie, un certificat medical. Suferea de miocardită. I s-a făcut o doză prea mare de somnifer. Când şi-a dat seama că a murit, a mai făcut o ultimă încercare. I-a introdus, direct în inimă, adrenalină. Totul în zadar, în condiţii normale şi cu un specialist nu se întâmpla nimic.

— Bine, dar atunci, spuse Alexiu...

— Nu vă grăbiţi, domnule căpitan,

29.

În camera alăturată biroului lui Alexiu erau adunaţi: doctorul Pătraşcu, Doina Ciumedrea, Vincenţiu Scurtu şi Camelia Scurtu. Bunicul stătu câtva timp de vorbă cu Alexiu, îşi completă cartoanele cu ultimele date din percheziţia făcută în casa doamnei Bozdog din Colentina şi păşi spre uşa alăturată. Auzi

vocea lui Pătraşcu care se adresa probabil sergentului de serviciu:

— Protestez, protestez, este împotriva legii...

Bunicul deschise uşa.

— Nu mai protesta atât, domnule Pătraşcu. De altfel o să te ajut să te calmezi.

Bunicul se aşează la masa din faţă, îşi rândui cartoanele în faţă, se uită la cei adunaţi pe rând şi începu:

— Peste două ore va avea loc înmormântarea celei ce a fost Ioana Rarău. S-ar putea crede că în societatea noastră, bazată pe alte principii morale, pare aproape imposibilă comiterea unor fapte ca cele petrecute cu puţin timp în urmă. Autorii morali sunteţi dumneavoastră, oameni recrutaţi nu din pătura socială cu care viaţa ar fi fost nedreaptă. Totuşi, contrar legilor elementare ale societăţii noastre, aţi contribuit la un asasinat murdar pe care legea, această lege a dreptăţii sociale, va trebui să-l pedepsească pe fiecare după merit. Doamnă Camelia, nu vă repet ceea ce este adevărat în depoziţiile dumneavoastră. Am să vă spun ceea ce nu este adevărat. După ce Pătraşcu a plecat din Cluj, contrar declaraţiilor dumneavoastră, v-aţi mai întâlnit cu el. O dată l-aţi vizitat în Deltă, unde suplinea un preot la biserica din Jurilovca. Cu toate că aveaţi îndoieli în privinţa diplomei lui Pătraşcu, nu numai că nu aţi făcut nici cel mai mic efort să vă interesaţi, dar l-aţi luat sub aripa dumneavoastră ocrotitoare. Dumneavoastră aţi dat două referinţe în privinţa lui, ele atestând profesionalismul într-o meserie care cere o înaltă calificare şi răspundere şi pentru care nici măcar nu are diplomă.

— Eu n-am ştiut, sări Camelia de la locul ei.

— Doamnă, vă rog să nu mă întrerupeţi. Veţi avea posibilitatea la tribunal să vă spuneţi părerile. Eu nu sunt judecător. Eu vă redau faptele, atâta tot.

Camelia se uită pe furiş şi cu spaimă la Pătraşcu.

— Cu toate că de câteva ori vi s-a spus că Vincenţiu trebuie internat, aţi refuzat, spunând că, fiind specialistă în materie, vă puteţi ocupa dumneavoastră de el. V-aţi ocupat şi n-am de pronunţat decât cuvinte de laudă pentru abnegaţia dumneavoastră. Dar această abnegaţie putea să se sfârşească, şi într-un fel s-a şi sfârşit, tragic. De la manechinele lui moarte aţi trecut la manechinele vii. Nu numai că v-a bucurat dragostea lui Vincenţiu pentru Ioana dar aţi şi încurajat-o, în detrimentul lui Vasile, care o iubea sincer şi care a vrut să se căsătorească cu ea. De această dragoste a lui Vincenţiu, ajunsă bolnăvicioasă, s-a slujit în primul rând Pătraşcu. Ajuns la o vârstă când a simţit că nu mai e tânăr, Pătraşcu a început să caute senzaţii tari. A organizat o sectă religioasă, s-a intitulat fratele Partenie şi de-a valma cu oameni ignoranţi, uşor de dus de nas, şi-a alcătuit o întreprindere având ca materie primă slăbiciunea omenească. Pătraşcu a început să-i facă curte Ioanei, înainte de a face curte Ioanei, a cunoscut-o pe Doina Ciumedrea, cu care a trăit, tot în cadrul sectei. Doina avea menirea să atragă alte fete. Aşa a adus-o pe Ioana la ea în casă. Pe de o parte, Doina se dovedea în felul ei puritană, neîngăduind în casa ei niciun bărbat, alibi moral admirabil pentru vecini şi chiar pentru viitoarea ei prietenă, pe de altă parte, religioasă. Ioana, în faţa atâtor acte de puritate şi nevinovăţie falsă, a intrat într-un mediu decăzut, din care nimeni nu a ajutat-o să iasă. Odată intrată în sectă, legată de ea prin jurăminte a căror încălcare o putea costa viaţa, lui Pătraşcu i-a fost uşor să capete de la ea ceea ce altfel, în niciun caz, n-ar fi căpătat. Ioana a rămas însărcinată şi Pătraşcu şi-a luat obligaţia în schimbul a două mii de lei să-i provoace un avort. N-a scutit-o nici pe ea de plată, deşi Pătraşcu era autorul, şi pretindea că o iubeşte. Dar cum convieţuirea în cadrul sectei nu silea pe

niciunul din membrii ei să aibă obligaţii, Pătraşcu se simţea absolvit de orice răspundere morală şi materială. A dus-o pe Ioana în Colentina, în fosta casă a cetăţenei Bozdog, actualmente fugită din Bucureşti – şi acolo, falsul doctor Pătraşcu, a introdus în vena Ioanei, fără niciun consult prealabil, o doză de narcotice prea mare. Fiind bolnavă de inimă, Ioana a sucombat şi n-a mai ajutat-o nici adrenalina introdusă direct în inimă. Dar planul lui Pătraşcu a fost pus la punct înainte. Ştiind că are o prietenă şi această prietenă are un băiat bolnav, cu apucături stranii pentru manechine. Îi strecoară tânărului în suflet ideea că Ioana nu-l iubeşte. Doina se face purtătoare de cuvânt a lui Pătraşcu, scontând, prin scoaterea din circulaţie a Ioanei, rămânerea pe mai departe în sufletul amantului ei. Doamna Camelia n-avea de unde să ştie că băiatul ei, noapte de noapte, cu ajutorul unei frânghii, iese din casă. Seara târziu, după ce Ioana murise, Doina Ciumedrea vine la Vincenţiu şi îi spune că Ioana trăieşte cu Pătraşcu şi că, dacă vrea să se convingă singur, n-are decât să vină să vadă. Vincenţiu fuge pe fereastră şi merge la adresa indicată. Nu-şi dă seama că Ioana e moartă. Pentru el ea este un manechin. O strânge de gât. Apoi Doina îi spune că el a omorât-o. Îl ajută pe Vincenţiu, aducându-i maşina familiei Scurtu cu ajutorul unei chei păstrate la ea, până în Colentina. Maşina a fost luată de la poartă la ora douăsprezece noaptea. Cu ajutorul Doinei, Vincenţiu o urcă pe Ioana lângă el în maşină. Pare curios şi totuşi aşa e. Camelia Scurtu, în dorinţa de a-şi însănătoşi băiatul, îi dă acestuia lecţii de conducere, mai mult, vrea ca el să dea şi examen. La vizita medicală făcută la Policlinica sectorului patru, Vincenţiu, cu ajutorul Cameliei, capătă un certificat medical. Miliţia îşi dă seama că ceva nu e în regulă şi anulează, examenul. Această hârtie – Bunicul o arătă – atestă prezentarea la examen a lui Vincenţiu. Eu am luat-o din camera lui când l-am

vizitat. Deci Vincenţiu o scoate pe Ioana din oraş. Doina ştie că în rezervor nu e prea multă benzină. Este exact ceea ce doreşte, ca Vincenţiu să fie prins asupra faptului. Maşina se opreşte în plină şosea. Vincenţiu o aruncă pe Ioana în faţa maşinii şi în cădere capul ei se loveşte de colţul barei din faţă. Dar maşina nu mai vrea să pornească. Vincenţiu, speriat, se întoarce acasă pe jos. Se urcă în camera lui cu ajutorul frânghiei. Din primul moment când am văzut cadavrul mi-am dat seama că Ioana n-a murit de lovitură. Maşina era intactă, bara nu avea nicio zgârietură. Era imposibil ca o altă maşină în trecere s-o fi lovit pe Ioana. Trupul şi maşina se aflau pe un drum puţin circulat. În acest timp, după moartea Ioanei. Pătraşcu s-a dus acasă, treaba murdară făcând-o pentru el sora întru credinţă şi dragoste, Doina Ciumedrea. Dimineaţa, Doina s-a întors şi ea acasă. Nu plecase la Sinaia şi dacă era puţin inteligentă. Şi-ar fi găsit un alibi mai bun. Servitoarea din casa în care locuia Doina a auzit dimineaţa că cineva umblă în mansardă. Doina i-a spus seara că urma să plece la Sinaia şi femeia a crezut că sus se află Ioana. Dar Ioana, la ora aceea, era pe şosea, moartă. Pătraşcu aştepta acasă veşti, destul de neliniştit. Spre dimineaţă s-a urcat în Fiatul lui, întâmplător de aceeaşi culoare cu cel al familiei Scurtu şi s-a dus să prospecteze blocul unde locuia Vincenţiu. Doina i-a spus lui Pătraşcu pe unde cobora Vincenţiu noaptea. Pătraşcu, nevăzând frânghia atârnată, şi-a dat seama că Vincenţiu n-a fost prins. Tocmai la acea oră, Vasile s-a trezit. Seara el dăduse telefon la miliţie în legătură cu dispariţia maşinii. Mama lui, după o oră, îi reproşează, spunând că a împrumutat maşina lui Pătraşcu. Într-adevăr, după o oră maşina a apărut la locul ei. Vasile s-a culcat, dar noaptea s-a trezit şi cu gândul la maşină, s-a uitat din nou afară. Maşina era la locul ei. Maşina văzută însă de Vasile era de fapt maşina lui Pătraşcu. După ce s-a convins că Vincenţiu s-a întors, Pătraşcu a

început să construiască alt plan, ca vina să cadă pe Vincenţiu. A spart vitrina cu manechine de pe şoseaua Ştefan cel Mare şi, cu ajutorul Doinei, l-a atras pe acesta la ea acasă. Pătraşcu a vrut s-o sperie pe Doina că mi-a dat unele date în legătură cu secta şi în acelaşi timp avea nevoie de vânătăile Doinei de la gât ca să-i poată spune Cameliei, şi eventual miliţiei, că l-a văzut pe Vincenţiu ieşind de la Doina. Cercul se strângea în jurul lui Vincenţiu tot mai mult. Dar iată că în clipa când eram cel mai puţin convins de vinovăţia lui Vincenţiu, eu îl arestez pe tânăr. Un om cu structura lui sufletească şubredă şi cu naivitatea lui nu era greu de dus. I-am spus lui Vincenţiu că Ioana s-a întors de la mama ei, unde a stat câteva zile bolnavă, şi că vine să-l vadă. Am înscenat pe o bandă de magnetofon o discuţie cu câteva fapte cunoscute de tânăr. Vincenţiu, ascultând, a început să plângă şi a mărturisit că nu se poate să fie Ioana, deoarece ea era moartă. El o omorâse cu mâinile lui. Mi-a povestit totul. Dar Vincenţiu este un om bolnav şi în faţa legii, Pătraşcu ar fi putut dovedi că nu se pot pune baze pe mărturiile unui asemenea om. Atunci i-am confruntat. Înspăimântată de ceea ce îi putea face Vincenţiu, Doina s-a dat de gol. Îl văzuse doar pe Vincenţiu strangulând-o pe Ioana şi ştia că el era capabil să facă acelaşi lucru şi cu ea. N-a mai negat, în Colentina s-a găsit în coşul de gunoi până şi fiola injecţiei făcută de Pătraşcu, masa improvizată pe care opera. Marta Caranfil s-a ascuns. În marea lor naivitate, atât cetăţeanca Bozdog, cât şi Marta Caranfil îşi închipuie că nu vor fi prinse.

Cum mi-am dat seama că Pătraşcu este de fapt unul şi acelaşi cu fratele Partenie? În teza de doctorat, Camelia Scurtu are câteva pasaje semnificative despre un caz. Acest caz nu era altul decât Pătraşcu; acesta, încă din facultate, avea impresia despre sine că este o fiinţă superioară. Ca să câştige şi mai mult, Pătraşcu n-a avut nimic împotrivă ca portretul lui să apară pe icoanele pictate

de Rafael Puţintelu. La cetăţeana Bozdog s-a găsit un registru în care sunt trecute toate icoanele vândute şi partea de câştig care îi revenea lui Pătraşcu. După icoana aflată la Pătraşcu acasă mi-am dat seama de o oarecare similitudine între faţa lui şi faţa sfântului reprezentat. Pătraşcu nu s-a temut că această asemănare înseamnă de fapt începutul pierzaniei lui. Pătraşcu n-avea de unde să ştie că, urmărită, Doina Ciumedrea a trebuit să spună că i-a făcut o vizită fratelui Partenie. N-a spus mai mult. Dacă ar fi spus mai mult, pedeapsa pentru ea nu s-ar fi rezumat la o simplă strângere de gât.

Bunicul îşi aprinse o jumătate de ţigară. Se uită în fugă la oamenii aflaţi în faţa lui. Doina îşi rodea o unghie. Camelia se uita în podea. Vincenţiu desena un manechin. Bunicul avu o clipă senzaţia unui zâmbet fals pe chipul lui Pătraşcu, dar nu se întrebă care era provenienţa lui. Era grăbit. Voia să meargă la înmormântarea Ioanei Rarău şi era târziu.

— Acum rămâne de stabilit, reluă el, dacă moartea Ioanei a fost premeditată sau nu. În Colentina s-a găsit această scrisoare. Este scrisă de mâna Ioanei şi e adresată fratelui ei. Ioana şi-a dat seama că a intrat într-o capcană. Îi scria fratelui ei despre sectă, cum a ajuns acolo, despre fratele Partenie, despre jurământ. Această scrisoare n-a ajuns la fratele Ioanei niciodată. Doina, lucru sigur, a pus mâna pe ea şi geloasă că Pătraşcu o prefera pe Ioana, s-a dus imediat la Pătraşcu cu scrisoarea şi i-a arătat-o. Scrisoarea este datată în cinci aprilie, moartea Ioanei a avut loc în noaptea de zece aprilie. Deci omorul a fost premeditat, deoarece Pătraşcu nu avea din datele scrisorii siguranţa că mai târziu Ioana va respecta jurământul secret al sectei. E mai mult ca sigur că Ioana n-a spus imediat că e însărcinată. De aici încercările ei de a se sinucide. De două ori, numai prin atenţia unor şoferi, n-a ajuns sub roţi. Până la urmă Ioana n-a avut încotro şi i-a

mărturisit lui Pătraşcu starea în care se afla. Acesta şi-a declinat orice răspundere, spunând că n-a fost el autorul, în cadrul sectei practica scăpării de diavol făcându-se colectiv. Tot ce se poate ca Ioana, proaspăt intrată în sectă, să-şi mai fi păstrat un dram de raţiune şi să nu fi acceptat trecerea de la un bărbat la altul. Altfel nu s-ar fi adresat doctorului Pătraşcu. În aceeaşi scrisoare adresată fratelui ei, Ioana face aluzii destul de directe la o situaţie precară în care se află. Mai mult, spune că până la urmă se va căsători cu un medic, din păcate cam în vârstă. Cunoscând-o din relatările multiple, Ioana nu era omul care să-şi permită să arunce paternitatea unui asemenea gest pe seama unui om, dacă în realitate acel om n-ar fi fost direct responsabil.

Bunicul se uită din nou la Pătraşcu. Acesta continua să zâmbească în felul lui ciudat. Bunicul avu o bănuială stranie. Se ridică de la masă şi se apropie de Pătraşcu. Îl atinse pe umăr şi doctorul căzu într-o parte, fără ca zâmbetul triumfător afişat de la început să i se fi dezlipit de pe faţă. În colţul buzelor se zări o dâră de lichid de culoare roşiatică. Bunicul înţelese. Pătraşcu ţinuse în gură o bulină cu cianură. Când şi-a dat seama că totul e pierdut, a spart-o între dinţi. Nimeni nu observase, nici măcar Alexiu care stătea la o jumătate de metru de el.

Îl scoaseră pe Pătraşcu din cameră.

— Eu ce fac? întrebă Camelia. Înţeleg că băiatul meu nu este vinovat.

— Da, doamnă, direct nu este vinovat şi nici dumneavoastră nu sunteţi. Dar în afara legii există alte legi, doamnă. Sunteţi liberă să mergeţi acasă şi uitaţi-vă în ochii celuilalt copil, uitaţi-vă în ochii soţului dumneavoastră, uitaţi-vă şi la Vincenţiu. Poate atunci, stimată doamnă, conştiinţa dumneavoastră va înţelege ce anume parte de vină îi revine.

30.

La cimitirul Sfânta Vineri, în jurul gropii proaspăt săpate era adunată lume puţină. Sicriul Ioanei Rarău era aşezat pe două bârne de lemn şi preotul, un om mic de statură, răcit, suflându-şi nasul tot la două minute, oficia slujba religioasă. Profira Rarău, mică, slabă, mai mult o arătare îmbrăcată în negru, stătea la marginea sicriului şi se uita cu o privire stinsă la Ioana ai cărei ochi verzi şi curaţi priveau sticloşi undeva în sus, la coroana nucului aflat deasupra ei. Lângă Profira era fratele Ioanei, îmbrăcat militar, smiorcăindu-se ca un copil, icnind din pricina plânsului pe care voia să-l înfrângă fără să reuşească. Nu lipsea de la înmormântare nici Vasile, îmbrăcat pe apucate, tremurând undeva la o parte de ceilalţi, de parcă ar fi suferit de friguri. Privirile îi erau febrile, rătăcite şi, pe cât putea, încerca să nu vadă ochii mari şi deschişi ai Ioanei, întrebători şi ciudat de limpezi pentru o moartă. În partea dreaptă a sicriului, Gogu Pomişor, îmbătrânit dintr-o dată, cânta alături de preot şi tot ca el îşi ştergea nasul cu o batistă albă.

Sicriul fu acoperit nu înainte ca Profira să-şi ia pe tăcute rămas bun de la fată şi să-i zică:

— Dacă aşa a fost să fie, ziua bună, draga mamii.

Sicriul fu coborât în groapă. Se auzi lângă nuc un strigăt disperat şi când Bunicul se uită într-acolo, îl văzu pe Vasile întors cu spatele, cu capul rezemat de trunchiul gros al pomului, hohotind neputincios în faţa sorţii care-i luase dragostea, prima lui dragoste.

Nimeni nu se îndreptă spre el să-l consoleze. Oamenii se împrăştiară, groparii începură să arunce parcă în duşmănie

pământul peste sicriul proaspăt, numai Vasile continua să rămână singur lângă nuc.

— Ce faci, Gogule? întrebă Bunicul, văzându-l pe autopsier mergând singur, gârbovit de spate.

— Meştere, am impresia că am pus-o de mămăligă, spuse el încercând să pară degajat.

După tremurul vocii, Bunicul îşi dădu seama că prietenul lui începea să trăiască acea tragedie a singurătăţii şi inutilităţii la care ştia, mai devreme sau mai târziu, că avea să ajungă şi el.

— Vreau să mă duc la ţară. N-am mai fost de treizeci de ani. Mi se pare că mai am ceva rude. Să nu te superi că am uitat să-ţi spun chestia aia cu... Eram într-o stare...

— Lasă, Gogule, se mai întâmplă. De fapt consideră că mi-ai spus-o de la început, deoarece din clipa când am văzut-o la tine, pe masă, mi-am dat seama ce s-a întâmplat. Am văzut braţul cu vena maltratată şi mi-am dat seama că injecţia i-a făcut-o un ageamiu. Stopul cardiac a intervenit din pricina narcoticului introdus prea brusc. Am întâlnit în cariera mea zeci de cazuri. De-acolo ochii deschişi şi mirarea din privirile ei, care te-au năucit. Dar fi tare, bătrâne, mai avem multe de făcut în viaţa asta parşivă.

— Mi-am dat cererea de pensionare. Am îmbătrânit, Bunicule, spuse el şi Bunicul se simţi într-adevăr trist auzindu-şi porecla rostită de Gogu, el care nu-l numise aşa niciodată.

— Vino pe la mine, Gogule, mai stăm de vorbă, mai bem o cafea. Pentru noi zilele o să fie de aici încolo tot mai scurte şi nopţile tot mai lungi.

— Dacă aş fi avut un copil sau pe cineva... Sunt singur cuc, Bunicule. Aseară mi-am făcut un inventar al rudelor. Se pare că nu mai am pe nimeni apropiat. Trebuie neapărat să mă duc la

ţară. Am ceva bani strânşi. Cui să-i las? Nici măcar n-am cui să las puţina agoniseală. Spune, nu-i păcat?

— Da ce-ţi trece, omule, prin cap? Fata nu ţi-a fost nici copil, nici altceva!

— M-am gândit că aşa o fată aş fi vrut să am. Ai văzut, Bunicule, ce ochi avea? Doamne, ce ochi!

Bunicul se despărţi de Gogu la colţul unei străzi. Ar mai fi vrut să-l conducă până aproape de casă. Dar starea sufletească a autopsierului se strecura picătură cu picătură şi în sufletul lui, dându-i o senzaţie de amărăciune şi de neputinţă.

În apropierea Consignaţiei, Bunicul îl văzu pe Rafael Puţintelu cu vreo zece icoane legate de o sfoară şi atârnate de umăr.

— Salut, bătrâne. Am auzit lucruri noi. Sper că n-am contribuit cu nimic la pierderea propriei mele pâini. Am ştiut din ziua când te-am văzut la madam Bozdog că mă aşteaptă vremuri grele şi că o să mi se subţieze tainul. Dar un artist are nevoie de sărăcie. Poate îmi găseşti nişte clienţi. Sunt convins că te pricepi la adevărata artă. Altfel nu ţi-aş fi dat icoana.

— Am să încerc să-ţi găsesc. Cred sincer că ai talent, tinere.

— Mai bine nu mi-l descopereai, spuse Rafael şi îi întoarse bătrânului spatele.

Versiune eBook: v1.1 hy_22/06/2011